

Министарство привреде

ИЗВЕШТАЈ
О МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА
И ПРЕДУЗЕТНИШТВУ
2016.

Београд, новембар 2017. година

ИЗВЕШТАЈ О МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА И ПРЕДУЗЕТНИШТВУ ЗА 2016. ГОДИНУ

ИЗДАВАЧ:

МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

Сектор за развој малих и средњих предузећа и предузетништва

Београд, Кнеза Милоша 20.

<http://www.privreda.gov.rs>

Уредник: др Едвард ЈАКОПИН

Аутори: Наташа ЧОКОРИЛО, Светлана НИКОЛИЋ, Светлана МИЛОШЕВИЋ, Драгана ЛАЗИЋ, др Миролjub НИКОЛИЋ, Миодраг ТРАЈКОВИЋ, Слободан ЂУРИЋ

Израда база података: РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

Милан БУРЗАНОВИЋ и Драган ПОПОВИЋ

Технички уредник: Наташа ЧОКОРИЛО

Штампа и дистрибуција:

Министарство привреде

***

Умножавање Публикације и делова дозвољено је уколико се наведе извор и копија достави
Министарству привреде

Београд, новембар 2017. година

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

МЕТОДОЛОШКЕ НАПОМЕНЕ

РЕЗИМЕ 1-2

I МАКРОЕКОНОМСКИ АМБИЈЕНТ 1

II РАЗВИЈЕНОСТ МСПП СЕКТОРА У СРБИЈИ У 2016. 3

2.1. Основне карактеристике предузетничког сектора у србији у 2016.	3
2.2. Структура сектора МСПП према броју, величини и облику организовања	5
2.3. Задруге	6
2.4. Запосленост	7
2.5. Додата вредност	9
2.5.1. Структура додате вредности	9
2.5.2 БДВ по запосленом	10
2.6. Ефикасност пословања МСПП	12
2.6.1. Укупан промет	12
2.6.2. Профитабилност МСПП	13
2.7. Инвестиције	16
2.8. Спољнотрговинско пословање	17
2.9. Секторска структура МСПП	19
2.10. Регионална заступљеност	21

III КОНКУРЕНТОСТ СЕКТОРА МСПП 25

3.1. Трошковна конкурентност	25
3.2. Индустијска конкурентност	27
3.3. Извозна конкурентност	29

IV ПРЕДУЗЕТНИЧКА СТАТИСТИКА СРБИЈЕ У ПОРЕЂЕЊУ СА ЕУ 35

4.1. Упоредна анализа развоја сектора МСПП	35
4.2. Иновативне перформансе МСП	36
4.3. Употреба ИКТ	38

V ПРЕДУЗЕТНИЧКА ДЕМОГРАФИЈА – START-UP 2008-2016 40

АНЕКС 1-17

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву за 2016. годину има за циљ, поред редовног годишњег аналитичког приказа стања у сектору МСПП, унапређење мера за динамичнији раст и развој сектора малих и средњих предузећа и предузетништва, како на националном, тако и на регионалном и локалном нивоу. Извештај анализира ефекте предузетих мера за унапређење развоја предузетничког сектора привреде, из којих проистичу и најважнији изазови, активности и резултати који се односе на област предузетништва. И поред побољшања привредног окружења у 2016. години, посткризни ефекти су још увек присутни, посебно у областима стварања новостворене вредности, повећања запослености и јачања конкурентности. У таквом окружењу се одвијало пословање сектора малих и средњих предузећа и предузетника, који су, по правилу, део привреде најосетљивији на промене услова привређивања.

Широк спектар подстицајних програма и мера које Министарство привреде креира за бржи развој предузетничког сектора у Србији, обухваћен је акционим планом за спровођење *Стратегије развоја предузетништва и конкурентности за период од 2014. до 2020. године*, у циљу даљег јачања институционалне подршке за унапређење МСПП на националном, регионалном и локалном нивоу.

Извештај указује на вишедимензионалност структурних проблема сектора малих и средњих предузећа и предузетништва у Србији. Примаран задатак је промена секторске структуре прерађивачке индустрије у правцу јачања извозно усмерених делатности, са производима више технолошке обраде и у производно разменљивим секторима. Усклађивање понуде и тражње на тржишту рада незаобилазан је предуслов за јачање националне и регионалне конкурентности. Такође, унапређење могућности финансирања и целокупног пословног окружења у складу са потребама предузетника, остаје један од приоритетних задатака и налази се у фокусу Министарства привреде.

Извештај се састоји од више међусобно повезаних целина. У *првом делу* је дат кратак приказ кретања најважнијих макроекономских агрегата на националном нивоу, у *другом* су анализирани најважније економске области предузетничког сектора укључујући секторску и регионалну структуру, *трећи* део садржи анализу кључних аспеката конкурентности сектора МСПП, у *четвртном* делу је фокус на кључним компаративним показатељима нивоа развијености у односу на ЕУ и државе региона, док се у *петом* делу анализира предузетничка демографија-startup 2010-2016.

Анекс представља статистичко-документациону основу - подлогу за детаљнија истраживања кључних сегмената развијености МСПП.

МЕТОДОЛОШКЕ НАПОМЕНЕ

Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву за 2016. годину се заснива на обједињеним базама података сектора малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП) на основу *Eurostat методологије*, које су формиране у Републичком заводу за статистику (број предузећа, број запослених, укупан промет, бруто додата вредност, спољнотрговински биланс, инвестиције у основна средства, број основаних и угашених привредних субјеката). Базе података о броју предузећа, броју запослених, промету, бруто додатој вредности, броју основаних и угашених привредних субјеката успостављене су на основу завршних рачуна правних лица – предузећа и регистра основаних и угашених предузећа (Агенција за привредне регистре), а број предузетника и број запослених код предузетника на основу података Пореске управе. За обједињену базу података спољнотрговинског биланса коришћени су подаци Управе царина, а за анализу инвестиција у основна средства подаци Републичког завода за статистику.

МСПП сектор обухвата микро, мала и средња предузећа (МСП) и предузетнике. Класификација правних лица према величини у оквиру **МСП сектора** извршена је према броју запослених на: микро предузећа – број запослених до 9, мала предузећа – број запослених 10-49 и средња предузећа – број запослених 50-249. **Предузетници (радње)**, као физичка лица која самостално обављају делатност, су укључени у микро предузећа.

Показатељи промета, бруто додате вредности и профита, који су коришћени у анализи нивоа развијености МСПП сектора, утврђени су на следећи начин:

- **Промет** обухвата фактурисану вредност реализованих роба и услуга трећим лицима (изузев пореза на додату вредност, као и пореза и такси који нису у директној вези са производним процесом) посматрано у одређеном временском периоду. Промет се може посматрати као показатељ активности и тржишног раста, с обзиром на то да показује будуће приливе новца на основу пружених услуга и продатих роба, показатељ је будућих инвестиција;
- **Бруто додата вредност** се дефинише као разлика између вредности коначних производа у базним ценама (вредност произведених роба и услуга које су настале као резултат процеса производње) и међуфазне потрошње у куповним ценама (вредност свих роба и услуга која је у одређеном обрачунском периоду утрошена у процесу производње).
- **Профит** је приказан као разлика БДВ и трошкова рада, а стопа профитабилности као однос профита и БДВ-а.

Запосленост се посматра на основу броја радника (*number of employees*). Код радњи, под бројем радника се подразумевају само радници у ужем смислу, односно лица која су ангажована по уговору о раду (укључујући и неформално запослене раднике), али не и samozапослена лица (нису обухваћени власници, који могу бити радно ангажовани у сопственом предузећу, лица запослена по уговору о делу, ауторски уговори и сл, индивидуални пољопривредни произвођачи и друге категорије самосталног обављања делатности).

У *Извештају* је приказан значај МСПП сектора у оквиру **нефинансијског сектора Србије** под којим се, за потребе анализе, подразумевају нефинансијска привредна друштва (предузећа и задруге) и предузетници.

Реалне стопе раста/пада индикатора пословања израчунате су на основу сталних цена 2016. (индекс потрошачких цена), а претварање динарских вредности у ЕУР на основу званичног курса НБС (вредност периода).

У делу који се односи на **инвестиције**, приказани су последњи расположиви подаци који се односе на 2015. годину.

Компаративна анализа Србије са ЕУ и државама региона приказана је на основу база података *Eurostat-a*.

РЕЗИМЕ

Сектор малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП) представља изузетно значајан сегмент привреде Србије: њега чине **99,9% укупно активних предузећа, запошљава скоро 2/3 запослених у нефинансијском сектору и учествује са 35% у БДВ Србије.**

Табела 1: Основни индикатори пословања нефинансијског сектора 2016. године

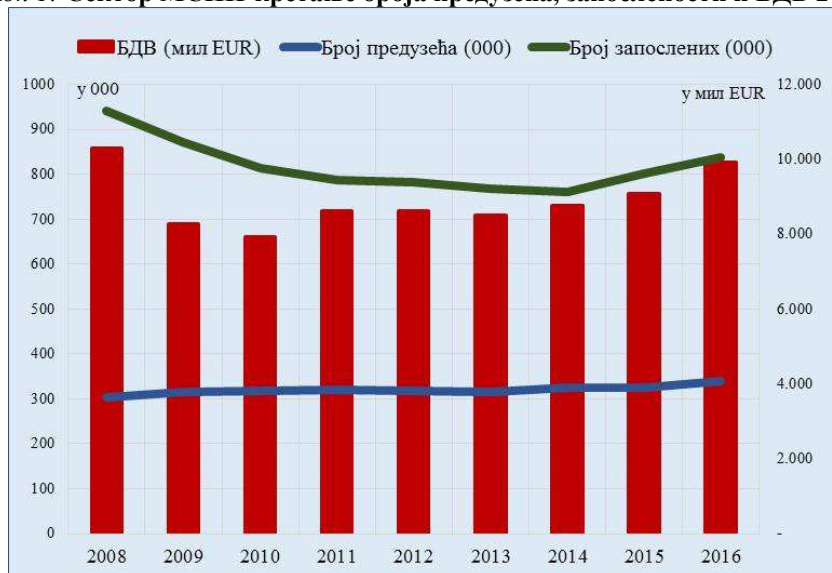
	Предузе- тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2016													
Бр. предузећа	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501	340.613	71,5	24,7	3,0	0,7	99,9	0,1
Бр. запослених	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910	1.275.442	19,4	12,1	16,0	18,2	65,7	34,3
Промет*	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947	10.149.826	11,0	14,5	19,2	20,3	65,1	34,9
БДВ*	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383	2.175.902	13,1	8,7	15,6	18,9	56,2	43,8
Извоз*	16.400	137.432	183.997	331.430	669.259	969.179	1.638.438	1,0	8,4	11,2	20,2	40,8	59,2
Број извозника	2.776	7.239	3.604	1.151	14.770	326	15.096	18,4	48,0	23,9	7,6	97,8	2,2
Увоз*	15.109	249.021	409.609	506.525	1.180.263	914.431	2.094.694	0,7	11,9	19,6	24,2	56,3	43,7
Број увозника	3.464	12.476	4.945	1.530	22.415	399	22.814	15,2	54,7	21,7	6,7	98,3	1,7

*у мил. динара, текуће цене

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС.

Велика економска депресија је снажно погодила сектор МСПП током читавог рецесионог периода 2009-2013. године. Позитивне трендове опоравка предузетничког сектора у периоду 2014-2016. показују сви кључни показатељи економских активности. У том периоду број МСПП је повећан за 24.700 привредних субјеката, број запослених је повећан за 69.000, а БДВ је повећана за 20%.

Графикон 1: Сектор МСПП-кретање броја предузећа, запослености и БДВ 2008-2016.

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС.

И поред изражених показатеља опоравка и раста предузетничког сектора у периоду 2014-2016 године, сектор МСПП још увек није достигао ниво БДВ из 2008 године (заостатак од 3,5%), као и ниво запослености (заостатак од 11%). Просечан раст продуктивности рада у периоду 2008-2016 износио је 0,45%, а просечан раст у периоду 2014-2016 износио је 3,1%. Посебну тежину има чињеница да, у посматраном периоду, раст зарада није био у складу са растом продуктивности. Међутим, МСПП у континуитету имају исподпросечну бруто зарату (88% у 2008, 93% у 2015. и 92% у 2016. просека привреде), док су зараде сектора великих предузећа увек биле веће од просека привреде (за 24% у 2008, за 13% у 2015. и за 16% у 2016. години).

Основни резултати пословања сектора МСПП у 2016. годину у односу на 2015. годину:

- Сектор МСПП у 2016. обухватио је 340.112 предузећа, која су генерисала 1.222,5 млрд.дин. новостворене вредности и која су запошљавала 837.532 људи, односно, запошљавао је 2/3 запослених, 56% БДВ и 41% извоза нефинансијског сектора. Процењује се да је сектор МСПП у 2016. стварао 35% укупне БДВ Србије и запошљавао 41,7% укупне запослености.
- Повећан је број МСПП за 15.512 или 4,8%;
- Раст броја запослених за 35.813 или 4,5% (највећи раст код малих привредних друштава 6,7%);
- Раст БДВ од 10%,
- Промет је повећан за 3,6%;
- Раст извоза 4,1%, увоза 7,3% и дефицита 11,8%;
- Стопа профитабилности је износила 37,2%, и повећана је за 4,9%;
- Секторска концентрација МСПП је непромењена у односу на претходне године: *Трговина и Прерађивачка индустрија* су доминирали у свим показатељима пословања предузећа (149.058 предузећа, 54,9% запослености, 66,9% промета, 50,2% БДВ и 86,9% извоза сектора МСПП);
- Изражена територијална неравномерност у нивоу развијености МСПП по регионалним областима у Србији, мерена показатељем БДВ по запосленом, однос области са највећом (*Град Београд*) и најмањом вредношћу показатеља (*Зајечарска и Борска*) износила је 2,4:1;

Микро предузећа: раст броја предузећа од 5,0%, раст запослености од 2,1%, раст новостворене вредности 8,8%, раст промета 7,4%, раст извоза 2,4%, а увоза 3,1%;

Мала предузећа показују најдинамичнија кретања: раст броја малих предузећа од 6,5%, раст запослености од 6,7%, раст новостворене вредности 13,8%, раст промета 8,0%, раст извоза 15,8%, а увоза 14,7%;

Средња предузећа: раст броја предузећа од 3,7%, раст запослености од 3,8%, раст новостворене вредности 9,7%, пад промета -3,7%, пад извоза -1,3%, и раст увоза 3,6%;

Предузетници: раст броја од 4,7%, раст запослености од 4,8%, раст новостворене вредности 7,4%, раст промета 6,0%, раст извоза 17,7%, а увоза 21,3%.

- У 2016. основано је 42.044, а угашено 24.728 (нето раст 17.316) МСПП. Укупан нето ефекат повољнији је у 2016. (1,7) у односу на 2015. (1,2), тај однос повољнији је код предузећа (1:3,4), у односу на радње (1:1,5);
- Неповољна секторска концентрација МСПП – доминантан утицај неразмјенивог сектора (82% предузећа, 2/3 запослених, 70% промета и 68% БДВ сектора МСПП у 2016.). Прерађивачка индустрија доминира у оквиру размјенивог сектора –16% предузећа, 28% запослених, 23% промета и 25% БДВ сектора МСПП укупно;
- У 2016. години настављен је тренд опоравка трошковне конкурентности привреде започет 2014. години. На ефикасније коришћење расположивих фактора пословања у 2016. години указују позитивне стопе раста новостворене вредности (10,1%) и продуктивност рада (5,4%).
- У оквиру предузетничког сектора *Прерађивачке индустрије* у Србији доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности): учешће сектора *high tech* и *medium-high tech* је свега 9% у броју, 15% у запослености и 21% у БДВ индустријског предузетничког сектора;
- Концентрација МСПП је у најразвијенијем *Београдском региону* који (1/3 у броју и увозу, 1/5 у запослености, 28% у промету, 24% у БДВ и 14% у извозу нефинансијског сектора). Предузетнички сектор из *Београдског региона* је два пута продуктивнији у односу на *Регион Јужне и Источне Србије*, 1,6 пута у односу на *Регион Шумадије и Западне Србије* и 1,3 пута у односу на *Регион Војводине*. Веће су регионалне разлике на нивоу области, продуктивност најразвијеније (*Београдске*) области и најмање развијених (*Борске и Зајечарске*) износи 2,4:1;
- Ниво конкурентности сектора МСПП Србије значајно заостаје у односу на просек ЕУ-28, на шта указује компаративна анализа квантитативних показатеља пословања (запосленост по предузећу, БДВ по запосленом). У сектору МСПП Србије број запослених по предузећу износи 2,5, а у земљама ЕУ-28 тај однос је 4,0. Такође, продуктивност МСПП сектора у Србији је значајно нижа (3,7 пута мања) у поређењу са просеком ЕУ-28.

I МАКРОЕКОНОМСКИ АМБИЈЕНТ

Успешно спровођење фискалне консолидације, стабилност јавних финансија и наставак процеса структурног прилагођавања, повољно су утицали на инвестициони амбијент и допринели позитивним макроекономским кретањима у 2016. години: убрзање привредног раста (са 0,8% из 2015. на 2,8% у 2016); значајно смањење фискалног дефицита (са 3,7% БДП у 2015. на 1,3% БДП у 2016); побољшање платнобилансне позиције услед смањења дефицита текућег рачуна (са 4,7% у 2015. на 4,0% БДП у 2016); позитивна кретања на тржишту рада - повећана је регистрована запосленост за 1,0%, број незапослених је смањен за 4,0%, а нето зараде су реално порасле за 2,5%; јавни дуг је крајем 2016. године износио 24,8 млрд. EUR, односно 72,9% БДП; инфлација је била ниска и стабилна.

Према **Глобалном индексу конкурентности** (Извештај Светског економског форума о конкурентности земаља, из септембра 2017), Србија је рангирана на 78. позицији од 137 земаља (напредак за 12 места);

На "Doing Business" листи Светске банке 2017/2018, од укупно ранжираних 190 земаља, Србија је напредовала са 47. на 43. место. Напредак на Doing Business листи охрабрује стране инвеститоре и повољно делује на обим страних улагања.

Привредна активност је забележила раст од 2,8%. Значајан допринос су имали инвестиције и нето извоз, док је потрошња започела опоравак након периода стагнације после кризе из 2009. године. Бруто домаћи производ је у 2016. години премашио ниво из 2008. године. Сви сектори формирања бруто додате вредности (индустрија, грађевинарство, пољопривреда и услуге) су допринели расту привредне активности.

Индустријска производња је у 2016. години остварила раст од 4,7%, а прерађивачка индустрија 5,3%. С обзиром да је у посткризном периоду од 2010. до 2016. године БДВ индустрије остваривала виши раст од БДП (кумулативни раст БДВ индустрије од 13,6%, а БДП 5,4%), учешће БДВ индустрије у БДП је повећано са 18,8% у 2010. години на 21,5% у 2016. години. Међутим, то учешће је још увек ниже у односу на земље у окружењу. Земље са највећим учешћем индустрије у БДП (преко 30%) су Чешка Република, Словачка, Румунија, Словенија, Пољска и Мађарска.

Извоз роба и услуга у 2016. је повећан за 10,8%, а увоз за 5,3%. Спољнотрговински дефицит је смањен за 21% и износио је -2.6 млрд. EUR (7,6% БДП). **Дефицит текућег рачуна платног биланса је наставио тренд смањења, тако да је у 2016. години износио 4,0% БДП или -1,4 млрд. EUR.** У посткризном периоду 2010-2016, бржи раст извоза од увоза утицао је на смањење спољнотрговинског дефицита и дефицита текућег рачуна. Услед значајног и континуираног раста извоза у том периоду обим извоза је повећан кумулативно за 82% (просечан раст 10,5% годишње), тако да је у 2016. години учешће извоза роба и услуга у БДП достигло 50% (док је у 2010. износило 32% БДП).

Бруто инвестиције у основне фондове су оствариле раст од 5,1% у 2016. години, али су још увек ниске и износе 17,7% БДП. Нето прилив страних директних инвестиција у Србију у 2016. је износио 1,9 млрд евра, што представља 5,5% БДП. Укупан прилив СДИ износио је 2,1 млрд EUR и чинио 34,2% бруто инвестиција у основна средства.

У 2016. години остварен је **значајно бољи фискални резултат.** Консолидовани фискални дефицит је износио 1,3% БДП и био је скоро три пута нижи од дефицита у претходној години. Јавни приходи у 2016. забележили су реални раст од +7,5%, а јавни расходи +1,9%, тако да је фискални дефицит смањен са 149,1 млрд. динара у 2015. на 57,1 млрд. динара у 2016. години.

Јавни дуг је крајем 2016. године износио 24,8 млрд. EUR, односно 72,9% БДП.

Инфлација, као основна детерминаната макроекономске стабилности, је у последње четири године била ниска и стабилна. Међугодишња инфлација у 2016. години је износила 1,2%.

Девизне резерве НБС су крајем децембра 2016. године износиле 10,2 млрд. EUR, и додатна су гаранција макроекономске стабилности - обезбеђују покривеност новчане масе М1 од 207% и више од шест месеци увоза робе и услуга.

Кретања на девизном тржишту у 2016. години била су релативно стабилна. Посматрано крајем периода, динар је ослабио према евр у 0,2%.

Спољни дуг је на крају 2016. године износио 26,6 млрд EUR, што у односу на крај претходне године представља повећање од 298 мил.EUR, и смањење учешћа у БДП са 78,5% на 77,9% БДП.

У 2016. години **тржиште рада** је бележило позитивна кретања, повећана је запосленост и смањена незапосленост, уз изражене регионалне разлике. Повећан је укупан број запослених за 1,0% и износио је 2.009.785 лица (РЗС – регистрована запосленост), а број незапослених је смањен за -4,0% и износио је 713.000 лица (НСЗ). Нето зарада у Србији у 2016. години је износила 374 евра уз реални раст од 2,5% у односу на претходну годину, док је просечна пензија реално смањена за 0,1% и износила је 23.006 динара. Однос укупног броја запослених и броја пензионера износио је 1,2:1.

Табела 2. **Макроекономски биланс 2008-2016.**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БДП, млрд EUR	33,7	30,7	29,8	33,4	31,7	34,3	33,3	33,5	34,6
БДП, реалан раст у %	5,4	-3,1	0,6	1,4	-1,0	2,6	-1,8	0,8	2,8
Инфлација, крај периода	8,6	6,6	10,3	7,0	12,2	2,2	1,7	1,5	1,6
Курс РСД/EUR просек периода	81,44	93,95	103,04	101,95	113,13	113,14	117,31	120,73	123,12
Дефицит текућег рачуна, % БДП	-21,1	-6,6	-6,8	-10,9	-11,6	-6,1	-6,0	-4,7	-4,0
СДИ, % БДП	7,4	6,7	3,8	9,9	2,4	3,8	3,7	5,4	5,5
Резерве НБС, млрд EUR	8,2	10,6	10,0	12,1	10,9	11,2	9,9	10,4	10,2
Фискални дефицит, % БДП	-2,6	-4,4	-4,6	-4,8	-6,8	-5,5	-6,6	-3,7	-1,3
Јавни дуг, % БДП	28,3	32,8	41,8	45,4	56,2	59,6	70,4	74,7	72,9
Спољни дуг, % БДП	62,3	72,7	79,0	72,2	80,9	74,8	77,1	78,5	77,9
Приватни спољни дуг, % БДП	42,8	47,3	48,4	39,9	42,5	36,6	34,6	32,8	40,9

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС, НБС и МФ

Србија је за годину дана напредовала за 12 места по **Глобалном индексу конкурентности**, према *Извештају Светског економског форума, септембар 2017* (The Global Competitiveness Report 2017–2018). Рангирана је на 78. позицији од укупно 137 земаља са вредношћу индекса конкурентности (GCI) од 4,1 (интервал од 1-7). Највећи помак (за 31 позицију) остварен је у области *макроекономског окружења*. Такође, регистрован је напредак у области *ефикасности тржишта рада* за 14 места и у области *високог образовања* за 10 места у односу на претходну годину. Посматрајући земље у региону, слабију позицију од Србије имала је једино БиХ (103). Мало боље пласиране на тој листи биле су: Хрватска (74), Албанија (75) и Црна Гора (77).

На *"Doing Business"* листи Светске банке од укупно ранжираних 190 земаља, Србија је напредовала за 4 позиције у односу на прошлогодишњу листу, са 47. места на 43. место. Напредак је остварен у областима: *оснивања привредних субјеката* (смањењем административне таксе за оверу потписа и повећањем ефикасности регистра), *регистровању имовине* (побољшање поузданости земљишне администрације увођењем географског информационог система) и *спровођењу уговора* (олакшано је спровођење уговора усвајањем новог закона о извршењу који прецизира одговорности извршитеља и надлежности судова током извршног поступка). Посебно треба нагласити да је у овогодишњем извештају Србија рангирана на 10. место када је реч о прибављању грађевинских дозвола (напредак за 26 места). У односу на земље у окружењу, које су најдиректнији конкуренти Србије за привлачење страних инвестиција, према збирном индексу који мери услове пословања, Србија се са 43. местом померила испред скоро свих земаља у окружењу, само су Македонија (11) и Црна Гора (42) боље позициониране. Иза Србије су: Румунија (45), Мађарска (48), Бугарска (50), Хрватска (51), Албанија (65) и БиХ (86).

II РАЗВИЈЕНОСТ МСПП СЕКТОРА У СРБИЈИ У 2016.

2.1. Основне карактеристике предузетничког сектора у Србији у 2016.

У 2016. години у оквиру предузетничког сектора пословало је 340.112 предузећа, која су генерисала 1.222,5 млрд. динара новостворене вредности и запошљавала 837.532 људи. Овај сектор је чинио 65,7% запослености, 56,2% бруто додате вредности, 65,1% промета, 50,5% профита и 40,8% извоза нефинансијског сектора. Процењује се да је у 2016. години МСПП учествовао са 34,8% у бруто додатој вредности привреде Србије.

Услед значајног раста БДВ сектора МСПП у последње две године (опоравак и раст укупне привредне активности), ниво БДВ се приближио вредности из 2008. године, али је још није достигао. Запосленост овог сектора се побољшала у последње две године, али још није близу нивоа из 2008. године (скоро за 11% нижа у односу на 2008).

Побољшање укупне пословне климе у 2016. години позитивно је утицало на основне перформансе пословања предузетничког сектора - раст посматраних показатеља у односу на претходну годину:

- Број МСПП је повећан за 15.512 или 4,8% (повећан је број свих субјеката посматрано по величини);
- Раст броја запослених за 35.813 или 4,5% (највећи раст код малих привредних друштава 6,7%);
- Раст БДВ од 10,1%, док је промет повећан за 3,6% (највећи раст БДВ код малих предузећа);
- Стопа профитабилности је износила 37,2%, док су велики привредни субјекти забележили профитну стопу од 46,8%, једино су мала предузећа исказала стопу профитабилности (44,9%) изнад просека нефинансијског сектора (41,4%);
- Секторска концентрација МСПП је непромењена у односу на претходне године: Трговина и Прерађивачка индустрија су доминирали у свим показатељима пословања предузећа (149.058 предузећа, 54,9% запослености, 66,9% промета, 50,2% БДВ и 86,9% извоза сектора МСПП);
- Као и претходних година изражена је територијална неравномерност - у нивоу развијености МСПП. Анализа по регионалним областима у Србији, мерена показатељем БДВ по запосленом, показује да је однос области са највећом (Град Београд) и најмањом вредношћу показатеља (Зајечарска и Борска) износио 2,4:1.

У 2016. години у односу на претходну годину остварен је реални раст већине посматраних показатеља пословања, што се одразило на раст учешћа бруто додате вредности сектора МСПП у укупној БДВ привреде Србије за 2 структурна поена (са 32,8% на 34,8%).

У 2016. години код свих категорија сектора МСПП, посматрано по величини, забележен је пораст броја предузећа (4,8%) и броја запослених (4,5%). Предузетници су заједно са микро предузећима највише допринели расту броја МСПП (за 14.808 предузећа више него претходне године). Раст броја запослених у малим предузећима и код предузетника повећали су број запослених сектора МСПП за 24.161 радника.

Настављен је тренд раста БДВ и промета МСПП сектора. У 2016. години БДВ је био реално већи за 10,1%, а промет за 3,6%. Позитивне тенденције у сегменту малих и средњих предузећа определиле су раст БДВ сектора МСПП. Код великих предузећа заустављен је негативни тренд и забележене су значајне стопе раста БДВ и промета (17% и 9,4% респективно). Учешће бруто додате вредности сектора МСПП у БДВ нефинансијског сектора је смањено (са 57,7% на 56,2%) услед већег раста БДВ великих предузећа.

Извоз МСПП је порастао за 4,1%, али је због значајно вишег раста извоза великих предузећа (19,0%) учешће у извозу нефинансијског сектора смањено (са 44,1% на 40,8%). Учешће увоза МСПП у увозу нефинансијског сектора је остало на непромењеном нивоу (56,3%), услед сличних стопа раста увоза МСПП и великих предузећа (7,3% и 8,1%, респективно).

Раст увоза по вишој стопи од раста извоза утицао је на повећање дефицита сектора МСПП (11,8%) који је износио -511 млрд. динара. Велика предузећа су први пут забележила суфицит у спољнотрговинској робној размени од 54,7 млрд. динара.

Табела 3. Индикатори развијености МСПП

	МСПП		Велика		Укупно		Учешће МСПП %	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Број предузећа	324.600	340.112	494	501	325.094	340.613	99,8	99,9
Број запослених	801.719	837.532	418.538	437.910	1.220.257	1.275.442	65,7	65,7
Промет (мил. дин.)	6.302.870	6.609.879	3.197.616	3.539.947	9.500.486	10.149.826	66,3	65,1
БДВ (мил. дин.)	1.096.750	1.222.519	805.147	953.383	1.901.897	2.175.902	57,7	56,2
Извоз (мил. дин.)	635.312	669.259	804.486	969.179	1.439.798	1.638.438	44,1	40,8
Увоз (мил. дин.)	1.087.080	1.180.263	835.919	914.431	1.922.999	2.094.694	56,5	56,3
Робни биланс (мил. дин.)	-451.768	-511.005	-31.433	54.749	-483.201	-456.256	93,5	-
Инвестиције* (мил. дин.)	300.621,8	-	244.081,5	-	544.703,3	-	55,2	-

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС; * последњи расположиви подаци су за 2015. годину

Посматрано по величини предузећа, као и предходних година, мала и средња предузећа доминирају по свим посматраним показатељима (12.417 предузећа генерише 51,7% запослености, 61,9% промета, 60,6% БДВ, 77,0% извоза, 76,9% увоза МСПП). У односу на 2015. годину није било значајнијих промена у структури МСПП.

Једино је раст промета код микро и малих предузећа, а пад код средњих утицао на пораст учешћа промета микро (са 38,1% на 39,2%) и малих предузећа (са 28,3% на 29,5%) у промету МСПП. Такође, извоз је повећан код малих, а смањен код средњих предузећа, тако да је учешће извоза малих порасло са 24,7% на 27,5%, док је код средњих смањено са 52,2% на 49,5%.

Табела 4. Показатељи пословања сектора МСПП у 2016. према величини предузећа

	Микро		Мала		Средња		МСПП	
	вредност	%	вредност	%	вредност	%	вредност	%
Број предузећа	327.695	96,3	10.154	3,0	2.263	0,7	340.112	100,0
Број запослених	401.848	48,0	203.681	24,3	232.003	27,7	837.532	100,0
Промет (мил. дин.)	2.592.424	39,2	1.952.475	29,5	2.064.981	31,2	6.609.879	100,0
БДВ (мил. дин.)	472.675	38,7	338.364	27,7	411.480	33,7	1.222.519	100,0
Запосленост по предузећу	1,2	-	20,1	-	102,5	-	2,5	-
Бруто зарада по запосленом (хиљ.дин.)	832,8	-	915,1	-	1064,1	-	916,9	-
Промет по предузећу (мил. дин.)	7,9	-	192,3	-	912,5	-	19,4	-
БДВ по предузећу (мил. дин.)	1,4	-	33,3	-	181,8	-	3,6	-
Извоз (мил. дин.)	153.832	23,0	183.997	27,5	331.430	49,5	669.259	100,0
Увоз (мил. дин.)	264.130	22,4	409.609	34,7	506.525	42,9	1.180.263	100,0
Робни биланс (мил. дин.)	-110.298	21,6	-225.612	44,2	-175.095	34,3	-511.005	100,0
Коефицијент извоз/увоз		58,2		44,9		65,4		56,7

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.2. Структура сектора МСПП према броју, величини и облику организовања

У 2016. години у Србији је пословало 340.613 привредних субјеката, што је за 15.519 (+4,8%) више у односу на 2015. годину. Повећан је број предузетника за +4,7% (10.825), малих за +6,5% (623), микро за +5,0% (3.983), средњих за +3,7% (81) и великих предузећа за +1,4% (7) у односу на 2015. годину.

Сектор МСПП у 2016. години обухвата 340.112 привредна субјекта и учествује са 99,9% у укупном броју предузећа у Србији.

Табела 5. Број и структура привредних субјеката у нефинансијском сектору у 2016.

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	Број	Број	Број	Структура (%)
Предузећа	96.522	501	97.023	28,5
Предузетници	243.590	-	243.590	71,5
Укупно	340.112	501	340.613	100
Структура (%)	99,9	0,1	100	

Извор: РЗС, обрада Министарство привреде

У структури сектора МСПП¹ доминирају микро предузећа (327.695)² са учешћем од 96,3%, а према облику организовања најбројнији су предузетници (243.590 – 71,6% сектора МСПП) и ДОО (90.956 – 26,7% сектора МСПП).

Табела 6. Број и структура привредних субјеката у сектору МСПП у 2016. години

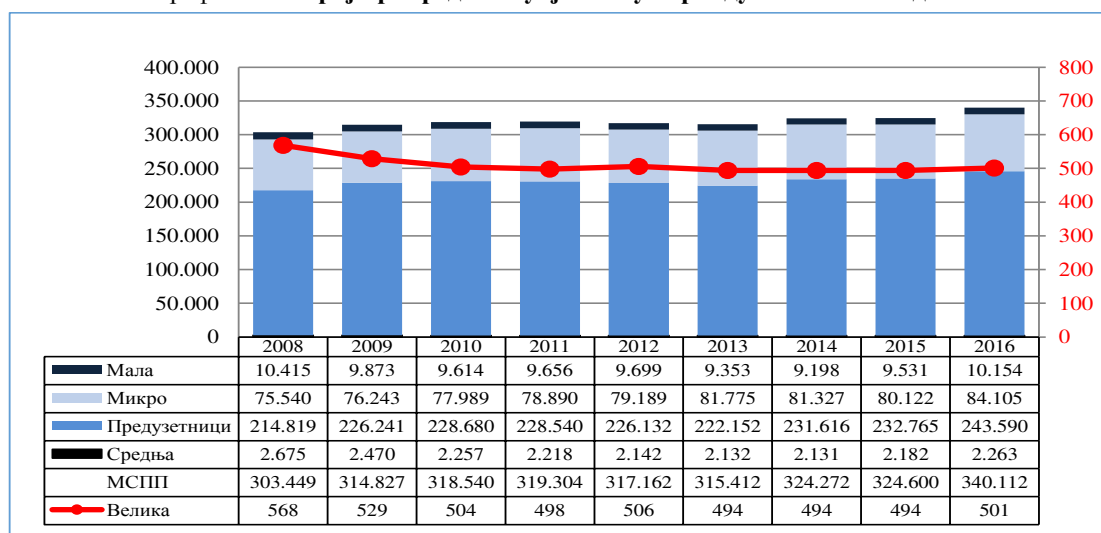
Облик организовања	Микро	Мала	Средња	Укупно	
	Број	Број	Број	Број	Структура (%)
Предузећа	84.105	10.154	2.263	96.522	28,4
АД	902	237	213	1.352	0,4
ДОО	79 649	9 502	1 805	90.956	26,7
Остало ³	3.554	415	245	4.214	1,2
Предузетници	243.590	0	0	243.590	71,6
Укупно	327.695	10.154	2.263	340.112	100
Структура (%)	96,3	3,0	0,7	100	

Извор: РЗС, обрада Министарство привреде

У периоду 2008-2016. године број МСПП повећан је за 12,1% (36.663 предузећа). Број предузетника повећан је за 28.771 (+13,4%), микро предузећа за 8.565 (+11,3%), док се број малих и средњих предузећа смањило за 673 (-5,1%) – за 261 или -2,5% и за 412 или – 15,4% респективно.

Раст сектора МСПП је посебно значајан економски фактор развоја српске економије и поседује потенцијал за даљи раст и развој.

Графикон 2. Број привредних субјеката у периоду 2008-2016. године

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

¹ Анекс: Табела 6: МСПП сектор у периоду 2015-2016. године.

² Предузетници су укључени у микро предузећа.

³ Обухвата: ортачка друштва, командитна друштва, друштвена предузећа, јавна предузећа, задруге.

2.3. Задруге⁴

У 2016. години пословале су 1.702 задруге (1,8% укупног броја правних лица) са 5.708 запослених (0,6% запослених у сектору предузећа). У задругама је генерисано мање од 1,0% укупног промета и БДВ (0,8% односно 0,4% респективно). У поређењу са 2015. годином, на укупном нивоу, број задруга повећан је за 82 односно 5,3%, а раст бележе и остали посматрани индикатори: број запослених 0,5%, промет 2,4% и БДВ 31,8%.

У сектору МСП у 2016. години регистровано је 1.700 задруга, које су генерисале 4.880 запослених (85,5%), 62,3 млрд. динара промета и 5,9 млрд. динара БДВ (85,9% промета и 82,2% БДВ остварених у задругама укупно). У поређењу са 2015. годином у овом сегменту привреде број запослених је незнатно мањи (-1,1%), док промет и БДВ бележе раст 2,4% односно 31,8%, респективно.

Табела 7. Задруге 2015–2016

	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
	2015						2016					
Број задруга	1.503	101	10	1.614	2	1.616	1.590	101	9	1.700	2	1.702
у % (предузећа укупно=100)	1,9	1,1	0,5	1,8	0,4	1,8	1,9	1,0	0,4	1,8	0,4	1,8
Број запослених	2.097	2.036	801	4.934	745	5.679	2.079	2.087	714	4.880	828	5.708
у % (предузећа укупно=100)	1,4	1,1	0,4	0,9	0,2	0,6	1,3	1,0	0,3	0,8	0,2	0,6
Промет мил. дин.	28.718	24.901	6.413	60.033	9.994	70.027	31.865	25.575	4.852	62.293	10.265	72.558
у % (предузећа укупно=100)	2,1	1,4	0,3	1,1	0,3	0,8	2,2	1,3	0,2	1,1	0,3	0,8
БДВ мил. дин.	1.562	2.302	566	4.429	1.164	5.593	2.017	2.872	1.020	5.909	1.283	7.192
у % (предузећа укупно=100)	0,9	0,8	0,2	0,5	0,1	0,3	1,1	0,8	0,2	0,6	0,1	0,4

Извор: РЗС, МП

Посматрано по регионима, структура се није мењала у односу на 2015. годину. Највећи број задруга регистрован је у Региону Војводине (770 или 45,2% укупног броја задруга). Овај регион, такође, запошљава највећи број запослених у задружном сектору Србије (око 60%) и генерише око 70% промета и БДВ оствареног у задругама у 2015. години.

Табела 8. Задруге у Републици Србији у 2016. години, по регионима

Регион	Број задруга		Број запослених		Промет, мил. дин.		БДВ мил. дин.	
	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП
Београдски регион	222	222	441	441	2.391	2.391	433	433
% задруга укупно	13,0	13,1	7,7	9,0	3,3	3,8	6,0	7,3
Војводина	770	769	3.200	2.910	51.371	48.898	5.025	4.606
% задруга укупно	45,2	45,2	56,1	59,6	70,8	78,5	69,9	78,0
Шумадија и Западна Србија	401	400	1.251	713	13.874	6.081	1.322	458
% задруга укупно	23,6	23,5	21,9	14,6	19,1	9,8	18,4	7,8
Јужна и Источна Србија	309	309	816	816	4.922	4.922	411	411
% задруга укупно	18,2	18,2	14,3	16,7	6,8	7,9	5,7	7,0
Задруге укупно	1.702	1.700	5.708	4.880	72.559	62.293	7.192	5.909

Напомена: задруге укупно=100

Извор: РЗС, МП

⁴ Према Закону о задругама (Сл. гласник 112/2015) „задруга је правно лице, које представља посебан облик организованих физичких лица (задругара) која пословањем на задружним принципима остварују своје економске, социјалне, културне и друге интересе и која управљају и контролишу пословање задруге. Задругар (физичко лице, члан задруге) у целости или делимично послује преко задруге, односно преко задруге продаје своје производе, односно услуге, набавља производе или користи услуге потребне за обављање своје делатности или на други начин непосредно учествује у обављању делатности ради којих је задруга основана“.

Посматрано по делатности, структура је непромењена у односу на 2015. годину. Највећи број задруга (1.040; 1.038 МСП) и са највећим бројем запослених (4.415; 3.587 МСП) су пољопривредне задруге. Микро, мале и средње задруге у овом сектору генеришу 62,8% запослених, 76,0% промета и 67,1% БДВ задруга укупно у 2016. години.

У сектору Прерађивачке индустрије послује 65 задруга (3,8%), док се различитим врстама услуга бави 595 односно 35,0% (трговина 64 или 3,8%, Административне и помоћне услужне делатности 344 или 20,2%). Учешће свих сектора, осим Пољопривреде, у запошљавању и стварању промета и БДВ у сегменту задруга, појединачно је занемарљиво и не прелази 10%.

Табела 9. Задруге у Републици Србији у 2016. години, по секторима

Сектор	Број задруга		Број запослених		Промет, мил. дин.		БДВ мил. дин.	
	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП
Пољопривреда, шумарство и рибарство	1.040	1.038	4.415	3.587	65.423	55.158	6.110	4.827
Рударство	2	2	3	3	17	17	1	1
Прерађивачка индустрија	65	65	194	194	1.062	1.062	139	139
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	6	6	9	9	13	13	7	7
Грађевинарство	90	90	207	207	2.317	2.317	242	242
Трговина	64	64	106	106	1.099	1.099	66	66
Саобраћај и складиштење	10	10	80	80	69	69	34	34
Информисање и комуникације	8	8	3	3	4	4	1	1
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	42	42	51	51	247	247	-38	-38
Административне и помоћне услужне делатности	344	344	562	562	2.165	2.165	601	601
Остало*	31	31	78	78	137	137	25	25

Извор: РЗС, МП

Напомена: Остало* - Пословање некретнинама, Образовање, Здравствена и социјална заштита, Уметност, забава, рекреација и Остале услужне делатности

2.4. Запосленост

Тенденција раста запослености нефинансијског сектора из 2015. године настављена је и у 2016. години, забележен је раст од 4,5% (за 55.185 радника). Нефинансијски сектор Србије у 2016. години запошљавао је 1.275.442 радника, од чега је 65,7% (837.532 радника) ангажовано у сектору МСПП.

Табела 10. Број и структура запослених у нефинансијском сектору у 2016. години

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	Број	Број	Број	Структура (%)
Предузећа	589.757	437.910	1.027.667	80,6
Предузетници	247.775		247.775	19,4
Укупно	837.532	437.910	1.275.442	100,0
Структура (%)	65,7	34,3	100,0	

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У структури МСПП највеће учешће у запослености имају микро предузећа 48% (401.848 радника), следе средња предузећа са 27,7% (232.003 радника) и мала предузећа са 24,3% (203.68 радника).

Према облику организовања 91% запослених у МСПП чине запослени у ДОО (514.275 запослених – 61,4%) и предузетничким радњама (247.775 запослених – 29,6%).

Табела 11. Број и структура запослености у МСПП сектору у 2016. години

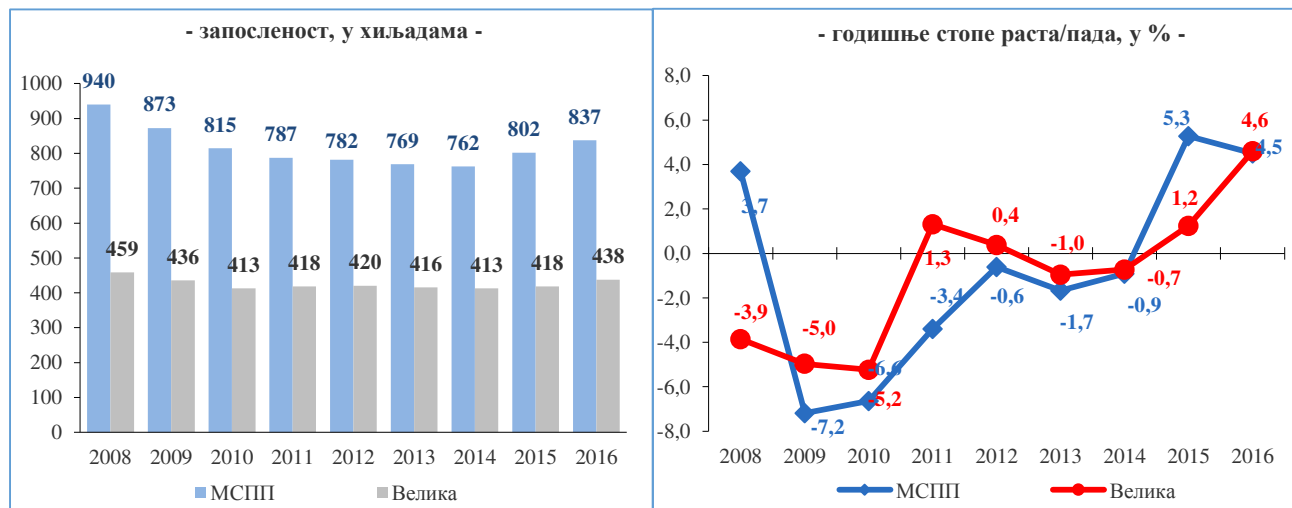
Облик организовања	Микро	Мала	Средња	Укупно	
	Број	Број	Број	Број	Структура (%)
Предузећа	154.073	203.681	232.003	589.757	70,4
АД	1.179	5.832	25.198	32.209	3,8
ДОО	147.888	188.359	178.028	514.275	61,4
Остало	5.006	9.490	28.777	43.273	5,2
Предузетници	247.775			247.775	29,6
Укупно	401.848	203.681	232.003	837.532	100,0
Структура (%)	48,0	24,3	27,7	100,0	

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Сектор МСПП у периоду од 2009-2014. године бележи континуиран пад запослености, с тим што је због економске кризе 2009. године забележен највећи пад (за 7,2%). Од 2010. године започета је тенденција успоравања даљег пада запослености у МСПП. За разлику од сектора МСПП, велика предузећа су повећала запосленост у 2011. и 2012. години, али недовољно да би апсорбовала пад запослености МСПП, што је утицало на раст незапослености нефинансијског сектора. У 2013. години дошло је до пада броја запослених у свим предузећима што је резултирало смањењем укупне запослености нефинансијског сектора. У 2014. години раст запослених забележен је само код предузетника, док остала предузећа бележе пад.

Од 2015. године забележена је тенденција раста укупне запослености нефинансијског сектора која је настављена и у 2016. години, што је резултат повећања запослених у свим предузећима, али још увек није достигнут ниво запослености из предкризног периода. Запосленост нефинансијског сектора у 2016. години повећана је за 55.185 радника (+4,5%) и то у: сектору МСПП за 35.813 радника (+4,5%), микро за 3.154 радника (2,1%), малим за 12.745 радника (6,7%), средњим за 8.498 радника (3,8%) и великим предузећима за 19.372 радника (4,6%).

Графикон 3. Кретање запослености у периоду 2008-2016. године

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Највећи пад запослених у МСПП у периоду 2009-2016. по секторима забележен је у: трговини на велико и мало (26.994 радника), прерађивачкој индустрији (15.907 радника), грађевинарству (9.615 радника), пољопривреди, шумарству и рибарству (5.731 радник) и у осталим услужним делатностима (3.346 радника). Раст запослених је у сектору саобраћаја и складиштења (6.573 радника), административним и помоћним услужним делатностима (5.593 радника), информисању и комуникацијама (5.185 радника), услугама смештаја и исхране (4.792 радника), стручним, научним, иновационим и техничким делатностима (3.708 радника), снабдевању водом и управљање отпадним водама (2.866 радника), пословању некретнинама (1.193 радника).

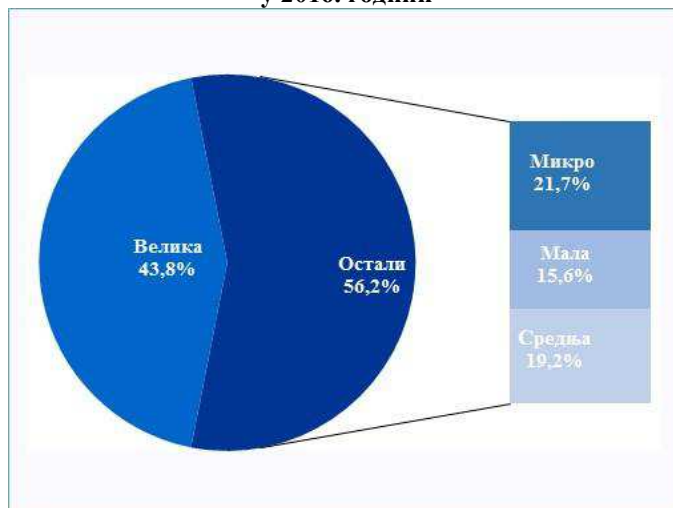

2.5. Додата вредност

2.5.1. Структура додате вредности

У нефинансијском сектору привреде Србије у 2016. години остварено је 2.175,9 млрд. динара, односно 17,7 млрд. EUR бруто додате вредности – 6,4 мил. динара (52 хиљ. EUR) по предузећу. Сектор МСПП генерише 56,2% БДВ (1.222,5 млрд. динара; 9,9 млрд. EUR), а велика предузећа 43,8% (953,3 млрд. динара; 7,7 млрд. EUR).

Графикон 4. Структура БДВ према величини предузећа у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У 2016. години додата вредност у просеку учествује у промету са 21,4%. Посматрано по величини привредних субјеката, једино су велика предузећа исказала изнадпросечни индикатор (26,9%; МСПП сектор 18,5%; привреда 21,4%).

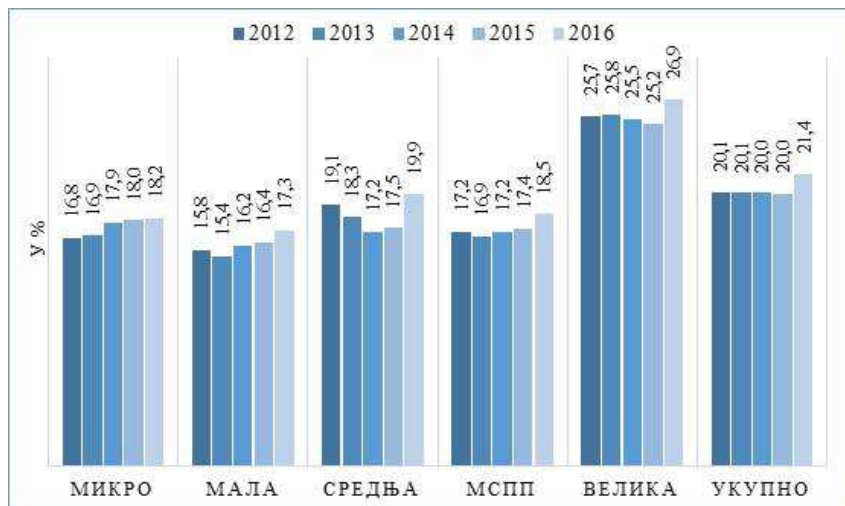
Табела 12. БДВ и промет по величини предузећа у 2016. години

	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
БДВ (мил. EUR)	3.841	2.750	3.344	9.934	7.747	17.682
Промет (мил. EUR)	21.066	15.866	16.780	53.713	28.766	82.479
БДВ/промет	18,2	17,3	19,9	18,5	26,9	21,4

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У периоду 2012-2016. године производна и тржишна активност, мерена учешћем БДВ у промету има тенденцију раста. Раст је најизраженији код микро и малих предузећа (1,5 структурна поена у односу на 2012. годину; 1,3 структурна поена код МСПП и у привреди).

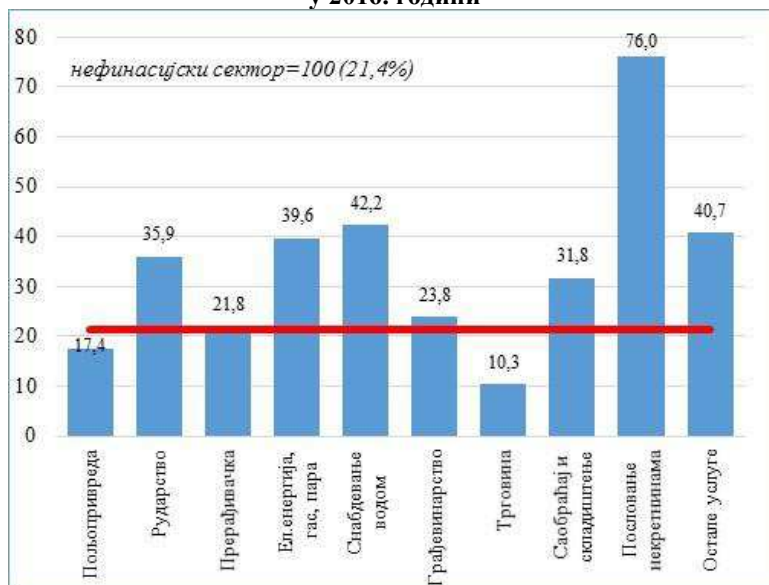
Графикон 5. Рацио додате вредности и промета 2012-2016. године (у %)

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Посматрано по секторима, у 2016. години највећи удео додате вредности у промету (76,0%) је у сектору Послови с некретнинама, док Пољопривреда и Трговина, као и 2012. године, бележе исподпросечно учешће (17,4% и 10,3%, респективно).

Графикон 6. Рацио додате вредности и промета по секторима у 2016. години

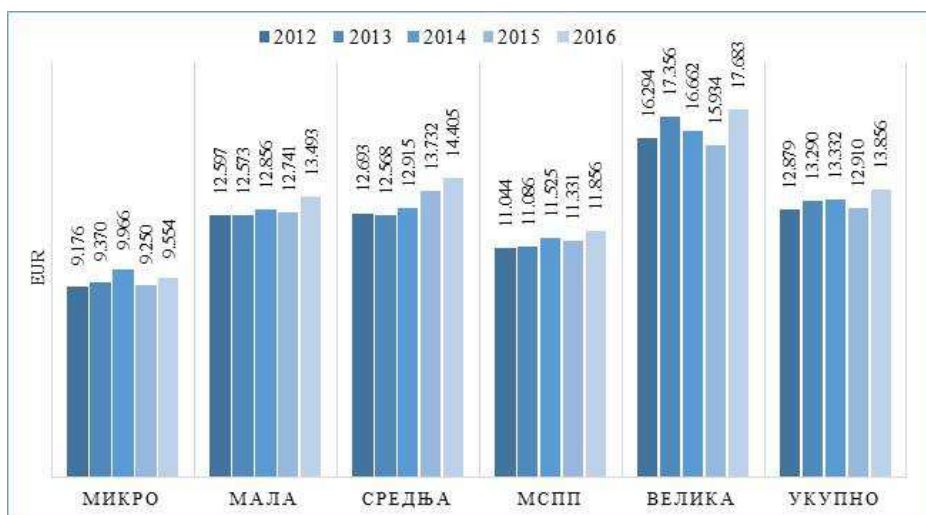

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.5.2 БДВ по запосленом

Додата вредност по запосленом у 2016. години у нефинансијском сектору (13.856 евра), повећана је 2,4% у односу на 2012. годину, а у поређењу са 2015. годином 8,2%. Највећа продуктивност у 2016. години постигнута је код великих компанија 17.683 евра (28% више од просека). Продуктивност МСПП (11.856 евра у 2016. години) у свим посматраним годинама 2012-2016. године је испод просека, у 2016. години заостаје 14% за просеком, односно за 33% за најпродуктивнијим великим предузећа.

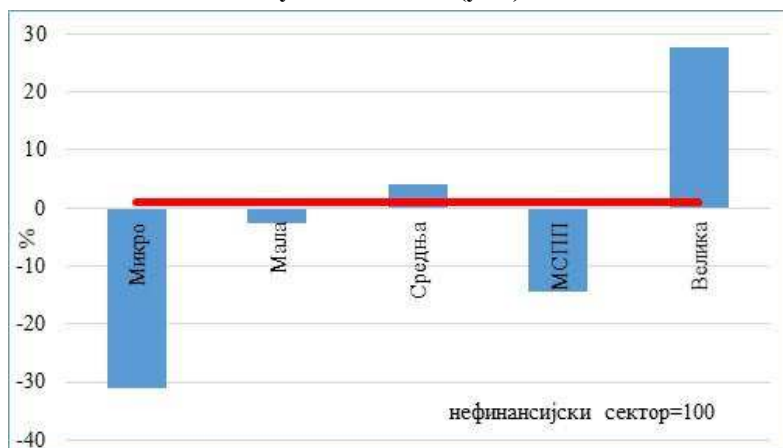
Графикон 7. Додата вредност по запосленом у EUR, по величини привредних субјеката у периоду 2012-2016. године

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Најпродуктивнија у сектору МСПП у 2016. години била су средња предузећа са 14.405 EURa додате вредности по запосленом (22% више од просека МСПП, односно 4,0% више од просека привреде), следе мала предузећа са 13.493 EURa (14% више од просека МСПП, 2%, мање од просека привреде). Микро предузећа по овом индикатору континуирано заостају за просеком како привреде тако и МСПП (31% односно 19% у 2016. години, респективно).

Графикон 8. БДВ по запосленом по величини привредних субјеката у 2016. години (у %)

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Посматрано по регионима, најпродуктивнија предузећа послују у Граду Београду, Јужнобачкој, Јужнобанатској и Пиротској области. Најнижа вредност овог показатеља је у Подунавској области, односно, у сегменту МСП, у Борској и Зајечарској области.

Табела 13. БДВ по запосленом по регионалим областима у 2012. и 2016. години

	Нефинансијски сектор				МСП			
	БДВ по запосленом у хил. EUR		Стопа раста (%)		БДВ по запосленом у хил. EUR		Стопа раста (%)	
	2012	2016	2016/2012	2016/2015	2012	2016	2016/2012	2016/2015
Република Србија	12,9	13,9	2,4	8,2	11,0	11,9	2,1	5,4
Београдска област	15,6	17,4	6,3	11,1	14,7	15,7	1,9	3,9
Западнобачка област	13,1	13,0	-5,0	9,2	9,9	11,4	10,1	15,7
Јужнобанатска област	11,9	14,4	15,5	15,4	11,5	10,9	-9,7	9,5
Јужнобачка област	19,2	16,9	-15,9	2,6	12,2	12,6	-2,1	9,1
Севернобанатска област	10,0	10,0	-5,2	6,1	10,9	10,5	-7,9	8,5
Севернобачка област	10,5	10,9	-0,8	5,7	10,6	10,4	-7,2	5,5
Средњобанатска област	10,4	10,4	-4,3	2,4	11,1	11,1	-5,0	6,1
Сремска област	11,0	12,0	3,2	9,3	10,7	12,1	7,9	12,6
Златиборска област	10,8	10,5	-7,8	5,8	8,1	9,5	10,6	6,0
Колубарска област	8,4	10,9	24,1	5,1	8,9	10,5	12,3	5,9
Мачванска област	10,8	9,9	-12,3	4,6	9,2	9,8	1,5	3,7
Моравичка област	9,4	11,4	15,0	11,3	9,8	10,8	5,8	4,7
Поморавска област	8,6	7,7	-15,2	-12,2	7,8	8,4	2,1	0,8
Расинска област	6,9	8,7	20,8	8,5	7,4	8,5	9,8	7,0
Рашка област	8,5	8,3	-7,1	7,8	7,2	8,2	8,5	5,4
Шумадијска област	9,5	13,7	36,8	5,4	9,1	10,9	13,7	4,5
Борска област	15,5	9,8	-39,8	14,7	7,6	6,6	-16,3	5,8
Браничевска област	12,2	9,6	-25,2	5,3	7,3	7,9	2,2	4,0
Зајечарска област	7,2	7,2	-5,5	-10,7	7,5	6,6	-15,5	-4,9
Јабланичка област	7,1	7,7	3,6	1,2	6,3	6,8	1,7	-5,0
Нишавска област	7,9	9,4	12,5	8,1	6,9	8,2	13,8	6,6
Пиротска област	9,8	15,5	50,6	3,1	6,8	7,5	6,0	7,9
Подунавска област	5,8	4,9	-19,6	0,9	8,7	8,6	-5,5	-12,5
Пчињска област	5,9	7,4	18,3	11,3	6,5	7,6	11,7	14,5
Топличка област	6,2	8,0	23,1	-2,7	6,9	8,2	13,5	8,2

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.6. Ефикасност пословања МСПП

Настављена су позитивна кретања показатеља ефикасности пословања сектора МСПП и нефинансијског сектора привреде. У 2016. години сектор МСПП је повећао ефикасност пословања (промет, БДВ и профитабилност) у поређењу са 2015. годином, али је раст ефикасности спорији у односу на просек нефинансијског сектора и великих предузећа:

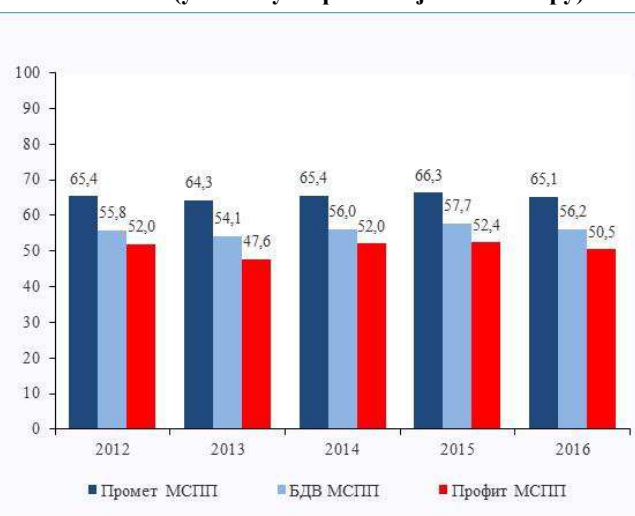
- Промет МСПП је повећан 3,6% (нефинансијског сектора 5,6%, а великих предузећа 9,4%),
- БДВ МСПП је повећан 10,1% (нефинансијског сектора 13,1%, а великих предузећа 17,0%),
- Профит МСПП је повећан 15,6% (нефинансијског сектора 19,9%, а великих предузећа 24,7%).

У 2016. години сектор МСПП доминира у оквиру нефинансијског сектора привреде – остварује 65,1% промета, ствара 56,2% БДВ и генерише 50,5% профита.

Графикон 9. Ефикасност пословања српских предузећа (базни индекс 2008=100)

Графикон 10. Показатељи ефикасности МСПП (учешће у нефинансијском сектору)

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.6.1. Укупан промет

У 2016. години промет⁵ сектора МСПП достигао је вредност од 6.609,9 млрд. динара - 19,4 мил. динара по предузећу и 7,9 мил. динара по запосленом.

Сектор МСПП у 2016. години генерише 65,1% промета нефинансијског сектора - у поређењу са 2015. годином промет сектора МСПП реално је већи за 3,6% (у привреди за 5,6%, а код великих предузећа за 9,4%).

Табела 14. Укупан промет нефинансијског сектора у 2016. години према величини и облику организовања привредних субјеката

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	у млрд. динара	у млрд. динара	у млрд. динара	структура (%)
Предузећа	5.493,81	3.539,95	9.033,76	89,0
Предузетници	1.116,07		1.116,07	11,0
Укупно	6.609,88	3.539,95	10.149,83	100,0
Структура (%)	65,1	34,9	100,0	

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Опредeљујући утицај на висину промета⁶ у 2016. години имају средња предузећа са учешћем од 31,2% у сектору МСПП, а према облику организовања ДОО са учешћем од 75,5% у сектору МСПП.

⁵ Промет (turnover) према стандардима Eurostata, обухвата фактурисану вредност реализованих роба и услуга трећим лицима (изузев пореза на додатну вредност, као и пореза и такси који нису у директној вези са производним процесом) посматрано у одређеном временском периоду. Промет се може посматрати као показатељ активности и тржишног раста, а обзиром да показује будуће приливе новца на основу пружених услуга и продатих роба, индикатор је будућих инвестиција.

⁶ Анекс: Табела 29. Промет сектора МСПП у периоду 2015-2016. године – сталне цене 2016

Табела 15. Укупан промет МСПП сектора у 2016. години према величини и облику организовања привредних субјеката

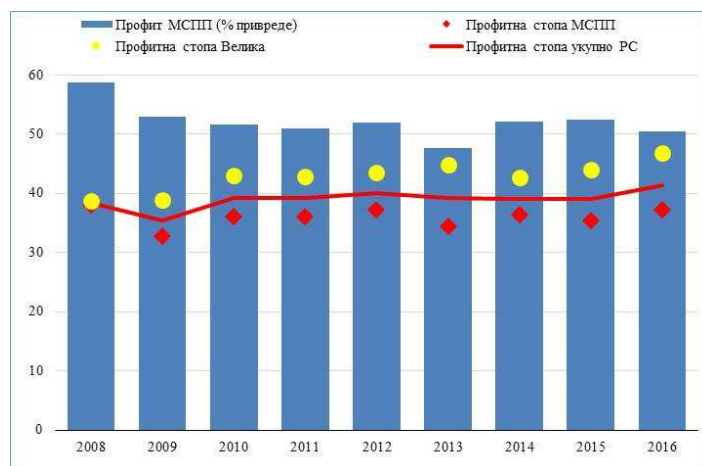
Облик организовања	Микро	Мала	Средња	МСПП укупно	
	млрд. динара	млрд. динара	млрд. динара	млрд. динара	структура (%)
Предузећа	1.476,4	1.952,5	2.065,0	5.493,8	83,1
АД	8,3	84,1	175,6	268,0	4,9
ДОО	1.407,4	1.809,9	1.774,3	4.991,6	90,9
Остало	60,7	58,5	115,0	234,2	4,3
Предузетници	1.116,1			1.116,1	16,9
Укупно млрд. динара	2.592,4	1.952,5	2.065,0	6.609,9	100
Структура (%)	39,2	29,5	31,2	100	

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.6.2. Профитабилност МСПП

У 2016. години сектор МСПП је створио профит у вредности од 454,6 млрд. динара - 50,5% нефинансијског сектора (900,8 млрд. динара). Највећи део профита сектора МСПП реализовала су средња предузећа (36,2% сектора МСПП, односно 18,3% нефинансијског сектора), а према облику организовања највећи профит у оквиру сектора МСПП остварила су ДОО – 79,7% профита сектора МСПП (40,2% профита нефинансијског сектора)⁷.

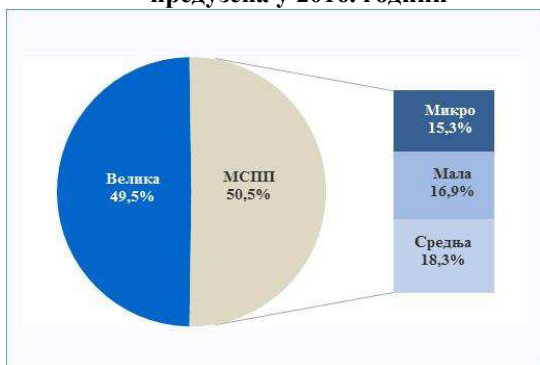
Графикон 11. Профитабилност МСПП 2008-2016.

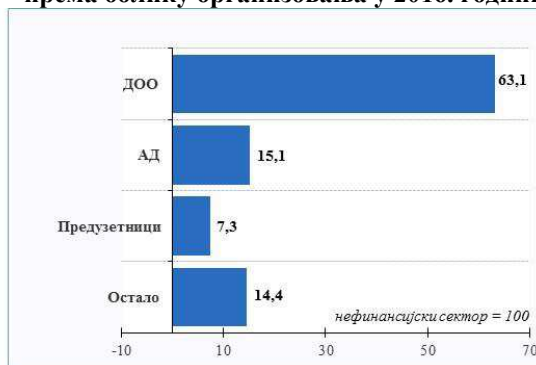
Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Сектор МСПП је још увек непрофитабилнији део привреде⁸ - стопа профитабилности сектора МСПП у 2016. години је 37,2% и нижа је у односу на просек нефинансијског сектора (41,4%) и великих предузећа (46,8%).

Графикон 12. Структура профита према величини предузећа у 2016. години

Графикон 13. Структура профита привреде према облику организовања у 2016. години

Извор:

Министарство привреде на основу података РЗС

⁷ Анекс: Табела 31. Профит нефинансијског сектора Србије у 2016. години према облику организовања и величини предузећа (у мил. динара).

⁸ Анекс: Табела 32. Стопе профитабилности нефинансијског сектора Србије у 2016. години према облику организовања и величини предузећа (у %).

Најнижу стопу профитабилности у оквиру сектора МСПП остварили су предузетници (23,3%) и микро предузећа (38,1%), средња предузећа су остварила профитну стопу од 40,0%, а највећу профитабилност остварила су мала предузећа (44,9%).

Табела 16. Профит и ниво профитабилности у 2016. према величини предузећа

	Предуз.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Нефинан. сектор
Профит (мил. динара)	66.084	71.915	151.967	164.603	454.569	446.216	900.786
Учешће у профиту МСПП, у %	14,5	15,8	33,4	36,2	100,0		
Учешће у профиту нефинансијског сектора, у %	7,3	8,0	16,9	18,3	50,5	49,5	100,0
Профитабилност	23,3	38,1	44,9	40,0	37,2	46,8	41,4
Ниво профитабилности (профитабилност МСПП=100 индексних поена)	62,5	102,6	120,8	107,6	100,0		
Ниво профитабилности (профитабилност нефинансијског сектора = 100 индексних поена)	56,2	92,1	108,5	96,6	89,8	113,1	100,0

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

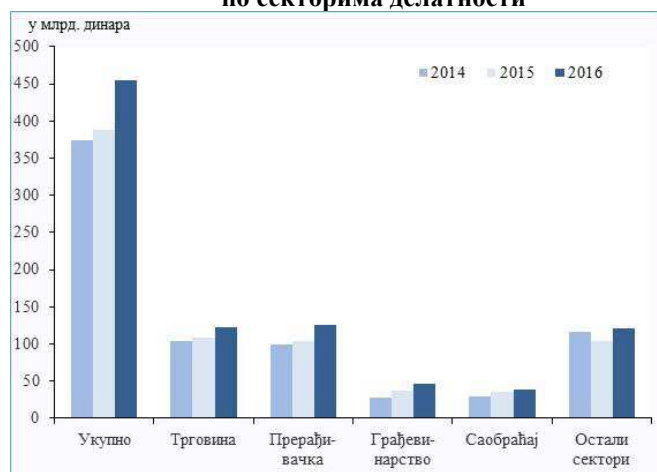
Профитабилност МСПП по секторима

У 2016. години сектор МСПП⁹ остварује већи профит од великих предузећа у већини делатности, осим у секторима: *Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама*, где велика предузећа имају одлучујући утицај на висину оствареног профита. Нерентабилно пословање МСПП је само у секторима *Финансијске делатности и делатност осигурања и Државна управа и обавезно социјално осигурање*.

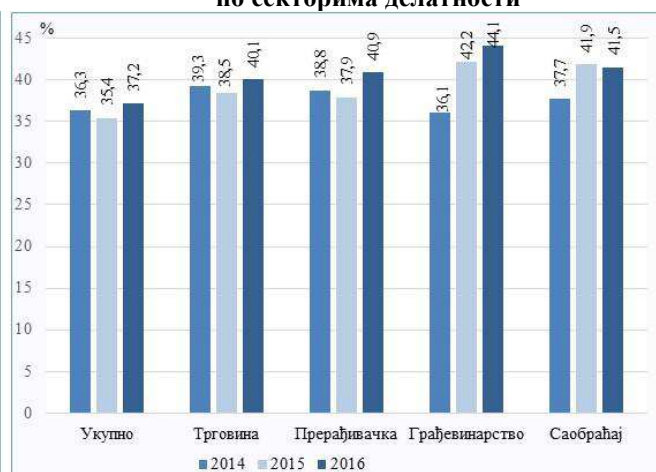
Предузећа из сектора МСПП највише су концентрисана у радно интензивним и услужним делатностима са бржим обртом капитала и краћим производним циклусом – око 3/4 профита сектора МСПП (73,4%) остварено у секторима *Прерађивачка индустрија (27,6%), Трговина на велико и мало (27,0%), Грађевинарство (10,3%) и Саобраћај (8,4%)*. Профитабилност МСПП из ових сектора је изнад просечне профитабилности сектора МСПП, а у областима *Грађевинарство* и *Саобраћај* и изнад просека нефинансијског сектора.

МСПП имају изнадпросечне стопе профитабилности у пет сектора¹⁰, а најпрофитабилнија МСПП пословала су у секторима: *Послови с некретнинама (стопа профитабилности 73,3%), Пољопривреда, шумарство и рибарство (55,8%), Снабдевање електричном енергијом (48,9%), Грађевинарство (44,1%) и Саобраћај и складиштење (41,5%)*.

Графикон 14. Профит МСПП по секторима делатности

Графикон 15. Профитабилност МСПП по секторима делатности

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

⁹ Анекс: Табела 33. Профит нефинансијског сектора Србије у 2016. години, по секторима делатности (у мил. динара)

¹⁰ Анекс: Табела 35. Стопе профитабилности нефинансијског сектора Србије у 2016. години, по секторима

Профитабилност МСПП по регионалним областима

Сектор МСПП у 2016. години је пословао рентабилно у свим регионалним областима. Велика предузећа су у Подунавској, Севернобанатској и Поморавској области пословала нерентабилно, а профит који су МСПП остварила у Севернобанатској и Поморавској области неутралисао је нерентабилно пословање великих предузећа.

У 2016. години, најрентабилнија МСПП у Србији, која стварају 30,9% профита нефинансијског сектора, послују на територији Града Београда (43,7% профита сектора МСПП и 22,1% профита нефинансијског сектора), Јужнобачке (12,2% и 6,2% респективно) и Сремске области (5,2% и 2,6% респективно)¹¹.

Највеће стопе профитабилности остварила су МСПП која послују на територији Средњобанатске (42,7%), Западнбачке (41,7%), Јужнобачке (41,1%) и Сремске области (41,0%), а најниже МСПП која послују у Борској (6,2%), Зајечарској (20,4%) и Пчињској области (26,2%)¹².

Табела 17. Профитабилност МСПП по окрузима у 2016. години

Област		Профит МСПП по окрузима (млн. дин.)	Учешће профита МСПП по окрузима у профиту МСПП сектора Србије	Профитабилност МСПП по окрузима	Ниво профитабилности МСПП по областима (профитабилност МСПП сектора= 100 индексних поена)	Ниво профитабилности МСПП по окрузима (профитабилност нефинансијског сектора области= 100 индексних поена)	
СРБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	198.656	43,7	37,7	101,4	91,1
	Регион Војводине	Западнбачка област	9.890	2,2	41,7	112,1	100,7
		Јужнобанатска област	11.293	2,5	33,8	90,9	81,6
		Јужнобачка област	55.609	12,2	41,1	110,5	99,2
		Севернобанатска област	7.726	1,7	40,7	109,4	98,2
		Севернобачка област	11.796	2,6	38,0	102,3	91,9
		Средњобанатска област	10.127	2,2	42,7	114,8	103,1
		Сремска област	23.667	5,2	41,0	110,4	99,1
	Укупно СРБИЈА – СЕВЕР		328.765	72,3	38,6	103,9	93,3
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	13.884	3,1	36,6	98,4	88,4
		Колубарска област	7.789	1,7	36,1	97,1	87,2
		Мачванска област	13.901	3,1	39,7	106,6	95,8
		Моравичка област	15.095	3,3	40,3	108,4	97,4
		Поморавска област	7.509	1,7	34,4	92,4	83,0
		Расинска област	6.963	1,5	31,5	84,6	76,0
		Рашка област	10.033	2,2	33,1	88,9	79,9
		Шумадијска област	15.100	3,3	38,4	103,2	92,7
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	510	0,1	6,2	16,6	15,0
		Браничевска област	3.442	0,8	27,2	73,2	65,7
		Зајечарска област	1.531	0,3	20,4	54,9	49,3
		Јабланичка област	3.989	0,9	26,7	71,8	64,5
		Нишавска област	11.939	2,6	30,5	82,0	73,7
		Пиротска област	2.498	0,5	31,6	85,0	76,3
		Подунавска област	5.204	1,1	38,1	102,4	92,0
		Пчињска област	3.858	0,8	26,2	70,3	63,2
		Топличка област	2.558	0,6	35,5	95,5	85,8
	Укупно СРБИЈА – ЈУГ		125.805	27,7	33,8	91,0	81,8
	Укупно		454.569	100,0	37,2	100,0	89,8

Напомена: Профитабилност Подунавске области укупно је негативна, због губитака Железаре у смедереву.

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

¹¹ Анекс: Табела 37. Структура профита нефинансијског сектора Србије по областима у 2016. години

¹² Анекс: Табела 38. Стопе профитабилности по областима у 2016. години

2.7. Инвестиције¹³

У 2015. години инвестиције нефинансијског сектора су достигле 544,7 млрд. динара (1,6 мил. динара по предузећу) и чиниле су 96,4% вредности укупних инвестиција Републике Србије (564,8 млрд. динара). У поређењу са 2014. годином инвестиције нефинансијског сектора бележе благи раст од 0,2%.

У развој МСПП у 2015. години усмерено је 300,6 млрд. динара или 2,5 млрд. EUR. У односу на претходну годину инвестициона улагања МСПП сектора реално су већа (+7,0%). На раст је највише утицао значајан раст инвестиција средњих предузећа (+11,2%). Код предузетника је раст инвестиција износио 5,8%, а код микро и малих предузећа раст од око 2%.

Поред тога, удео МСПП у структури инвестиција нефинансијског сектора повећан је са 51,7% у 2014. на 55,2% у 2015. години, што је одређено значајном стопом раста инвестиција у сектор МСПП и пада инвестиција великих предузећа (-7,0%).

Табела 18. Инвестиције у основна средства

	Вредност, у мил.дин.	Структура, у %	Годишња стопа раста/пада, 2015/2014 (%)	Кумулативна стопа пада, 2015/2008 (%)	Просечна годишња стопа пада 2008-2015 (%)
	2015.				
УКУПНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ	564.849		3,4	-47,0	-8,7
<i>Нефинансијски сектор</i>	544.703	100,0	0,2	-36,9	-6,4
Предузетници	78.215	14,4	5,8	-11,7	-1,8
Микро	30.578	5,6	2,6	-46,0	-8,4
Мала	57.385	10,5	1,6	-48,3	-9,0
Средња	134.444	24,7	11,2	-9,7	-1,5
МСПП	300.622	55,2	7,0	-25,8	-4,2
Велика	244.082	44,8	-7,0	-46,7	-8,6

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Основни изведени индикатори указују на низак ниво инвестиционе активности, посебно код МСПП. Низак ниво инвестиција праћен је ниском инвестиционом активношћу (5,7% промета; код МСПП 4,8%) и ниском ефикасношћу инвестиција (28,6% БДВ, код МСПП 27,4%).

Табела 19. Основни индикатори инвестиционе активности у 2015. години

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Инвестиције по предузећу (хиљ. дин.)	336	382	6.021	61.615	926	494.092	1.676
Инвестиције по запосленом (хиљ. дин.)	331	203	301	602	375	583	446
Рацио инвестиција и промета (%)	7,5	2,3	3,2	6,3	4,8	7,6	5,7
Рацио инвестиција и БДВ (%)	29,9	17,9	19,5	36,3	27,4	30,3	28,6

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Посматрано по техничкој структури, у сектору МСПП инвестициона улагања у опрему са монтажом учествују 47,4%, а грађевински радови 45,1% (код великих предузећа 58,5% према 28,0% респективно).

Табела 20. Инвестиције према величини предузећа и техничкој структури у 2015. години, мил. динара

	Укупно	Грађевински радови	Опрема са монтажом	Остало
Укупне инвестиције ¹	564.849	215.483	287.350	62.016
Нефинансијски сектор ²	544.703	203.841	285.290	55.572
Предузетници ³	78.215	31.857	38.665	7.692
Микро	30.578	9.814	17.879	2.884
Мала	57.385	21.084	31.079	5.222
Средња	134.444	72.753	54.793	6.898
МСПП	300.622	135.508	142.417	22.697
Велика	244.082	68.333	142.873	32.876

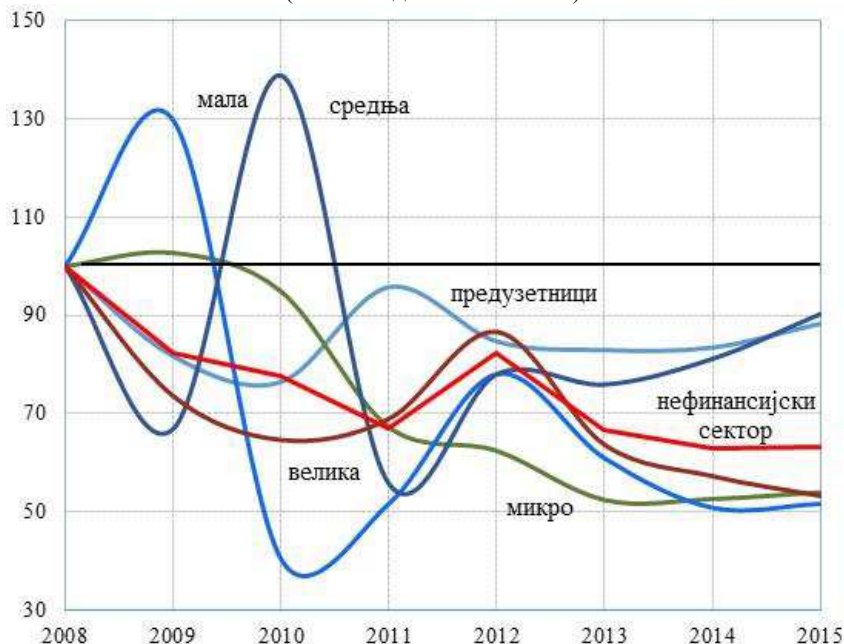
Напомена: 1) Инвестиције свих правних лица из истраживања „Инвестиције у основне фондове Републике Србије“ без додатних обрачуна (импутација, војна опрема и др); 2) Укупне инвестиције свих правних лица, сем буџетских, из истраживања „Инвестиције у основне фондове Републике Србије“; 3) Укупне инвестиције сектора домаћинства – обрачун
Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

¹³ У овом делу приказани су последњи расположиви подаци - за 2015. годину

У 2015. години ниједна категорија предузећа, посматрано по величини, није достигла вредност инвестиција из 2008. године. У сектору МСПП инвестиције су ниже -25,8%%, а просечна годишња реална стопа пада у посматраном периоду у овом сегменту привреде износи -4,2%. Највећи пад, у поређењу са 2008. годином забележен је код малих (-48,3%) и микро привредних субјеката (-46,0%). Изнадпросечни пад бележе и велика предузећа (-46,7%; -36,9% у нефинансијском сектору).

Графикон 16. **Инвестиције према величини предузећа**
(базни индекси 2008=100)

Извор: Министарство привреде на основу податка РЗС

2.8. Спољнотрговинско пословање

У 2016. години спољнотрговинска размена **нефинансијског сектора** Србије достиже 3.733,1 млрд. динара, што је за 9,7% више у односу на претходну годину (28,4% више у поређењу са предкризном 2008. годином). Бржи раст вредности извоза (12,4%) од увоза (7,6%) у односу на 2015. годину, допринео је смањењу дефицита спољнотрговинске размене за 6,7%. У поређењу са 2008. годином извоз бележи кумулативни раст од 73,3%, док је увоз забележио мањи раст од 6,7%. Учешће извоза у спољнотрговинској рамени се у посматраном периоду значајно повећало (са 32,5% у 2008. на 43,9% у 2016).

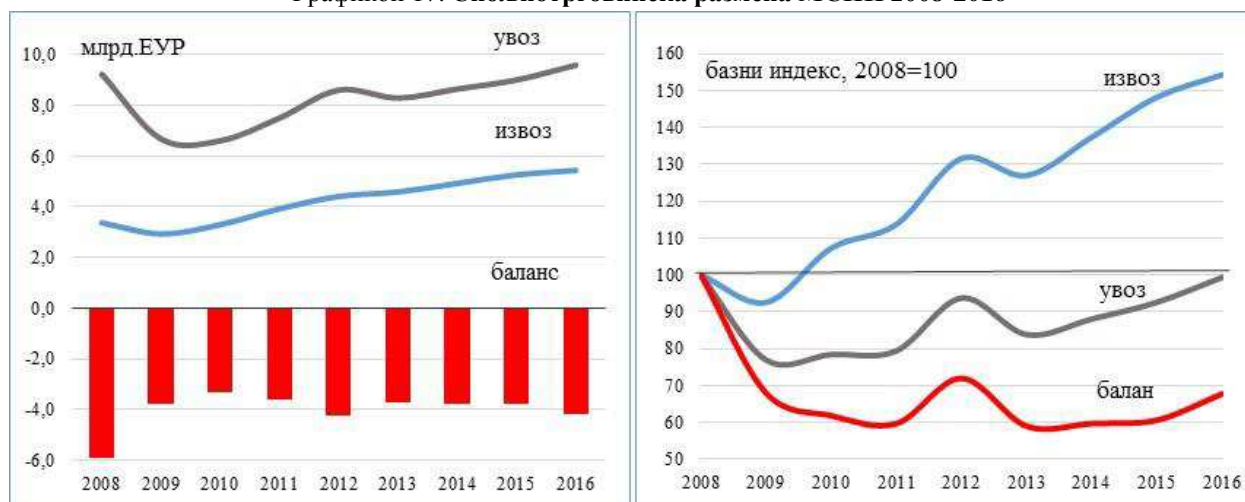
У сектору МСПП у 2016. години остварено је 49,5% размене, 40,8% извоза и 56,3%, увоза нефинансијског сектора (пад 1,7 структурних поена, 3,3 поена и 0,2 поена односу на 2015. годину, респективно). Дефицит спољнотрговинске размене МСПП износио је 511 млрд. динара (4,1 млрд EUR), док су велика предузећа забележила суфицит од 54,7 млрд. динара (0,4 млрд. EUR). Посматрано по величини, једино су предузетници исказали суфицит (1,3 млрд. динара), док су остала предузећа МСПП сектора повећала дефицит у размени у односу на 2015. годину.

Табела 21. **Спољнотрговинско пословање нефинансијског сектора, у млрд. динара**

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Ø годишња стопа раста 2008-2016	Реална стопа раста 2016	
												2008=100	2015=100
Извоз	МСПП	274,5	275,4	339,8	400,0	498,9	519,1	577,8	635,3	669,3	5,6	54,3	4,1
	Укупно	598,4	545,8	733,1	825,0	976,4	1.202,8	1.291,1	1.439,8	1.638,4	7,1	73,3	12,4
Увоз	МСПП	751,8	627,1	680,5	765,0	973,4	938,2	1.014,3	1.087,1	1.180,3	-0,1	-0,7	7,3
	Укупно	1.242,0	1.029,2	1.253,8	1.371,9	1.617,6	1.660,8	1.779,9	1.923,0	2.094,7	0,8	6,7	7,6
Обим размене	МСПП	1.026,3	902,5	1.020,4	1.165,1	1.472,3	1.457,3	1.592,1	1.722,4	1.849,5	1,7	14,0	6,1
	Укупно	1.840,4	1.575,0	1.986,9	2.196,9	2.594,0	2.863,6	3.071,0	3.362,8	3.733,1	3,2	28,4	9,7
Биланс	МСПП	-477,3	-351,8	-340,7	-365,0	-474,5	-419,1	-436,5	-451,8	-511,0	-4,8	-32,2	11,8
	Укупно	-643,6	-483,4	-520,8	-546,9	-641,2	-458,0	-488,7	-483,2	-456,3	-9,5	-55,1	-6,7

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Графикон 17. Спољнотрговинска размена МСПП 2008-2016

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Спољнотрговинском активношћу се у 2016. години бавило укупно 37.910 предузећа (11,1% укупног броја предузећа нефинансијског сектора) – 15.096 извозника (4,4% укупног броја предузећа) и 22.814 увозника (6,7%). Број извозника из сектора МСПП (14.770) у односу на 2015. годину, повећан је за 501 предузеће (3,5%), док је број увозника (22.415) већи за 1.312 привредна субјекта (1,3%). У броју извозника и увозника МСПП сектора најзаступљенија су микро предузећа (49,0%, односно 55,7% респективно), док највећу вредност спољнотрговинске размене МСПП генеришу средња предузећа (49,5% извоза, односно 42,9% увоза МСПП).

Посматрано по секторима делатности, предузећа из *Прерађивачке индустрије* реализују највећи део извоза (74,2%) и увоза (48,8%) нефинансијског сектора. У сектору МСПП, издвајају се четири области Прерађивачке индустрије, које генеришу 26,6% извоза и 11,3% увоза малих и средњих предузећа укупно: *Производња прехранбених производа*, *Производња металних производа, осим машина*, *Производња производа од гуме и пластике* и *Производња непоменутих машина и опреме*.

Табела 22. Области Прерађивачке индустрије МСПП са највећим учешћем у спољнотрговинској размени у 2016.

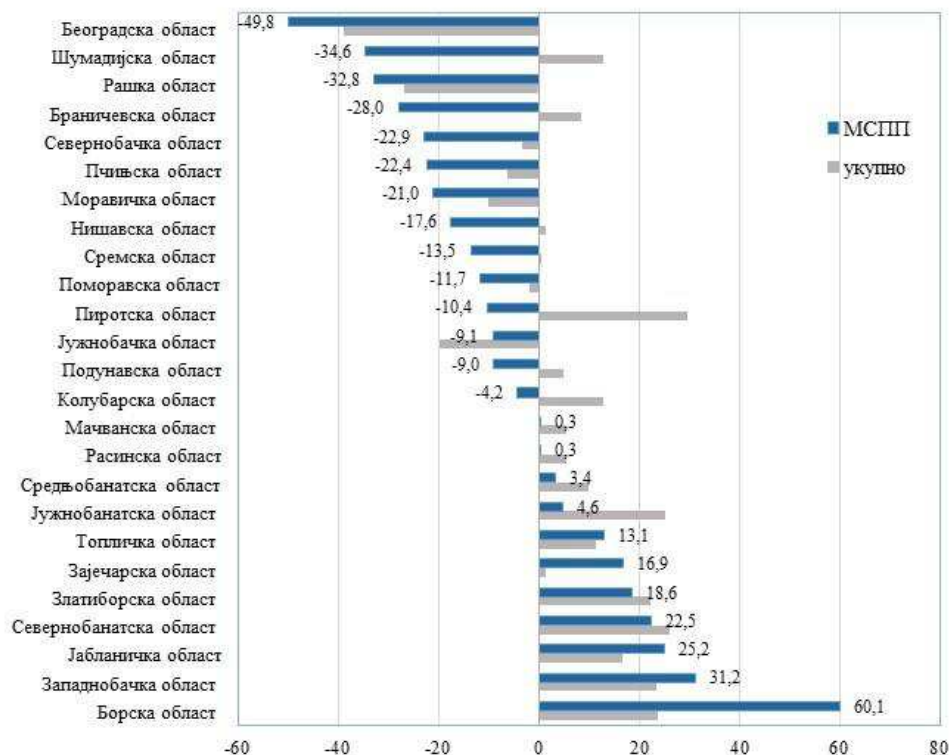
МСПП област	МСПП укупно = 100		Области нефинансијског сектора укупно=100	
	Извоз	Увоз	Извоз	Увоз
МСПП Прерађивачке индустрије укупно	53,8	31,0	29,6	35,8
Производња прехранбених производа	11,6	2,6	49,3	43,2
Производња металних производа, осим машина	7,0	4,3	70,4	83,4
Производња производа од гуме и пластике	4,3	2,7	28,4	42,7
Производња непоменутих машина и опреме*	3,7	1,7	52,8	53,5

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС, * област (28) по класификацији делатности КД2010

Посматрано по регионима, као и ранијих година, у спољнотрговинској размени нефинансијског сектора доминирају *Београдски регион* (25,9% извоза и 46,2% увоза) и *Регион Војводине* (32,2% и 26,5%, респективно). Мала и средња предузећа са територије ова два региона учествују са 68,9% у извозу и 79,4% у увозу МСПП сектора.

На нивоу привреде остварен је дефицит од 456,3 млрд. динара. У Београдском региону вредност дефицита је изнад просека нефинансијског сектора (-543,5 млрд. динара). Региони *Шумадије* и *Западне Србије* и *Јужне и Источне Србије* остварили су суфицит у спољнотрговинској размени (66,0 млрд. динара и 48,3 млрд. динара). На нивоу сектора МСПП једино је у региону *Јужне и Источне Србије* остварен суфицит (4,2 млрд. динара), а посматрано по областима, највећи суфицит остварен је *Борској* (13,2 млрд. динара), а највећи дефицит је остварен у *Београдској области* – 446,1 млрд. динара.

Графикон 18. Учесће суфицита/дефицита у спољнотрговинској размени области 2016.

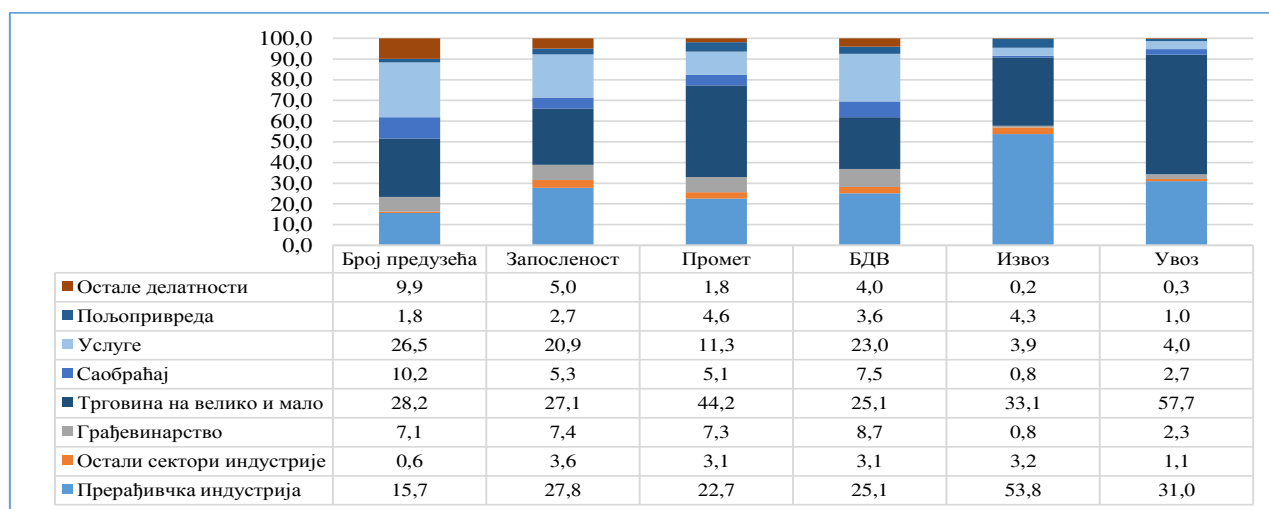

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.9. Секторска структура МСПП

Сектор МСПП има доминантан утицај на кретање основних индикатора пословања. Највећи број МСПП¹⁴ у 2016. години концентрисан је секторима: *Трговина на велико и мало и поправка моторних возила* (95.891 привредних субјеката), *Услуге* (89.869 привредних субјеката) и *Прерађивачка индустрија* (53.450 привредних субјеката), при чему *Услуге*, *Трговина на велико и мало* и *Прерађивачка индустрија* доминирају у свим показатељима пословања предузећа: чине 70% привредних, ангажују 75,8% запослених, остварују 78,2% промета и стварају 73,2% БДВ сектора МСПП¹⁵.

Графикон 19. Структура секторског распореда МСПП у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

¹⁴ Анекс Табела 8: Секторски распоред броја предузећа у 2016. години по величини

¹⁵ Анекс Табела 9: Секторски распоред индикатора пословања сектора МСПП у 2016. години.

У оквиру сектора МСПП Прерађивачке индустрије доминирају привредни субјекти ниске технолошке сложености који стварају производе ниске додате вредности, мале диференцираности, ниже ценовне и профитне маргине и слабе конкурентске позиције на тржишту, што указује на неповољну технолошку структуру МСПП Прерађивачке индустрије и ниску конкурентност домаће индустрије. У оквиру ове технолошке групе доминантно учешће имају области: *производња прехрамбених производа и прерада дрвета и производа од дрвета*. У оквиру МСПП Прерађивачке индустрије МСПП која послују у високо и средње високо технолошким областима чине свега 9,2% укупног броја МСПП Прерађивачке индустрије, запошљавају 15,4% радника, стварају 22,2% промета, 20,7% БДВ и генеришу 24,4% извоза и 35,3% увоза сектора МСПП Прерађивачке индустрије.

Више од 4/5 спољнотрговинске активности сектора МСПП (86,9% извоза и 88,7% увоза) у 2016. години је реализовано у оквиру: Прерађивачке индустрије (53,8% извоза и 31,0% увоза сектора МСПП) и Трговине на велико и мало и поправка моторних возила (33,1%, и 57,7% респективно). У извозу доминирају 6.982 МСПП из сектора Прерађивачка индустрије и 5.104 МСПП из сектора Трговина на велико и мало са извезеним производима и услуга у вредности од 581,3 млрд. динара (359,7 и 221,6 млрд. динара респективно), што чини 81,9% извоза сектора МСПП, односно 35,5% извоза нефинансијског сектора. У увозу, доминира 9.686 МСПП из сектора Трговина на велико и мало и 6.615 МСПП из Прерађивачке индустрије која су остварила увоз у вредности од 1046,7 млрд. динара (365,5 и 681,2 млрд. динара, респективно), што представља 88,7% вредности увоза сектора МСПП, односно 50,0% увоза нефинансијског дела привреде. У 2016. години, у спољнотрговинској активности МСПП сектора доминирају средња предузећа (49,5% извоза и 42,9% увоза сектора МСПП).

Табела 23. Индикатори МСПП сектора у оквиру прерађивачке индустрије у 2016. години према технолошкој структури (у %)

	Број предузећа	Број запослених	Промет	БДВ	Извоз	Увоз
МСПП прерађивачке индустрије	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Low Tech области	62,5	59,6	50,2	48,4	47,2	32,9
Производња прехрамбених производа	19,4	25,3	26,7	20,3	21,6	8,5
Производња пића	1,7	1,6	1,8	2,4	0,9	1,0
Производња дуванских производа	0,0	0,2	0,5	0,2	0,8	1,4
Производња текстила	3,2	2,6	1,8	2,5	3,6	3,3
Производња одевних предмета	9,7	8,6	3,0	4,8	4,2	3,5
Производња коже и предмета од коже	1,6	3,1	1,3	1,7	3,6	2,4
Прерада дрвета и производи од дрвета	8,3	5,5	4,0	4,4	4,5	2,4
Производња папира и производа од папира	2,7	2,4	3,2	2,8	1,8	3,8
Штампање и умнож. аудио и видео записа	5,6	3,5	2,9	3,8	1,8	2,2
Производња намештаја	4,1	4,3	3,2	3,1	3,3	3,1
Остале прерађивачке делатности	6,1	2,7	1,8	2,4	1,3	1,4
Medium Low Tech области	28,4	25,0	27,5	30,9	28,4	31,8
Производња кокса и деривата нафте	0,1	0,3	1,4	0,6	1,5	2,3
Производња производа од гуме и пластике	5,3	6,3	6,1	6,8	8,0	8,8
Производња произ. од неметал. минерала	5,1	3,9	5,0	6,4	2,8	3,7
Производња основних метала	0,8	1,2	1,6	1,2	2,6	2,4
Произв. металних произ., осим машина	14,8	12,2	12,5	13,9	13,0	13,9
Поправка и монтажа машина и опреме	2,2	1,0	1,0	1,9	0,4	0,7
Medium High Tech области	6,6	12,1	14,8	15,7	21,2	23,2
Производња хемикалија и хем. производа	2,0	2,8	4,6	4,5	4,4	6,3
Производња електричне опреме	1,4	2,7	2,7	3,2	4,6	4,5
Произв. непоменутих машина и опреме	2,2	3,9	4,2	5,1	6,9	5,4
Производња моторних возила и приколица	0,6	1,9	2,8	2,3	3,9	6,0
Произв. осталих саобраћајних средстава	0,4	0,7	0,5	0,7	1,4	1,1
High Tech области	2,6	3,3	7,4	5,0	3,2	12,1
Произв. основ. фарм. произв. и препарата	0,1	0,4	0,4	0,6	0,3	0,8
Произв. рачунара, елект. и оптич. произв.	2,5	2,9	7,0	4,4	2,9	11,3

Напомена: Подела области извршена према међународној класификацији

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У 2016. години МСПП сектор је забележио дефицит у спољнотрговинској размени у вредности од 511,0 млрд. динара услед веће вредности увоза (1.180,3 млрд. динара) у односу на извоз (669,3 млрд. динара).¹⁶ Највећи дефицит забележен је у сектору *Трговина на велико и мало и поправка моторних возила* (459,6 млрд. динара – 90,0% дефицита сектора МСПП). Дефицит МСПП сектора је забележен и у секторима *Саобраћај и складиштење* (26,2 млрд. динара) и *Грађевинарство* (21,6 млрд. динара), а суфицит је остварен у сектору *Прерађивачке индустрије* (46,9 млрд. динара).

¹⁶ Анект Табела 13: Спољнотрговински промет – секторски распоред у 2016. години, по величини предузећа

МСПП која послују у разменљивим секторима у 2016. године чине свега 18,1% свих предузећа нефинансијског сектора, запошљавају 34,2% радника, остварују 30,3% прихода и стварају 31,7% БДВ нефинансијског сектора привреде, што је дупло мање од учешћа МСПП која послују у неразменљивим секторима привреде. Концентрација МСПП у неразменљивим, претежно услужним секторима, које карактерише релативно нижа улагања у стална средства и бржи обрт капитала, указује на ниске финансијско-економске перформансе развоја МСПП сектора у Србији и потребу промене секторске структуре МСПП у корист развоја МСПП из разменљивих (производних) сектора, чији производи учествују у међународној размени, јер су МСПП из разменљивих сектора основни носилац повећања извоза, индустријске производње и јачања извозне и укупне конкурентности привреде Србије.

Табела 24. Индикатори пословања МСПП према делатности, у 2016. години

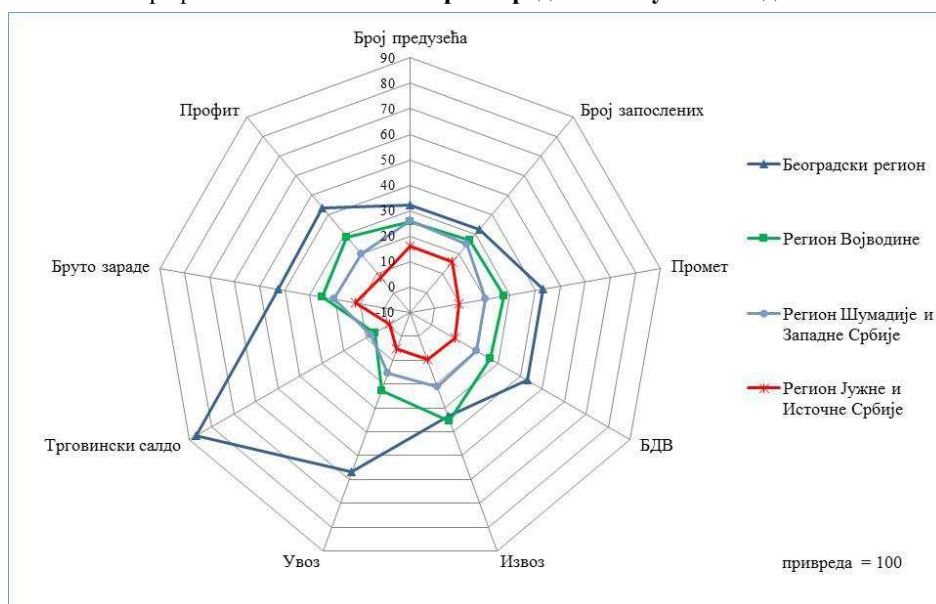
	Број предузећа		Запосленост		Промет		БДВ	
	Укупно	% МСПП	Укупно	% МСПП	Укупно	% МСПП	Укупно	% МСПП
Разменљиви сектори	62.163	18,1	286.599	34,2	2003,3	30,3	388,1	31,7
Прерађивачка инд.	53.450	15,7	233.252	27,8	1497,5	22,7	306,8	25,1
Остали разменљиви	8.714	2,4	53.348	6,4	505,8	7,7	81,3	6,7
Неразменљиви сектори	278.449	81,9	550.933	65,8	4606,6	69,7	834,4	68,3
Грађевинарство	24.227	7,1	62.378	7,4	480,0	7,3	106,2	8,7
Трговина	95.891	28,2	227.084	27,1	2.924,6	44,2	306,8	25,1
Стручне, научне, иновац. и техн. делат.	41.881	12,3	63.461	7,6	342,6	5,2	115,7	9,5
Остали неразменљиви	116.450	34,3	198.009	23,6	859,6	13,0	305,7	25,0
Укупно МСПП	340.612	99,7	837.532	65,7	6609,9	65,1	1.222,5	56,2

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

2.10. Регионална заступљеност

Сектор МСПП доминира у свим регионима и већини територијалних области Србије у 2016. години, иако постоје значајне разлике у развијености сектора МСПП између појединих региона и регионалних области. Највеће учешће сектор МСПП има у **Региону Шумадије и Западне Србије** (чини 99,9% предузећа, запошљава 77,2% радника, остварује 74,3% промета и ствара 71,2% БДВ региона), а најмање у **Београдском региону** (чини 99,8% предузећа, запошљава 53,9% радника, остварује 61,9% промета и ствара 48,6% БДВ региона). Иако имају најмање учешће у односу на регион, МСПП из **Београдског региона** (са учешћем од 32,3% у укупном броју МСПП, 32,5% у запослености, 43,0% у промету и 43,1% у БДВ сектора МСПП) доминирају у односу на МСПП из **Региона Војводине, Региона Шумадије и Западне Србије и Региона Јужне и Источне Србије**.

Графикон 20. Регионални распоред МСПП у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Сектор МСПП са учешћем преко 99,8%¹⁷ доминира у свим областима у броју предузећа. Доминантно учешће у свим областима сектор МСПП има и код запошљавања - највеће учешће сектора МСПП у укупној запослености је у *Рашкој* (92,8%), *Мачванској* (86,8%) и *Златиборској области* (82,5%), а најмање у запослености *Београдске* (53,9%), *Топличке* (54,6%) и *Борске области* (58,9%). Сектор МСПП има највећи утицај на формирање промета и БДВ у већини регионалних области, осим у *Шумадијској* и *Пиротској области* у којима доминирају велика предузећа у стварању промета и БДВ и у *Борској*, *Јужнобачкој* и *Београдској области* где МСПП имају мање учешће у стварању БДВ од великих предузећа.

Табела 25. Регионални распоред МСПП у 2016. години према регионалним областима (МСПП привреде=100)

		Број предузећа	Број запослених	Промет	БДВ	Извоз	Увоз	
СРБИЈА – СЕВЕР	<i>Београдски регион</i>	Београдска област	32,3	32,5	43,0	43,1	33,6	56,8
		Западнобачка област	2,0	2,0	2,1	1,9	2,8	0,8
	<i>Регион Војводине</i>	Јужнобанатска област	3,8	3,0	2,8	2,7	2,4	1,3
		Јужнобачка област	10,4	10,4	12,2	11,1	13,6	9,3
		Севернобанатска област	1,4	1,7	1,3	1,6	2,6	0,9
		Севернобачка област	2,3	2,9	2,6	2,5	3,0	2,7
		Средњобанатска област	1,8	2,1	1,9	1,9	2,2	1,2
Сремска област	4,0	4,6	4,5	4,7	8,7	6,5		
СРБИЈА – ЈУГ	<i>Регион Шумадије и Западне Србије</i>	Златиборска област	3,7	3,9	2,6	3,1	4,0	1,6
		Колубарска област	2,5	2,0	1,8	1,8	1,8	1,1
		Мачванска област	3,5	3,5	3,3	2,9	4,1	2,3
		Моравичка област	3,3	3,3	3,3	3,1	3,6	3,1
		Поморавска област	2,6	2,5	1,9	1,8	1,3	1,0
		Расинска област	3,0	2,5	1,9	1,8	1,9	1,0
		Рашка област	3,8	3,6	2,4	2,5	1,7	1,9
		Шумадијска област	3,5	3,5	2,8	3,2	2,8	3,3
	<i>Регион Јужне и Источне Србије</i>	Борска област	1,1	1,2	1,2	0,7	2,6	0,4
		Браничевска област	2,0	1,6	1,1	1,0	0,2	0,2
		Зајечарска област	1,0	1,1	0,5	0,6	0,6	0,3
		Јабланичка област	2,2	2,1	1,2	1,2	1,1	0,4
		Нишавска област	4,3	4,6	2,6	3,2	2,2	1,8
		Пиротска област	0,8	1,0	0,4	0,6	0,3	0,2
		Подунавска област	2,0	1,5	1,1	1,1	1,1	0,7
		Пчињска област	2,0	1,9	1,1	1,2	1,2	1,1
		Топличка област	0,8	0,9	0,5	0,6	0,5	0,2

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Постоји велика територијална неуједначеност нивоа развијености сектора МСПП у Србији са доминацијом МСПП из *Београдске области*, а посебно у односу на МСПП из *Топличке*, *Пиротске* и *Зајечарске* области које заједно чине свега 2,6% укупног броја МСПП, запошљавају 3,0% радника, остварују 1,4% промета и стварају 1,8% БДВ сектора МСПП.

Табела 26. Индикатори пословања МСПП по регионима, у 2016. години

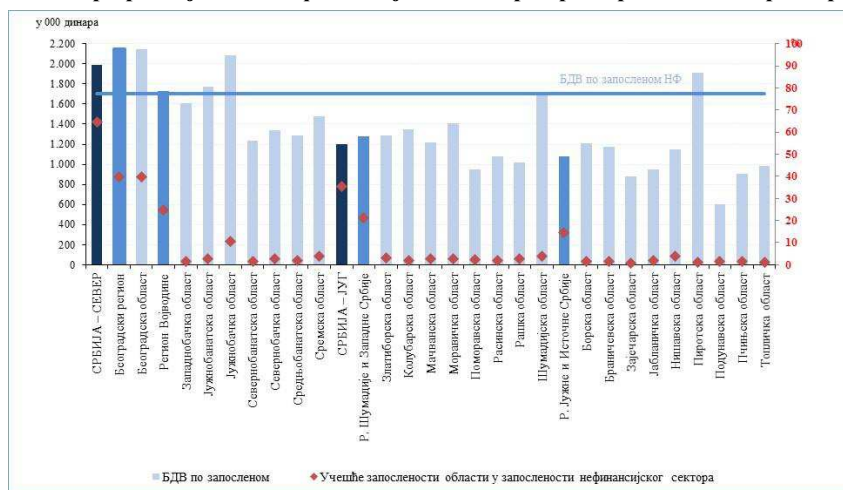
Регион	Број предузећа		Запосленост		Промет		БДВ		Извоз		Увоз	
	број	% прив.	број	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.
Београдски	109.857	32,3	272.228	21,3	2.843	28,0	527	24,2	225	13,7	671	32,0
Војводина	87.110	25,6	224.163	17,6	1.806	17,8	324	14,9	236	14,4	267	12,7
Шумадија и Западна Србија	88.113	25,9	207.991	16,3	1.321	13,0	246	11,3	142	8,7	181	8,6
Јужна и Источна Србија	55.032	16,2	133.151	10,4	639	6,3	126	5,8	66	4,0	62	3,0
Укупно МСПП	340.112	99,9	837.532	65,7	6.610	65,1	1.223	56,2	669	40,8	1.180	56,3

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Изражена диспропорција у нивоу економске развијености сектора МСПП између региона и области је велико развојно ограничење привреде Србије у дугом року. Према БДВ по запосленом, МСПП из *Београдског региона* су 2,0 пута продуктивнија у односу на МСПП из *Региона Јужне и Источне Србије*, 1,7 пута у односу на МСПП из *Региона Шумадије и Западне Србије* и 1,2 пута у односу на МСПП из *Региона Војводине*. Велика регионална неравномерност у нивоу развијености сектора МСПП постоји и на нивоу области, јер однос БДВ по запосленом МСПП најразвијеније (Београдске) области и најмање развијене (Борске и Зајечарске) области износи 2,4:1 што ствара дугорочне развојне, друштвене, социјалне и демографске проблеме и ограничења.

¹⁷Анекс Табела 15: Регионални распоред показатеља пословања сектора МСПП у 2016. години - области.

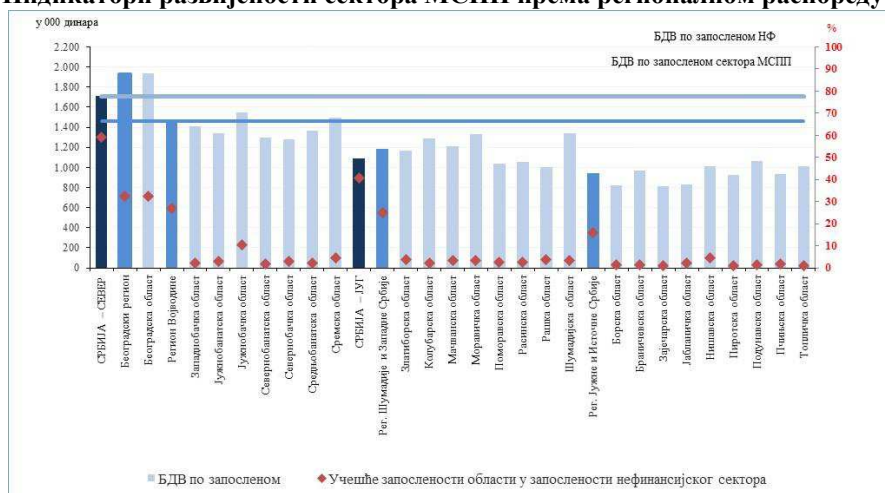
Графикон 21. Индикатори развијености нефинансијског сектора према регионалном распореду у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Највећа продуктивност (БДВ по запосленом) сектора МСПП у 2016. години забележена је у Београдској, Јужнобачкој и Сремској области, а продуктивност изнад просека сектора МСПП имају сва предузећа са територије Београдске области, као и предузећа средње величине у Западнобачкој, Јужнобачкој, Севернобанатској, Севернобачкој, Средњобанатској, Сремској, Колубарској, Мачванској, Моравицкој и Шумадијској области, и мала предузећа из Јужнобачке, Среднобанатске, Сремске и Подунавске области.

Графикон 22. Индикатори развијености сектора МСПП према регионалном распореду у 2016. години

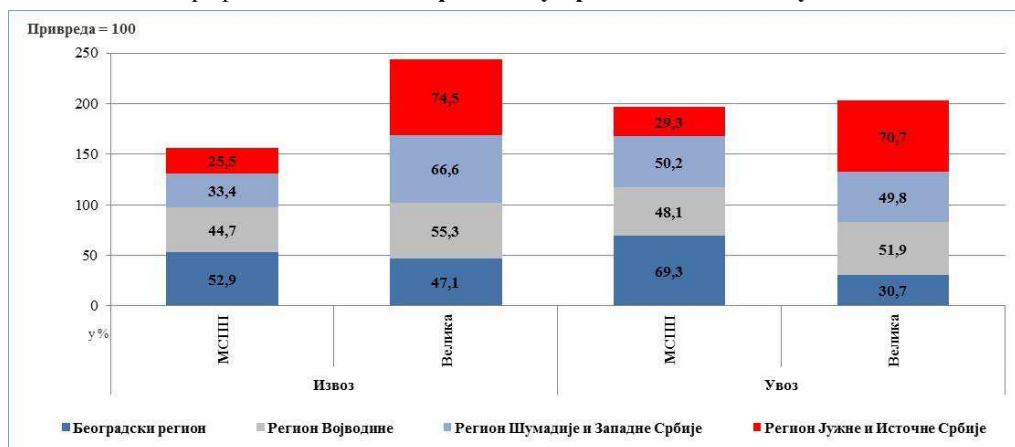

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У 2016. години сектор МСПП има значајну улогу у спољнотрговинској размени нефинансијског сектора - учествује са 40,8% у извозу, 56,3% у увозу и стварању негативног спољнотрговинског салда (дефицита) нефинансијског дела привреде. Према регионалном распореду, доминантну улогу у извозу и увозу сектор МСПП има једино у Београдском региону (52,9% извоза и 69,3% увоза региона). Најмањи утицај на спољнотрговинске токове сектор МСПП има у Региону Јужна и Источна Србија (25,5% извоза и 29,3% увоза региона). У Региону Војводина сектор МСПП учествује са 44,7% у извозу и 48,1% у увозу нефинансијског сектора, а у Региону Шумадија и Западна Србија сектор МСПП у извозу нефинансијског сектора региона учествује са 33,4% и 50,2% у увозу.

У спољнотрговинској размени сектор МСПП забележио је дефицит у вредности 511,0 млрд. динари (укупан дефицит нефинансијског сектора јер су велика предузећа остварила суфицит у вредности од 54,7 млрд. динара), а суфицит у вредности од 1,3 млрд. динара остварили су само предузетници. Највећи део дефицита сектора МСПП забележила су МСПП из Београдског региона (446,1 млрд. динара – 87,3% дефицита сектора МСПП), а дефицит је забележен и у регионима Шумадија и Западна (38,4 млрд. динара – 7,5%) и Војводина (30,7 млрд. динара – 6,0%). Сектор МСПП је остварио суфицит само у Региону Јужна и Источна Србија (4,2 млрд. динара – 8,8% суфицита региона) и резултат је спољнотрговинских активности средњих предузећа која су остварила суфицит у вредности од 15,7 млрд. динара.

Графикон 23. Учешће региона у вредности извоза и увоза

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Сектор МСПП у 2016. години има највећи утицај на висину оствареног извоза у 11 и увоза у 10 од 25 области. Највећи утицај на спољнотрговинску активност сектор МСПП има у *Рашкој* (84,7% извоза и 97,0% увоза), *Мачванској* (74,0% и 82,4%), *Расинској* (73,4% и 81,7%) и *Моравичкој области* (67,4% и 84,3%), а најмањи у *Пиротској* (4,6% извоза и 10,4% увоза), *Шумадијској* (9,5% и 25,4%) и *Топличкој области* (17,2% и 16,7%) где доминирају велика предузећа.

Највећи део спољнотрговинске активности сектора МСПП груписан је у *Београдској* (5.628 извозника остварило је 424,5 млрд. динара извоза – 33,6% извоза сектора МСПП и 13,7% нефинансијског сектора, односно 9.635 увозника остварило је 670,7 млрд. динара увоза – 56,8% увоза сектора МСПП и 32,0% нефинансијског сектора)¹⁸ и *Јужнобачкој области* (1.662 извозника остварило је 91,2 млрд. динара извоза – 13,6% извоза сектора МСПП и 5,6% нефинансијског сектора, односно 2.477 увозника остварило је 109,6 млрд. динара увоза – 9,3% увоза МСПП сектора и 5,2% увоза нефинансијског сектора).

Дефицит у спољнотрговинској размени забележила су МСПП из *Београдске* (466,1 млрд. динара – 87,3% сектора МСПП) и *Јужнобачке, Севернобачке, Сремске, Колубарске, Моравичке, Поморавске, Рашке, Шумадијске, Браничевске, Нишавске, Пиротске, Подунавске и Пчињске области*. Суфицит су остварила МСПП из 11 области: *Западнобачка, Јужнобанатска, Севернобанатска, Средњобанатска, Златиборска, Мачванска, Расинска, Борска, Зајечарска, Јабланичка и Топличка област*.¹⁹

Највећи извозници и увозници, у оквиру сектора МСПП, у већини области су средња предузећа, осим у **извозу** *Јужнобанатске области* где доминирају мала предузећа, и *Расинске, Браничевске, Подунавске и Топличке области* где доминирају микро предузећа. У **увозу** средња предузећа доминирају у 19 области (*Београдска, Западнобачка, Јужнобачка, Севернобанатска, Севернобачка, Средњобанатска, Сремска, Колубарска, Мачванска, Моравичка, Поморавска, Расинска, Шумадијска, Борска, Зајечарска, Јабланичка, Пиротска, Пчињска и Топличка област*), мала предузећа у 5 области (*Јужнобанатска, Златиборска, Рашка, Браничевска и Нишавска област*), а микро предузећа у *Подунавској области*.

¹⁸ Анекс Табела 25: Спољнотрговинска активност – регионални распоред МСПП у 2016. години - области

¹⁹ Анекс Табела 27: Спољнотрговинска активност – регионални распоред у 2016. години, по величини предузећа - области

III КОНКУРЕНТОСТ СЕКТОРА МСПП

У 2016. години настављен је тренд опоравка показатеља трошковне конкурентности нефинансијског сектора привреде започет 2014. години. На ефикасније коришћење расположивих фактора пословања у 2016. години указују и позитивне стопе раста основних индикатора трошковне конкурентности: БДВ реално је повећана за 13,1% (сектор МСПП 10,1%), просечни трошкови рада за 4,0% (2,6%), а продуктивност рада 8,2% (сектор МСПП раст 5,4%).

На укупну конкурентност доминантно утиче индустријска конкурентност, која представља основу извозне конкурентности. У оквиру Прерађивачке индустрије у Србији доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности) при чему је ситуација неповољнија код МСПП у односу на велика предузећа. У 2016. години МСПП из сектора високе и средње високе технолошке сложености чине свега 9,2% МСПП Прерађивачке индустрије (28% велика), запошљавају 15,4% радника (32,4% велика) и стварају 20,7% БДВ МСПП индустријског сектора (26,6% велика).

Највеће учешће у оствареној спољнотрговинској размени има Прерађивачка индустрија (59,9%) која остварује 74,2% укупног извоза, 48,8% увоза и ствара суфицит од 193,3 млрд. динара (1,6 млрд. EUR). У структури спољнотрговинске размене Прерађивачке индустрије доминирају велика предузећа (67,6%), а посебно у извозу где учествују са 70,4% (у увозу учествују са 64,2%). У 2016. години велика предузећа у спољнотрговинској размени забележила су суфицит од 199,0 млрд. динара – 1,7 млрд EUR), док је дефицит остварен код МСПП од 5,7 млрд. динара (46,7 мил. EUR).

3.1. Трошковна конкурентност

У 2016. години настављен је тренд опоравка показатеља трошковне конкурентности нефинансијског сектора привреде започет 2014. години. На ефикасније коришћење расположивих фактора пословања у 2016. години указују и позитивне стопе раста основних индикатора трошковне конкурентности: БДВ реално је повећана за 13,1% (сектор МСПП 10,1%), просечни трошкови рада за 4,0% (2,6%), а продуктивност рада 8,2 % (сектор МСПП раст 5,4%).

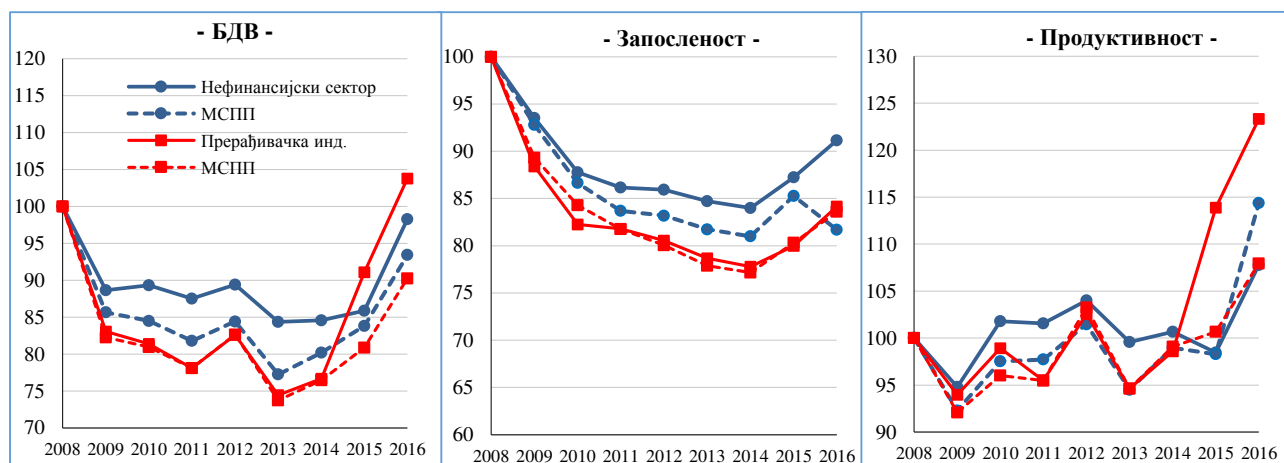
Табела 27. Трошковна конкурентност нефинансијског сектора

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Просечни трошкови рада (у хиљ. динара)									
Нефинансијски сектор	625,7	672,7	724,9	803,1	874,2	914,5	952,5	950,2	999,7
Велика	776,6	820,0	890,8	972,7	1042,5	1084,9	1121,3	1.078,6	1158,2
МСПП	552,1	599,1	640,8	712,9	783,8	822,1	861,0	883,2	916,9
Прерађивачка индустрија	579,8	606,0	647,6	712,3	768,9	802,6	826,6	904,7	905,6
Велика	714,4	750,9	813,1	879,0	925,0	964,9	983,2	1.134,0	1105,7
МСПП	494,8	517,1	549,6	607,1	668,8	697,6	725,7	761,6	777,3
Трошкови рада по сату									
Нефинансијски сектор	298,5	322,2	347,2	386,1	418,7	438,0	456,2	455,1	478,8
Велика	370,5	392,7	426,6	467,7	499,3	519,6	537,0	516,6	554,7
МСПП	263,4	286,9	306,9	342,7	375,4	393,7	412,3	423,0	439,1
Прерађивачка индустрија	276,6	290,2	310,1	342,5	368,3	384,4	395,9	433,3	433,7
Велика	340,9	359,6	389,4	422,6	443,0	462,1	470,9	543,1	529,5
МСПП	236,1	247,6	263,2	291,9	320,3	334,1	347,5	364,8	372,3
Продуктивност рада (у хиљ. динара)									
Нефинансијски сектор	1.013,9	1.041,7	1.191,6	1.319,8	1.457,0	1.503,6	1.564,0	1.558,6	1706,0
Велика	1.265,3	1.342,0	1.562,6	1.702,9	1.843,4	1.963,6	1.954,6	1.923,7	2177,1
МСПП	891,3	891,8	1.003,5	1.116,1	1.249,4	1.254,3	1.352,0	1.368,0	1459,7
Прерађивачка индустрија	879,2	895,6	1.004,0	1.075,8	1.245,5	1.238,7	1.328,1	1.563,1	1693,1
Велика	1.035,8	1.085,6	1.238,6	1.267,6	1.452,2	1.453,3	1.550,4	2.102,2	2282,3
МСПП	780,4	778,9	865,1	954,8	1.113,0	1.099,8	1.185,0	1.226,6	1315,2
Јединични трошкови рада									
Нефинансијски сектор	0,617	0,646	0,608	0,608	0,600	0,608	0,609	0,610	0,586
Велика	0,614	0,611	0,570	0,571	0,566	0,552	0,574	0,561	0,532
МСПП	0,619	0,672	0,639	0,639	0,627	0,655	0,637	0,646	0,628
Прерађивачка индустрија	0,659	0,677	0,645	0,662	0,617	0,648	0,622	0,579	0,535
Велика	0,690	0,692	0,656	0,693	0,637	0,664	0,634	0,539	0,484
МСПП	0,634	0,664	0,635	0,636	0,601	0,634	0,612	0,621	0,591

Извор: Министарство привреде, на основу података РЗС

У периоду 2008-2016. године неповољна кретања основних пословних перформанси више су изражена у сектору МСПП, него код велика предузећа. Повећање укупног броја предузећа у сектору МСПП (од 12,1%) у односу на 2008. годину (број великих предузећа је смањен за -11,8%) није праћено позитивним кретањима осталих пословних перформанси. Нефинансијски сектор бележи пад запослености (-8,8%) и БДВ (-2,9%) у односу на 2008. годину, реалне стопе пада су веће у сектору МСПП (-10,9% запосленост и -7,7% БДВ) него код великих предузећа (-4,5% и 4,0% респективно). Продуктивност рада нефинансијског сектора реално је већа за 6,5%, сектора МСПП за 3,6%, а великих предузећа за 8,9%. У оквиру сектора МСПП раст продуктивности остварен је код предузетничких радњи (од 9,1%), као резултат већег пада запослености (-14,7%) од пада БДВ (-7,0%) и средњих предузећа (од 16,5%), такође као резултат већег пада запослености (-17,7%) од пада БДВ од (-3,8%). У најнеповољнијем положају су микро и мала предузећа која су у наведеном периоду забележила негативне стопе раста продуктивности (-15,5% и -3,4%, респективно).

Графикон 24. Ефекти кризе на конкурентност предузећа (базни индекси 2008=100)

У графикону додати МСПП прерађивачке *Извор:* Министарство привреде, на основу података РЗС

Конкурентност нефинансијског сектора Србије у 2016. години мерена преко кретања продуктивности рада повећана је и у односу на претходну годину. Продуктивност рада је реално повећана за 8,2%, због већег раста БДВ (13,1%) од реалног раста запослености (4,5%). У 2016. години у односу на 2015. годину имамо позитивне сигнале, јер је раст продуктивности остварен и у сектору МСПП (5,4%) и код великих предузећа (11,8%). Опредељујући утицај има реалан раст БДВ у МСПП (10,1%) и (17,0%) код великих предузећа, као и раст запослености (4,5% МСПП, 4,6% велика предузећа), што указује да се ствара повољнији пословни амбијент за развој МСПП. Тренд опоравка привредне активности у предузећима Прерађивачке индустрије која су највише погођена ефектима светске економске кризе, започет током 2014. године настављен је и у 2015. и 2016. години. Реалне стопе раста/пада свих показатеља (запосленост, БДВ и продуктивност) значајно су више него на укупном нивоу (иста кретања и код сектора МСПП и великих предузећа). Раст реалне БДВ од 14,0% који је праћен растом запослености од 5,2% довео је до раста продуктивности Прерађивачке индустрије од 8,3%, при чему је раст већи код великих предузећа (8,6%) у односу на сектор МСПП (7,2%). **Значајан раст продуктивности и конкурентности укупне привреде, а посебно прерађивачке индустрије у 2016. години указује на позитивне трендове процеса структурне трансформације привреде и реструктурирања предузећа.**

Јединични трошкови рада (ЈТР), исказани као однос трошкова зарада и бруто додате вредности, представљају још један значајан показатељ нивоа конкурентности. У нефинансијском сектору, а посебно у предузећима Прерађивачке индустрије, ЈТР 2016. године у односу на 2015. годину су повећани што указује на благо погоршање конкурентности. Раст БДВ (12,6%) у 2016. години, праћен је повећањем броја запослених (5,2%) и зарада (7,0%), тако да су се ЈТР повећали за 4,4%. И поред тога што учешће зарада има тренд смањења током посматраног периода (2008-2016), још увек је високо (53,5% у 2016. години) што не оставља много простора за унапређење и модернизацију процеса рада и квалитативно унапређење конкурентности. Конкурентност мерена преко ЈТР минимално је смањена код МСПП и код великих предузећа (ЈТР су повећани за 3,0 п.п. код МСПП и 5,5 п.п. код великих у односу на 2015.). Повећање вредности ЈТР у 2016. години омогућило је повољнији конкурентски положај сектора МСПП у односу на велика предузећа.

Да би се конкурентност привреде повећала, потребно је да реални раст продуктивности рада буде већи од реалног раста бруто зарада. На основу кретања просечне продуктивности рада (чија је просечна стопа раста у посматраном периоду износила 0,8%) и трошкова рада (0,1%) нефинансијски сектор повећао је конкурентност у односу на предкризну 2008. годину. Међутим како је запосленост смањена у већем степену (пад од 1,0%) не ради се о правом расту конкурентности, већ се ради о смањењу производне активности и остваривању равнотеже на нижем производном нивоу. За разлику од нефинансијског сектора, у односу на 2008. годину, конкурентност МСПП сектора је смањена, јер су се просечни трошкови рада повећани за (0,6%), продуктивности рада (0,5%), уз пад просечне запослености (-1,2%).

Табела 28. Продуктивност, трошкови зарада и запосленост у периоду 2008-2016. године

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Стопа раста 2016/2015	Просечна стопа раста 2008-2016
Нефинан. сектор	Продуктивност	1.602,2	1.518,6	1.631,0	1.627,5	1.666,6	1.595,5	1.612,8	1.577,3	1.706,0	8,2	0,8
	Трошкови рада*	988,7	980,6	992,2	990,3	1000,0	970,4	982,3	961,6	999,7	4,0	0,1
	Запосленост	1398.721	1.308.291	1.227.551	1.205.277	1.202.045	1.184.944	1.174.947	1.220.257	1.275.442	4,5	-1,0
Сектор МСПП	Продуктивност	1.408,5	1.300,0	1.373,5	1.379,3	1.429,2	1.331,0	1.394,2	1.384,4	1.459,7	5,4	0,5
	Трошкови рада	872,4	873,4	877,1	879,0	896,6	872,4	887,8	893,8	913,9	2,6	0,6
	Запосленост	940.159	872.540	814.585	786.873	782.026	768.550	761.539	801.719	837.532	4,5	-1,2

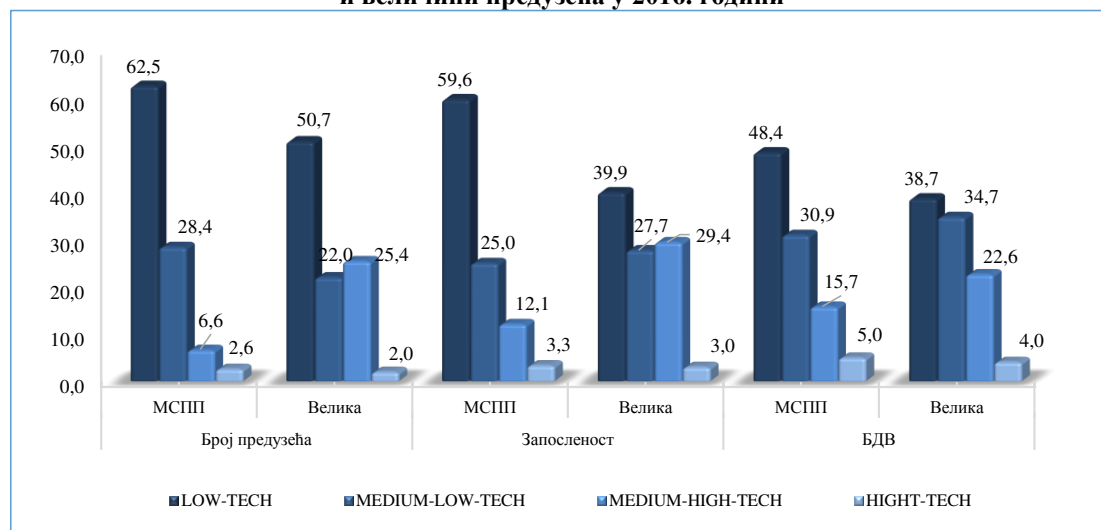
* у млрд. динара, сталне цене из 2016. године

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

3.2. Индустијска конкурентност

На укупну конкурентност доминантно утиче индустријска конкурентност, која представља основу извозне конкурентности. Да би се побољшала индустријска конкурентност неопходно је повећање просечне годишње стопе раста индустријске производње, затим раста броја новозапослених лица, уз промену структуре и у производњи и у броју запослених у корист високообразовног кадра у укупној запослености. Достигнути ниво индустријске конкурентности прати се на основу анализе структуре броја предузећа и продуктивности према технолошкој сложености производње. У оквиру Прерађивачке индустрије у Србији доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности), при чему је ситуација неповољнија код МСПП у односу на велика предузећа. У 2016. години МСПП из сектора високе и средње високе технолошке сложености чине свега око 9,2% МСПП Прерађивачке индустрије (28% велика), запошљавају 15,4% радника (32,4% велика) и стварају се 20,7% БДВ МСПП индустријског сектора (26,6% велика).

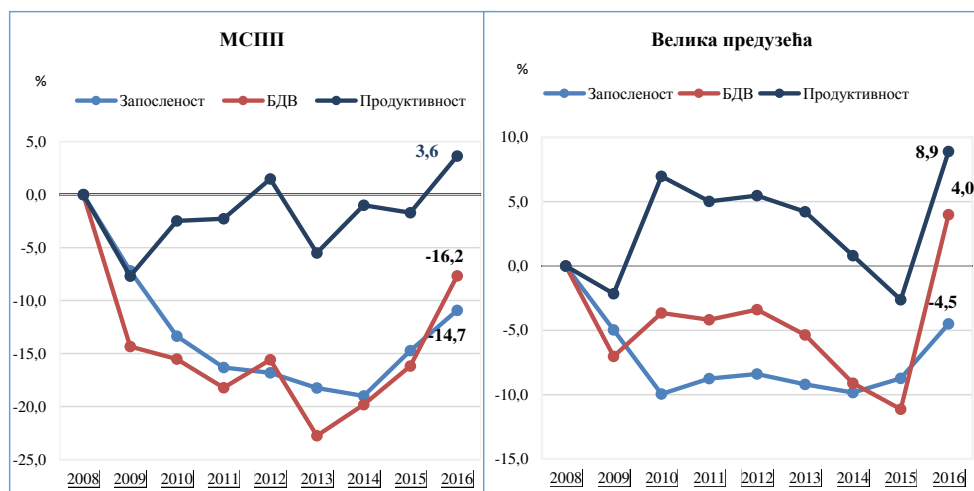
Графикон 25: Структура Прерађивачке индустрије према технолошкој сложености и величини предузећа у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Конкурентност привреде мерена кретањем продуктивности побољшала се у односу на претходну годину. У 2016. години у односу на претходну годину забележен је раст продуктивности од 8,2% у привреди и 7,0% у прерађивачкој индустрији. У оквиру прерађивачке индустрије већи раст је забележен код средњих (8,8%) и микро предузећа (7,6%) у односу на МСПП предузећа (5,9%).

Графикон 26. Индикатори Прерађивачке индустрије (индекс 2008 = 100)

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Раст продуктивности МСПП Прерађивачке индустрије од 7,0% у односу на 2016. годину последица је раста продуктивности у свим секторима према технолошкој сложености. Највећи раст забележен је у секторима средње-ниске сложености 9,1%. Такође, раст је забележен у секторима: ниске технолошке сложености и средње високе технологије, док предузећа у области високо технолошке сложености бележе лошије резултате. У 2016. у односу на 2015. годину ситуација у погледу кретања БДВ значајно је побољшана. БДВ МСПП је повећана у свим секторима и праћена је растом запослености и растом продуктивности, што указује на повећан динамизам МСПП и побољшање њихове конкурентности.

Табела 29. Годишње реалне стопе раста/пада продуктивности у Прерађивачкој индустрији 2016.

	Радње	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	1,8	7,6	3,5	8,8	5,9	7,4	7,0
LOW-TECH	1,8	10,7	-1,4	3,3	2,4	11,7	6,7
Производња прехранбених производа	2,1	-4,7	-8,0	18,7	6,7	7,1	6,9
Производња пића	-1,5	5,2	0,9	5,3	2,8	24,5	15,5
Производња дуванских производа		-976,4	-1,9	-247,0		19,7	62,0
Производња текстила	3,3	67,5	13,1	32,8	23,7	6,1	15,7
Производња одевних предмета	1,4	10,4	7,5	-3,6	1,3	8,6	4,7
Производња коже и предмета од коже	1,6	4,4	3,1	-0,2	1,4	19,4	8,7
Прерада дрвета и производи од дрвета	1,6	30,8	8,5	12,3	10,4	7,0	10,5
Производња папира и производа од папира	0,9	4,9	1,8	-53,1	-37,2	77,6	1,3
Штампање и умножавање аудио и видео записа	2,3	-3,7	0,4	9,6	3,9	0,2	3,6
Производња намештаја	1,4	130,6	-1,3	0,9	7,3	17,4	10,5
Остале прерађивачке делатности	0,5	3,2	-4,8	-8,7	-1,9	18,3	-0,9
MEDIUM-LOW-TECH	2,0	24,7	9,3	21,6	14,7	4,2	9,1
Производња кокса и деривата нафте	0,0	-59,4	-9,6	8,1	-0,5	0,0	-10,6
Производња производа од гуме и пластике	1,8	13,4	5,3	-5,5	2,5	5,7	2,4
Произ. производа од неметалних минерала	1,5	-11,5	17,7	69,2	36,8	-15,3	21,2
Производња основних метала	-2,9	0,6	7,9	339,3	78,1	-1151,7	803,5
Произ. металних производа, осим машина	1,5	12,7	13,6	6,2	7,4	15,3	10,0
Поправка и монтажа машина и опреме	0,7	226,3	-14,9	45,5	37,6	-3,0	21,2
MEDIUM-HIGH-TECH	2,0	24,7	9,3	21,6	14,7	4,2	7,7
Производња хемикалија и хемијских производа	3,0	-6,7	4,6	-0,9	0,8	64,7	31,0
Производња електричне опреме	2,0	49,0	-7,8	0,2	2,4	-16,3	-9,7
Производња непоменутих машина и опреме	0,7	-44,9	14,1	6,1	0,7	14,4	2,8
Производња моторних возила и приколица	2,7	92,2	-10,2	29,8	21,8	4,1	7,7
Производња осталих саобраћајних средстава	-1,2	-60,0	15,8	-2,7	-7,2	-15,6	1,1
HIGH-TECH	0,7	-18,7	22,7	-28,0	-30,3	-14,4	-11,0
Произв. основних фармацевтских производа	0,0	-11,7	19,3	-30,8	-15,7	-10,9	-12,4
Произв. рачунара, електр. и оптичких произ.	1,4	-14,1	6,7	0,9	2,6	-1,9	6,0

Извор: Министарство привреде, на основу података РЗС

3.3. Извозна конкурентност

У 2016. години привредни субјекти остварили су укупну спољнотрговинску размену од 3.733,1 млрд. динара (30,3 млрд. EUR) при чему је увоз (2.094,7 млрд. динара или 17,0 млрд. EUR) за 456,3 млрд. динара (3,7 млрд. EUR) већи од извоза (1.638,4 млрд. динара, 13,3 млрд. EUR). Највеће учешће у оствареној спољнотрговинској размени има Прерађивачка индустрија (59,9%) која остварује 74,2% укупног извоза, 48,8% увоза и ствара суфицит од 193,3 млрд. динара (1,6 млрд. EUR). У структури спољнотрговинске размене Прерађивачке индустрије доминирају велика предузећа (67,6%), а посебно у извозу где учествују са 70,4% (у увозу учествују са 64,2%). У 2016. години у велика предузећа и спољнотрговинској размени забележила су (суфицит од 199,0 млрд. динара – 1,7 млрд. EUR), а дефицит је остварен код МСПП од 5,7 млрд. динара (46,7 мил. EUR).

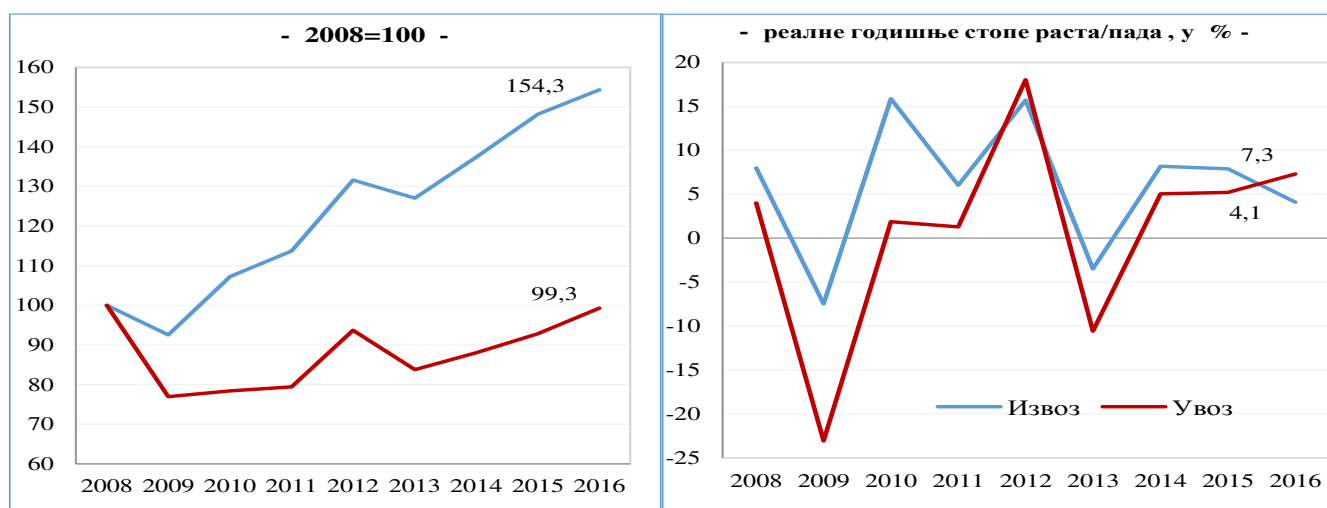
Након кризне 2009. године, у периоду 2010-2015. године спољнотрговинска активност привредних субјеката сектора МСПП константно је повећавана. Највећи раст извоза остварен је у 2012. години и 15,7% и увоза 18,0%. У 2016. години у односу на 2015. годину остварен је раст извоза од 4,1% и увоза 7,3%. Резултати извоза и увоза у периоду 2014-2016. године су задовољавајући (просечна стопа раста извоза 6,7% и увоза 5,8%). У оквиру МСПП сектора реалан раст извоза у односу на 2015. годину остварила су предузетници 17,7%, микро предузећа 2,4% и мала 15,8%, док су средња предузећа забележила пад од 1,3%.

У 2016. години привредни субјекти МСПП забележили су раст дефицита од 11,8%, што је последица високог раста код малих и средњих предузећа (13,9% и 14,3%, респективно). Велика предузећа су остварила суфицит у 2016. години.

Покривеност увоза извозом привредних субјеката константно се повећава (у 2016. износила је 78,2%). Покривеност увоза извозом је знатно већа код великих предузећа и износи 106%, док је код привредних субјеката који послују у сектору МСПП смањена за 1,7 п.п. у односу на 2015. годину и износио је 56,7%.

На већу спољнотрговинску оријентисаност привреде указује већи проценат укупног промета који је остварен извозом. Константно повећање учешћа извоза у промету бележе и велика предузећа и сектор МСПП, али душло већа вредност коефицијента код великих предузећа указује на већу извозну оријентисаност великих предузећа у односу на сектор МСПП.

Графикон 27. Спољнотрговинска размена сектора МСПП у периоду 2008-2016 године

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 30. Индикатори извозне конкурентности

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Спољнотрговински биланс, у мил. динара	МСПП	-477.311	-351.769	-340.704	-365.032	-474.490	-419.111	-436.458	-451.768	-511.004
	Велика	-166.339	-131.593	-180.059	-181.840	-166.740	-38.904	-52.265	31.433	54.749
	Укупно	-643.651	-483.363	-520.764	-546.872	-641.230	-458.015	-488.724	-483.201	-456.255
Покривеност увоза извозом, %	МСПП	36,5	43,9	49,9	52,3	51,3	55,3	57,0	58,4	56,7
	Велика	66,1	67,3	68,6	70,0	74,1	94,6	93,2	96,2	106,0
	Укупно	48,2	53,0	58,5	60,1	60,4	72,4	72,5	74,9	78,2
Учешће извозника у укупном броју предузећа, %	МСПП	4,3	3,9	3,9	4,0	4,1	4,3	4,2	4,4	4,3
	Велика	64,8	62,9	63,7	62,0	61,1	60,9	60,7	62,6	65,1
	Укупно	4,4	4,0	4,0	4,1	4,2	4,4	4,3	4,5	4,4
Учешће увозника у укупном броју предузећа, %	МСПП	7,5	6,4	6,2	6,2	6,5	6,7	6,4	6,5	6,5
	Велика	79,0	75,2	78,6	76,7	73,5	73,5	74,9	74,7	79,6
	Укупно	7,6	6,6	6,3	6,3	6,6	6,8	6,5	6,6	6,6
Учешће извоза у промету, %	МСПП	5,9	6,3	7,3	7,7	8,8	9,1	9,6	10,1	10,1
	Велика	13,8	13,0	15,8	15,5	15,9	21,6	22,5	25,2	27,4
	Укупно	8,5	8,5	10,2	10,4	11,2	13,5	14,1	15,2	16,1
Извоз по запосленом, у хиљ. динара	МСПП	292,0	315,6	417,2	508,4	637,9	675,4	758,7	792,4	799,1
	Велика	706,3	620,6	952,2	1.015,7	1.136,9	1.642,0	1.397,7	1.922,1	2.213,2
	Укупно	427,8	417,2	597,2	684,5	812,3	1.015,1	1.098,9	1.179,9	1.284,6
Увоз по запосленом, у хиљ. динара	МСПП	799,7	718,8	835,5	972,3	1.244,7	1.220,7	1.331,9	1.355,9	1.409,2
	Велика	1.069,0	922,6	1.388,2	1.450,3	1.533,8	1.735,4	1.851,9	1.997,2	2.088,2
	Укупно	888,0	786,7	1.021,4	1.138,2	1.345,7	1.401,6	1.514,8	1.575,9	1.642,3

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Релативни робни биланс²⁰ укупне Прерађивачке индустрије у 2016. години повећан је у односу 2015. годину (6,8% према 8,6% у 2015.) и указује на благо погоршање индустријске конкурентности. Значајнији утицај на индустријску конкурентност има остварени суфицит робне размене великих предузећа, док су предузећа МСПП Прерађивачке индустрије у 2016. години исказала дефицит (негативна вредност релативног робног биланса је минимална и износи 0,8%). МСПП Прерађивачке индустрије остварила су суфицит само у *low tech* гранама 17,0%, посебно предузећа из области прехрамбене производње и производа од дрвета. Такође, извозно конкурентна су МСПП који послују у производњи основних метала (*medium-low tech*), као и предузећа из области електричне опреме, производња непоменутих машина и опреме и производња осталих саобраћајних средстава (*medium-high tech*).

Смањена негативна вредност релативног робног биланса у 2016. години сектора МСПП (са -26,2% у 2015. години на -27,6% у 2016. години) указује на минимално погоршање компаративних предности. Негативан релативни робни биланс има сектор МСПП Прерађивачке индустрије (-0,8%), а суфицит у робној размени остварила су само МСПП из области нискотехнолошке производње (17,0% робне размене).

Посматрано према појединачним секторима Прерађивачке индустрије, позитивна вредност РТВ сектора МСПП забележена је само у областима: Производња прехрамбених производа (43,1%), Производња текстила (3,2%), Производња одевних предмета (7,4%), Производња коже и предмета од коже (19,3%), Прерада дрвета и производи од дрвета, осим намештаја (30,1%), Производња намештаја (2,8%), Производња основних метала (3,8%), Производња електричне опреме (1,3%), Производња непоменутих машина и опреме (11,6%) и Производња осталих саобраћајних средстава (13,4%). Сектор МСПП најнеконкурентнији је у областима (*high-tech*): Производња рачунара, електронских и оптичких производа (-59,3%) и Производња основних фармацеутских производа (-46,7%).

²⁰ Релативни робни биланс (Relative Trade Balance) представља однос спољнотрговинског биланса и обима спољнотрговинске размене, изражен у %. Позитивна вредност РТВ указује на компаративне предности (суфицит у робној размени).

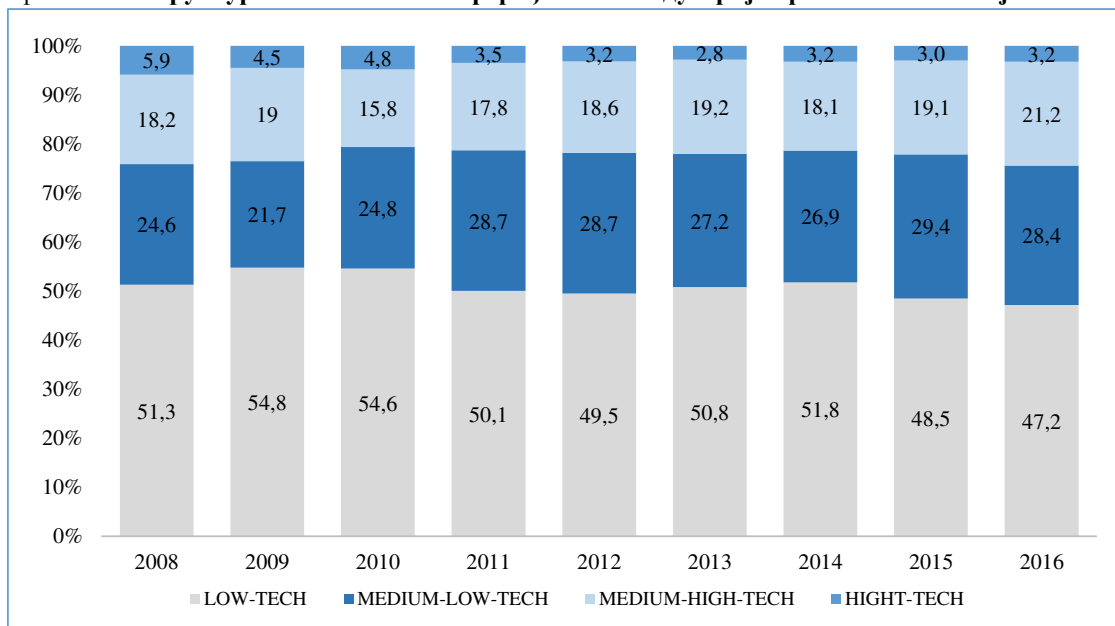
Табела 31. Релативни робни биланс (РТВ), у %

	МСПП			Велика			Укупно		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
ПРИВРЕДА УКУПНО	-27,4	-26,2	-27,6	-3,5	-1,9	2,9	-15,9	-14,4	-12,2
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	-1,9	0,8	-0,8	19,0	10,1	13,2	10,8	6,8	8,6
LOW-TECH	15,5	16,5	17,0	15,5	17,1	18,0	15,5	16,8	17,6
Производња прехранбених производа	40,8	40,2	43,1	27,9	29,1	32,5	34,5	34,6	37,6
Производња пића	-6,2	-1,8	-8,5	-22,1	-27,0	-26,1	-18,8	-22,6	-23,2
Производња дуванских производа	14,6	-24,6	-31,0	4,9	13,7	9,8	5,6	10,4	5,2
Производња текстила	1,6	-4,3	3,2	3,1	11,2	13,4	2,4	4,8	9,7
Производња одевних предмета	10,5	12,1	7,4	18,9	24,2	27,1	15,8	19,9	21,6
Производња коже и предмета од коже	18,0	20,0	19,3	10,6	9,4	15,3	15,3	14,8	17,0
Прерада дрвета и производи од дрвета	35,2	29,0	30,1	84,7	90,8	85,9	35,7	29,4	32,1
Производња папира и производа од папира	-16,1	-5,6	-36,8	17,3	18,0	11,3	-9,1	-0,4	-1,8
Штампање и умнож. аудио и видео записа	-16,1	-18,1	-12,1	-36,3	-31,9	-21,9	-19,9	-20,3	-13,4
Производња намештаја	1,4	1,5	2,8	48,7	43,5	46,3	17,3	15,7	18,3
Остале прерађивачке делатности	-4,6	0,7	-4,1	7,6	12,7	13,7	1,4	7,2	4,9
MEDIUM-LOW-TECH	-6,9	-2,2	-6,4	17,7	-5,6	-2,9	7,5	-4,4	-4,1
Производња кокса и деривата нафте	-60,9	-32,5	-23,6	0,0	0,0	0,0	-60,9	-52,4	-51,5
Производња производа од гуме и пластике	-10,1	-6,7	-5,2	15,7	20,8	25,6	6,8	11,0	15,0
Произ. производа од неметалних минерала	-6,1	-11,9	-13,6	-19,7	-11,3	2,5	-8,5	-11,8	-6,6
Производња основних метала	37,0	34,3	3,8	16,7	11,9	9,0	18,3	14,9	8,4
Произ. металних производа, осим машина	-0,1	0,5	-3,9	40,5	36,3	32,4	8,2	8,0	4,6
Поправка и монтажа машина и опреме	-35,3	-35,3	-28,4	19,6	-71,1	-89,2	13,0	-52,7	-52,6
MEDIUM-HIGH-TECH	-12,2	-6,1	-5,4	22,3	19,1	20,8	14,5	13,4	15,2
Произ.а хемикалија и хемијских производа	-20,7	-24,8	-19,0	28,6	26,3	35,0	5,3	6,8	16,8
Производња електричне опреме	12,4	3,5	1,3	18,3	15,6	14,0	17,1	13,1	11,0
Произ. непоменутих машина и опреме	15,2	15,8	11,6	11,4	10,3	13,0	13,7	13,5	12,3
Производња моторних возила и приколица	-41,6	-25,3	-22,5	23,2	19,5	20,6	16,4	14,8	16,8
Произ.осталих саобраћајних средстава	-3,5	24,7	13,4	-0,4	20,0	25,4	-2,5	23,0	15,7
HIGH-TECH	-57,2	-58,5	-58,5	13,1	5,1	15,3	-27,7	-27,1	-24,5
Произ. основних фармацеутских производа	-37,7	-53,6	-46,7	16,5	10,5	14,9	11,5	5,3	9,5
Произ. рачунара, електр. и оптичких произв.	-58,7	-58,8	-59,3	-78,1	-13,8	17,0	-59,2	-50,3	-49,7

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У спољнотрговинском билансу Прерађивачке индустрије доминирају производи ниске (32,7%) и средње високе технолошке сложености (34,1%), при чему је код МСПП производи из ове две технолошке групе учествују са 62,2% (код великих 69,0%). Слична ситуација је и код извоза Прерађивачке индустрије где производи ниже технолошке сложености учествују са 60,7% (код МСПП 75,6%, великих 54,4%).

Графикон 28. Структура извоза МСПП Прерађивачке индустрије према технолошкој сложености

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У 2016. години у односу на 2015. годину, у сектору МСПП укупан обим спољнотрговинске размене повећан је за 6,1% (у Прерађивачкој индустрији смањен је за -2,1%). Посматрано по технолошкој интензивности, *low-tech* и *medium-low-tech* бележе пад, док *medium-high-tech* и *high-tech* бележе раст обима спољнотрговинске размене. Код великих предузећа укупан обим размене повећан је за 14,8% (13,8% у Прерађивачкој индустрији).

У оквиру сектора МСПП спољнотрговинску размену повећали су: предузетници (за 20,8%), микро предузећа (за 4,1%), мала предузећа (за 16,5%) и средња предузећа (за 2,8%). Укупни резултати спољнотрговинске активности у 2016. години свих технолошког група значајно су повољнији у односу на 2015. годину. Међутим, МСПП која послују у оквиру сектора Прерађивачке индустрије забележила су пад укупне спољнотрговинске активности -2,1%, што је последица већег пада извоза -3,6% од увоза -0,5%. Виша стопа пада извоза указује на то да посматрани сектор има релативно слабију способност да унапреди своју извозну позицију у поређењу са другим секторима привреде.

Табела 32. Реалне стопе раста/пада 2016/2015 %

	Спољнотрговинска размена			Извоз			Увоз		
	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА УКУПНО	11,0	7,4	14,8	13,8	5,3	20,5	8,9	8,6	9,4
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	8,0	-2,1	13,6	9,9	-3,6	16,8	5,8	-0,5	9,7
Low-tech	14,5	-6,9	34,9	15,3	-6,5	35,9	13,5	-7,5	33,6
Medium-low-tech	-2,0	-2,6	-1,6	-1,6	-6,8	1,2	-2,3	1,3	-4,1
Medium-high-tech	12,9	6,3	14,9	14,8	7,2	16,5	10,5	5,5	12,4
High-tech	-1,9	4,6	-8,7	1,5	4,6	0,2	-3,9	4,6	-18,5

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Сматрано, по технолошкој структури предузећа МСПП сектора која послују у оквиру групе предузећа *medium-high-tech* остварила су најбоље резултате: раст укупне спољнотрговинске активности 12,9% и МСПП сектора Прерађивачке индустрије такође бележе раст 6,3%.

Табела 33. Реалне стопе раста/пада укупног обима спољнотрговинске размене у 2016. години, у %

	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА УКУПНО	11,0	20,8	4,1	16,5	2,8	7,4	14,8
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНД.	8,0	16,0	-13,6	12,9	-6,0	-2,1	13,6
Low-tech	14,5	13,5	-1,5	3,8	-11,4	-6,9	34,9
Medium-low-tech	-2,0	15,3	-36,1	20,7	-7,2	-2,6	-1,6
Medium-high-tech	12,9	33,8	-1,0	18,2	3,6	6,3	14,9
High-tech	-1,9	38,0	-5,1	7,5	4,2	4,6	-8,7

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У 2016. години извозна конкурентност сектора МСПП је и даље незадовољавајућа. Међутим, показатељи Прерађивачке индустрије нам указују на благо побољшање: покривеност увоза извозом према технолошкој сложености се повећала, минимална позитивна промена у структури извоза и увоза према факторској интензивности, али су показатељи спољнотрговинске активности према СМТК, као и низак коефицијент реструктурирања извоза Прерађивачке индустрије још увек незадовољавајући.

Табела 34. Покривеност извоза увозом према величини предузећа и технолошкој сложености у %

	2008			2015			2016		
	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА УКУПНО	48,2	36,5	66,1	74,9	58,4	96,2	78,2	56,7	106,0
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	100,1	73,9	125,8	114,5	101,7	122,4	118,9	98,4	130,3
Low-tech	98,8	105,3	91,4	140,4	139,5	141,3	142,7	141,0	143,8
Medium-low-tech	112,4	70,3	136,6	91,5	95,7	89,3	92,1	88,0	94,3
Medium-high-tech	123,6	75,4	170,6	130,9	88,4	147,1	135,9	89,8	152,4
High-tech	29,9	14,5	81,0	57,4	26,2	110,6	60,6	26,2	136,0

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Захваљујући извозној конкурентности великих предузећа, Прерађивачка индустрија остварује суфицит у спољнотрговинској размени. Међутим, структура укупне размене, а посебно извоза је неповољна. Раст српског извоза у транзиционом периоду није праћен значајним повећањем његове квалитативне структуре, већ је остварен на основу производње која се заснива на ниској технологији, нискоквалификованој радној снази и значајним уделом примарних сировина.

Незадовољавајући ниво ниске конкурентности укупног извоза настављен је и у 2016. години што одликава и даље структура извоза према факторској интензивности. У извозу сектора МСПП доминирају производи ниже фазе финализације и мање додате вредности (сиrovине и радно и ресурсно интензивни производи), што је карактеристично за мање развијене земље. Да би се конкурентност извоза побољшала потребна је промена структуре извоза у корист ценовно и квалитативно конкурентнијих производа вишег степена обраде (финализације), што је могуће једино улагањем у савремене технологије које доводе до раста понуде, смањивања трошкова производње, ефикасније употребе фактора производње, побољшања карактеристика производа и раста извозних прихода.

Табела 35. Структура извоза и увоза према факторској интензивности, у %

Производи		Структура извоза						Структура увоза					
		МСПП			Укупно			МСПП			Укупно		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
A	Сировине (аграрни и примарни производи)	39,1	39,0	41,8	30,5	30,4	30,1	18,6	17,8	16,4	28,2	26,5	23,6
B	Радно и ресурсно интензивни производи	19,8	18,6	15,8	14,6	14,4	14,8	14,5	13,7	12,9	11,9	11,9	12,3
C	Ниско стручни и технолошко интензивни производи	8,2	9,2	7,9	7,6	7,6	6,9	7,8	8,0	7,8	5,7	5,8	5,6
D	Средње стручни и технолошко интензивни производи	14,9	15,6	15,9	31,3	30,7	31,1	22,6	24,1	25,5	23,3	23,9	24,5
E	Високо стручни и технолошко интензивни производи	11,7	11,9	12,0	10,9	12,0	12,0	25,0	25,6	23,9	20,1	21,4	20,9
	Неразврстана роба	4,9	5,7	6,6	3,7	4,9	5,1	11,4	10,8	13,4	10,7	10,6	13,1

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Секторска анализа према СМТК, рев. 4, показује да се највећи део извоза (59,2%) одвија у секторима 0, 6 и 7, док се највећи део увоза одвија у секторима 5, 6 и 7 (65,3%). Производи 5 и 6 групе имају висок извоз и увоз тако да је њихова покривеност увоза извозом неповољна, као и биланс робне размене. Покривеност увоза извозом значајно је повећана код сектора хране и живих животиња, који истовремено остварују и суфицит у робној размени, пића и дувана и животињских и биљних масти, као и разних готових производа. У оквиру сектора МСПП покривеност увоза извоза забележена је у робним групама: храна и живе животиње, сирове материје осим горива, животињска и биљна уља, масти и разних готових производа. Вредност РРБ повећана је у свим групама производа осим код производа из групе 4. Највеће повећање забележено код група 1 и 3 што указује да је јачање извозне конкурентности највише заступљено код производа ниске технолошке сложености.

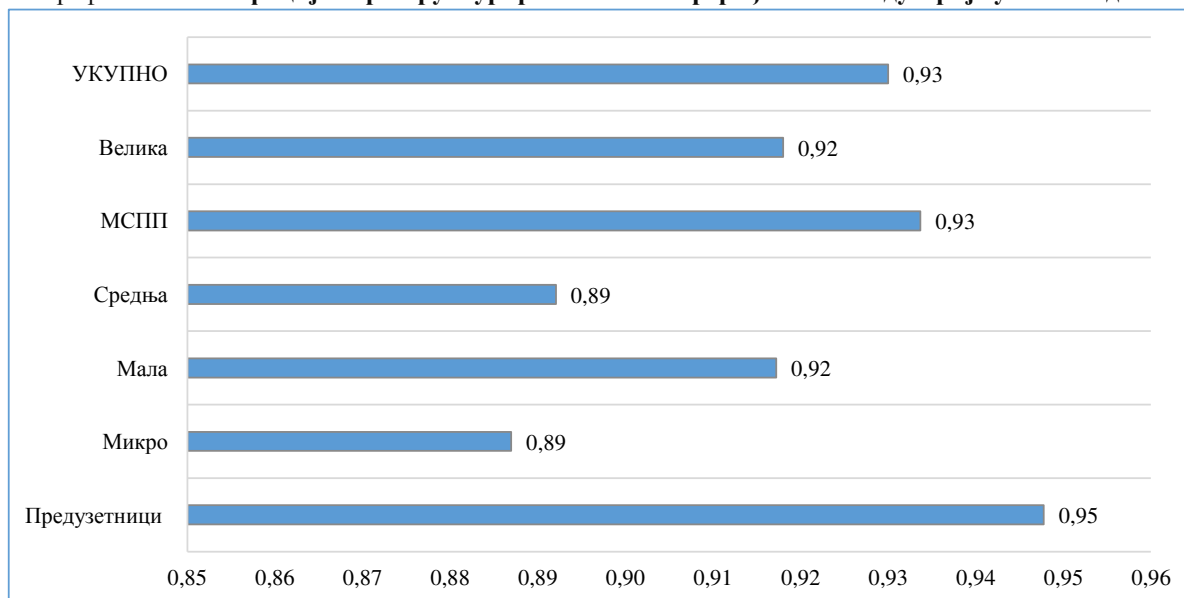
Табела 36. Показатељи спољнотрговинске активности према СМТК рев. 4. у 2016. години

СМТК рев.4	Структура извоза		Структура увоза		Покривеност увоза извозом		РРБ	
	Укупно	МСПП	Укупно	МСПП	Укупно	МСПП	Укупно	МСПП
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	78,1	70,2	-12,3	-17,5
0 Храна и живе животиње	15,2	18,5	5,9	6,1	199,5	213,3	33,2	36,2
1 Пића и дуван	3,7	3,1	1,7	1,4	175,0	152,5	27,3	20,8
2 Сирове материје, осим горива	3,3	4,4	3,8	3,3	66,0	94,4	-20,5	-2,9
3 Минерална горива, мазива	2,5	2,5	9,1	7,4	21,3	23,4	-64,9	-62,1
4 Животињска и биљна уља, масти	1,3	1,2	0,3	0,3	368,6	278,8	57,3	47,2
5 Хемијски и слични производи	8,9	8,4	14,8	15,7	46,9	37,3	-36,1	-45,6
6 Израђени производи	20,3	20,1	18,1	18,8	87,4	74,9	-6,7	-14,3
7 Машине и транспортни уређаји	29,8	26,5	27,9	28,1	83,4	66,2	-9,0	-20,3
8 Разни готови производи	13,1	13,6	7,6	8,2	134,6	116,2	14,7	7,5
9 Производи непоменути у СМТК рев. 4.	1,9	1,8	10,7	10,6	14,0	11,9	-75,4	-78,8

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Према коефицијенту реструктурирања извоза,²¹ МСПП су повећала брзину прилагођавања захтевима тржишта у односу на ранији период, али минимално спорије мењају извозну структуру у односу на велика предузећа која су оживљавањем и унапређењем производње повећала извоз и асортиман понуде на страним тржиштима. Висока вредност коефицијента указује на спору промену неповољне структуре извоза и ниску извозну конкурентност домаће индустрије и МСПП. Велика предузећа брже прилагођавају своју производњу захтевима ино-тржишта, вероватно као последица већих инвестиционих улагања.

Графикон 29. Коефицијент реструктурирања извоза Прерађивачке индустрије у 2016. години

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Да би се унапредила извозна конкурентност српских производа потребно радити на промени структуре извоза (која се сада у значајној мери заснива на извозу метала - челика, сировина, малог броја индустријских производа и хране) у корист технолошко сложенијих производа високе финализације који стварају већу додатну вредност по јединици производа. Промену структуру извоза треба да прати и повећање географске диверсификације извоза уз јачање позиција на садашњим извозним тржиштима. Јачање извозне конкурентности кроз трансформацију извозне структуре могуће је само значајним растом пословне и инвестиционе активности домаћих и страних предузећа која своје пословање заснивају на високим технологијама, знању и иновацијама.

²¹ Базира се на Фингер-Крејниновом индексу структурне сличности, који се користи за разна структурна поређења спољнотрговинске размене. Коефицијент реструктурирања извоза се израчунава као збир минимума парова учешћа истоврсних извозних производа према СМТК у посматраним годинама. Мања вредност коефицијента указује на брже промене, односно максимална вредност 1 значи потпуно идентичну трговинску структуру у посматраним годинама.

IV ПРЕДУЗЕТНИЧКА СТАТИСТИКА СРБИЈЕ У ПОРЕЂЕЊУ СА ЕУ

Ниво конкурентности сектора МСП Србије значајно заостаје у односу на просек ЕУ-28, на шта указује компаративна анализа квантитативних показатеља пословања. МСП у Србији у 2016. години у просеку запошљавају 2,5 радника по предузећу (просек ЕУ-28 4,0 радника), а продуктивност им је 3,7 пута нижа у односу на просек ЕУ-28.

Привреду Републике Србије и даље одликује низак степен иновативности. Према иновационим перформансама, Република Србија је у 2016. години сврстана у групу 16 земаља умерених иноватора (индекс иновативности износи 0,317) и значајно заостаје у односу на просек ЕУ-28 (0,503) и већину европских земаља. У односу на земље из окружења, боље иновационе перформансе од Републике Србије имају само Словенија и Мађарска.

Предузетнички сектор Србије не заостаје у приступу широкопојасном *интернету* и употреби платформи *е-трговине* у набавци и продаји, али заостаје према обиму реализованих услуга е-трговине у односу на просек Европске уније и већину земаља у окружењу.

4.1. Упоредна анализа развоја сектора МСП

Према годишњем *Извештају Светске банке о условима пословања за 2018. годину (Doing business 2018)*, **Србија је у 2016/2017. години заузела 43. позицију на листи од 190 земаља** што је побољшање од 4 места у односу на извештај из претходне године, односно, по новој методологији, напредовање за 16 места у односу на 2014/2015. годину (59 позиција према Извештају за 2016. годину).

У односу на земље у окружењу, које су најдиректнији конкуренти Србије за привлачење страних инвестиција, према збирном индексу који мери услове пословања, Србија је са 43. местом боља од: БиХ (86. место), Албаније (65. место), Хрватске (51. место), Бугарске (50. место), Мађарске (48. место), и Румуније (45. место). Од држава региона најбоље услове пословања имају: Македонија (11. место), Словенија (37. место) и Црна Гора (42. место).

На светској ранг листи конкурентности (Извештај Светског економског форума - WEF 2017/18) **Србија је напредовала за 12 места и рангирана је на 78. позицију у свету (од 137 држава)**. Остварена вредност Глобалног индекса конкурентности (GCI) од 4,14 (интервал од 1-7) је најбољи резултат од 2010. године. Србија је остварила прогрес у многим областима у 2017. години. Анализа индекса конкурентности по стубовима показује да је од 12. стубова конкурентности Србија највише напредовала у осам који су најзначајнији за конкурентност земље. Макроекономска стабилност забележила највећи позитиван помак (+31 место) у односу на претходну годину, док је ранг погоршан код инфраструктуре (-1 место) и технолошке спремности (-2 места).

Реформски заостатак у појединим областима утиче на конкурентску позицију Републике Србије. Према укупној конкурентности, Србија је у 2017. години, у односу на земље у окружењу, пласирана боље једино од Грчке и Босне и Херцеговине (која заузима 103. место), али се тај јаз полако смањило. Знатно заостаје за Словенијом (48. место), Бугарском (49.), Мађарском (60.), Румунијом (68.), док заостајање за Хрватском (74.), Албанијом (75.) и Црном Гором (77.) није значајно.

У 2016. години сектор МСП у Србији мање је развијен у односу на просек ЕУ-28 и већину земаља ЕУ из окружења. Високо учешће сектора МСП у основним показатељима пословања привреде (број предузећа, запосленост и БДВ), резултат је успорене динамике спровођења структурних реформи и развојних проблема великих привредних система, а не високог нивоа развијености и конкурентности сектора МСП.

Табела 37. Компаративни показатељи пословања сектора МСП са ЕУ и државама региона

Земља	Година	Број предузећа, хиљ.	Број запослених радника, хиљ.	БДВ, млрд. EUR	Број радника по предузећу	БДВ по раднику, хиљ. EUR	УЧЕШЋЕ МСП У НЕФИНАНСИЈСКОМ СЕКТОРУ		
							Број предузећа	Запосленост	БДВ
ЕУ 28	2016	23.172,3	91.738,8	4.045,4	4,0	44,1	99,8	66,8	57,4
	2015	22.418,8	90.668,9	3.836,6	4,0	42,3	99,8	67,0	57,9
Бугарска	2016	319,8	1.467,1	13,5	4,6	9,2	99,8	75,9	66,3
	2015	310,2	1.423,2	11,8	4,6	8,3	99,8	76,5	62,6
Хрватска	2016	154,5	721,1	11,7	4,6	16,2	99,7	66,6	56,2
	2015	153,4	700,9	10,9	4,6	15,5	99,7	67,2	55,0
Мађарска	2016	518,1	1.733,1	27,9	3,3	16,1	99,8	69,7	52,5
	2015	504,8	1.693,7	26,1	3,4	15,4	99,8	69,5	53,3
Румунија	2016	447,9	2.623,9	31,9	5,9	12,1	99,7	67,5	49,9
	2015	462,4	2.773,6	29,4	6,0	10,6	99,6	67,6	50,4
Словенија	2016	133,2	427,0	12,3	3,2	28,8	99,8	72,2	62,6
	2015	127,6	416,0	11,5	3,3	27,7	99,8	72,2	63,2
Србија	2016	340,1	837,5	9,9	2,5	11,8	99,9	65,7	56,2
	2015	324,6	801,7	9,1	2,5	11,3	99,8	65,7	57,7

Напомена: Подаци за ЕУ и одабране земље за 2016. годину су процене EUROSTAT-а

Извор: Министарство привреде, на основу података РЗС, за Србију

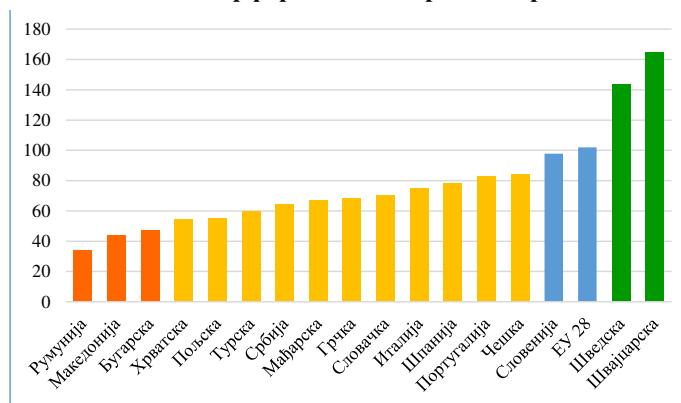
Компаративни показатељи пословања сектора МСП (запосленост по предузећу и продуктивност) знатно су нижи у односу на просек ЕУ и већину посматраних земаља из окружења. МСП у Србији у 2016. години у просеку запошљавају 2,5 радника по предузећу, што је мање од просека ЕУ-28 (4,0 радника) и свих земаља из окружења. Продуктивност МСП у Србији је 3,7 пута нижа у односу на просек ЕУ-28 (2,4 пута од Словеније), а од земаља у окружењу већа је једино од Бугарске.

4.2. Иновативне перформансе МСП

Иновативност широм света је основни фактор технолошког прогреса, економског раста, развоја и просперитета. Самим тим иновативност је веома важна за сва предузећа која желе да напредују, развијају се и расту. Величина и квалитет иновационих потенцијала одређују могућност стварања иновација, а брзина и успешност у примени иновација детерминише брзину транзиција неке земље у друштво засновану на знању.

Иновационо лидерство омогућава најразвијеним земљама да одрже и унапреде свој водећи положај у свету, а убрзани иновациони развој недовољно и средње развијеним земљама омогућава да повећају конкурентност, динамизирају развој и смање заостајање у односу на водеће земље света. Земље у развоју не заостају за развијеним у својим напорима за повећање њихових иновативних капацитета. Напротив, у многим случајевима ове земље преузимају водећу улогу у прихватању иновација како би подстакле њихов индустријски и економски раст.

Графикон 30. Иновативне перформансе одабраних европских земаља у 2016.

Извор: МП - истраживање према European Innovation Scoreboard 2017

Унапређење иновативности у основи је развојних политика водећих земаља света и у средишту је развојне стратегије ЕУ Европа 2020. На нивоу Европске уније иновативност се мери помоћу *Иновационог индекса*²², композитног индикатора иновативности који мери иновативне перформансе европских земаља како би унапредиле иновационе перформансе и успешно реализовала стратегију Европа 2020. Вредности индекса иновативности објављују се у *European Innovation Scoreboard*²³ при чему се све земље сврставају у четири групе²⁴: (1) иновациони лидери (зелена боја на графикону), (2) велики иноватори (плава боја на графикону), (3) умерени иноватори (жута боја на графикону) и (4) скромни иноватори (наранџаста боја на графикону).

Привреду Републике Србије и даље одликује низак степен иновативности. Према иновационим перформансама, Република Србија (индекс иновативности износи 0,317) се у 2016. години налази у групи 16 земаља умерених иноватора и значајно заостаје у односу на просек ЕУ (0,503) и већину европских земаља. У односу на земље из окружења, боље иновационе перформансе од Републике Србије имају само Словенија (0,482 - налази се у групи великих иноватора) и Мађарска (0,332 – налази се у групи умерених иноватора), а слабије имају Хрватска (0,270 - група умерених иноватора) и земље из групе скромних иноватора (Бугарска – 0,234, Македонија – 0,218 и Румунија – 0,167).

Иновационе перформансе Републике Србије повећане су у периоду од 2008. до 2016. године, изузев малог пада у 2011. години. Такође, у посматраном периоду побољшане су и релативне иновационе перформансе Републике Србије у односу на просек ЕУ (са 45% у 2008. на 62,9% у 2016. години).

Иновативне перформансе Републике Србије су испод просека ЕУ код већине димензија и показатеља иновативности, али са трендом раста. Већина иновационих перформанси (димензија и показатеља) Републике Србије је побољшана у односу на 2015. годину.

Четири индикатора мере иновативне перформансе пословања малих и средњих предузећа: (1) *Иновације МСП у производе и процесе* – број МСП која су увела нови производ или нов процес на једно од својих тржишта. Технолошке иновације мерене увођењем нових производа (робе или услуга) и процеса су кључне за иновације у производним активностима; (2) *Маркетинг и/или организационе иновације МСП* - број МСП која су увела нову маркетинг иновацију и/или организационе иновације на једно од њихових тржишта. Овај индикатор приказује степен до којег МСП иновирају кроз нетехнолошке облике иновације (3) *Иновационе активности МСП унутар предузећа* - Овај индикатор мери степен до којег су МСП која су увеле нов или значајно побољшан производ или производни процес иновирала интерно; (4) *Сарадња иновативних МСП са другима* - овај индикатор мери степен до ког су МСП укључена у сарадњу у области иновација. Он мери проток знања између јавних истраживачких институција и предузећа, као и између разних предузећа.

На основу четири индикатора која мере иновативне перформансе пословања, МСП Србија заостаје за просеком ЕУ-28 и Словенијом, али има боље перформансе од свих осталих земаља из окружења. Слаб ниво иновативности МСП у Републици Србији огледа се у малом обиму технолошких иновација и слабој сарадњи науке и привреде. Нетехнолошке иновације, које се односе на унапређење организације и маркетинга, напредно коришћење информативно-комуникационих технологија и сл, такође су у недовољној мери заступљене у овим предузећима.

²²Иновациони индекс је сложени показатељ састављен од четири основне групе показатеља иновативности сврстаних у десет димензија са укупно 27 различитих показатеља. *Прву групу* показатеља чине фактори који омогућавају иновацију али нису везани за предузеће и покривају три димензије иновативности: људски ресурси, истраживачки систем, као и околину која је погодна за иновације. *Друга група* показатеља обухвата јавне и приватне инвестиције у истраживање и иновације и покрива две димензије: финансирање и подршка и инвестиције предузећа. *Трећа група* показатеља обухвата ефекте иновационих активности предузећа кроз три димензије: иноватори, повезивање и интелектуална својина. *Четврта група* показатеља служи за процену ефеката иновационих активности на нивоу предузећа и укључује две димензије: утицаји на запосленост и ефекти продаје.

²³Европска лествица успеха у иновирању (European Innovation Scoreboard – EIS) је годишњи извештај Европске комисије за праћење и упоредну анализу спровођења стратегије Европа 2020, као и иновационих перформанси земаља чланица ЕУ, придружених земаља (Србија, Македонија, Турска, Исланд, Норвешка, Швајцарска, Украјина и Израел) и најважнијих глобалних конкурената: САД, Јапан, Аустралија, Канада, Јужна Кореја и земље БРИК-а (Бразил, Русија, Индија, Јужна Африка и Кина). EIS даје упоредну оцену иновативног развоја појединачних земаља, релативне предности и слабости њихових истраживачких и иновационих система, као и промене нивоа иновативности појединачних земаља.

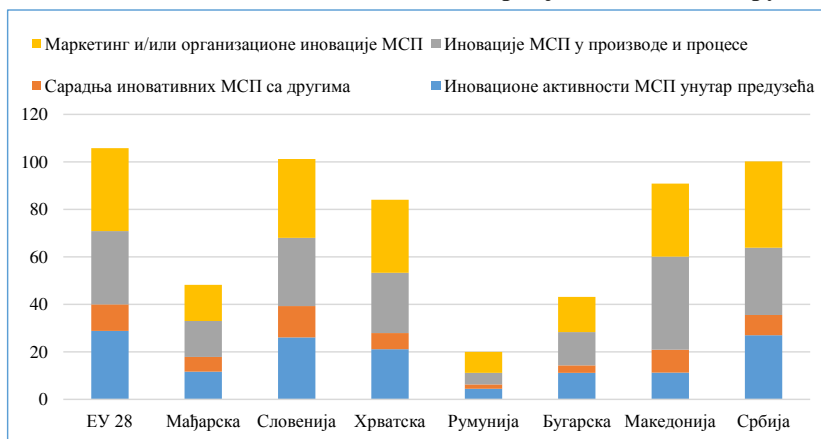
²⁴Иновациони лидери (*Innovation leaders*) су земље код којих је индекс иновативности за 20% и више већи од просека ЕУ; велики иноватори (*Strong Innovators*) - између 90% и 120% просека ЕУ; умерени иноватори (*Moderate innovators*) – између 50% и 90% просека ЕУ; а скромни иноватори (*Modest innovators*) - испод 50% просека ЕУ.

Табела 38. Показатељи иновативности МСП Републике Србије и изабраних земаља из окружења у 2016.

	ЕУ 28	Мађарска	Словенија	Хрватска	Румунија	Бугарска	Македонија	Србија
Иновације МСП у производе и процесе	30,9	15,1	28,7	25,4	4,9	14,0	39,2	28,3
Маркетинг и/или организационе иновације МСП	34,9	15,2	33,2	30,8	8,8	14,8	30,8	36,4
Иновационе активности МСП унутар предузећа	28,8	11,7	26,1	21,1	4,5	11,2	11,3	27,0
Сарадња иновативних МСП са другима	11,2	6,2	13,2	6,8	1,8	3,1	9,6	8,5

Извор: МП - истраживање према European Innovation Scoreboard 2017

Графикон 31. Показатељи иновативности МСП Србије и земаља из окружења у 2016.

Извор: МП - истраживање према European Innovation Scoreboard 2017

Анализа иновативности и отворености сектора МСП у балканским државама показује значајан заостатак у односу на развијеније земље ЕУ.

4.3. Употреба ИКТ

Предузетнички сектор Србије не заостаје у приступу широкопојасном *интернету* и употреби платформи *e-трговине* у набавци и продаји, али заостаје према обиму реализованих услуга e-трговине у односу на просек Европске уније и већине земаља у окружењу.

У погледу удела предузећа која имају приступ интернету, као и оних која користе широкопојасни приступ интернету МСП из Србије су изнад просека ЕУ-28 и, уз Словенију, су испред свих осталих земаља у окружењу (Бугарска, Хрватска, Мађарска, Румунија и Македонија).

Број претплатника фиксног широкопојасног приступа интернету у сталном је порасту, и у земљама ЕУ и у Србији. У домену фиксног широкопојасног приступа интернету DSL технологије су и даље доминантне на нивоу ЕУ и код домаћих МСП (више су од просека ЕУ-28 и свих земаља у окружењу).

Све већи број корисника приступа интернету преко мобилних телефона због чега је мобилни широкопојасни приступ најбрже растући сегмент тржишта услуга мобилне мреже. Приступ интернету путем мобилне широкопојасне конекције (3G или 4G мобилне технологије) МСП из Србије заступљенији је у Србији него у ЕУ – 28 и земаља у окружењу осим у Словенији.

Табела 39. Коришћење интернета у МСП и типови веза за приступ интернету у 2016. години

	% предузећа која имају приступ интернету			% предузећа која користе широкопојасни приступ интернету			% предузећа која користе DSL или другу врсту фиксне широкопојасне интернет конекције			% предузећа која користе мобилну широкопојасну интернет конекцију (3G или 4G) употребом преносивих уређаја		
	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика
ЕУ - 28	96	99	100	94	98	99	91	96	99	64	81	93
Бугарска	90	98	100	75	90	96	69	86	92	38	54	75
Хрватска	89	100	100	88	99	100	83	97	100	77	93	97
Мађарска	92	96	98	92	96	98	87	93	96	66	80	92
Румунија	81	94	97	77	92	96	74	92	96	41	60	76
Словенија	99	100	100	99	100	100	99	100	100	75	90	98
Македонија	93	99	99	93	99	99	92	98	99	68	74	84
Србија	99,7	99,6	100	99,7	99,6	100	98,7	98,2	98	80	87,4	94,2

Извор: Министарство привреде према подацима EUROSTAT-а

Мала и средња предузећа из Србије према куповини посредством компјутерских мрежа не заостају у односу на просек ЕУ-28 и изнад су свих земаља у окружењу. Када се посматрају онлајн набавке које учествују са више од 1% у укупним набавкама, домаћа МСП значајно заостају за просеком ЕУ-28 и скоро свим посматраним земљама у окружењу. Међутим, одступања од просека ЕУ и околних земаља су мала или их нема код предузећа код којих онлајн набавке учествују са више од 1% укупних набавки када се посматрају у односу на предузећа која су наручивала производе или услуге онлајн

Табела 40. Куповина МСП путем е-трговине у 2016. години

	% предузећа која су куповала посредством компјутерских мрежа			% предузећа код којих онлајн набавке учествују са више од 1% укупних набавки			% предузећа код којих онлајн набавке учествују са више од 1% укупних набавки у односу на предузећа која су наручивала производе/услуге онлајн		
	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика
ЕУ	41	50	61	23	28	38	60	58	64
Бугарска	9	16	22	4	6	10	44	38	45
Хрватска	22	30	38	10	12	17	47	42	44
Мађарска	35	45	61	17	19	32	48	43	52
Румунија	13	17	22	13	17	22	100	100	100
Словенија	27	32	53	14	14	27	46	42	52
Македонија	6	5	9	3	3	3	49	53	29
Србија	39,3	46,5	59,6	4*	11*	9*	59	44	54

* подаци се односе на 2014. годину

Извор: Министарство привреде према подацима EUROSTAT-а

Домаћа МСП у великој мери користе платформе *е-трговине* код продаје производа. Према учешћу предузећа која су примала поруџбине за робу или услуге путем веб сајта или мобилне апликације домаћа МСП су на нивоу просека ЕУ и изнад нивоа свих земаља из окружења. Међутим, према учешћу предузећа код којих онлајн продаја учествују са више од 1% у укупном промету у односу на предузећа која су примала наруџбине за производе или услуге онлајн, МСП из Србије значајно заостају за просеком ЕУ и свим земљама из окружења.

Табела 41. Продаја МСП путем е-трговине у 2016. години

	% предузећа која су примала поруџбине путем компјутерских мрежа			% предузећа код којих онлајн продаја учествују са више од 1% у укупном промету у односу на предузећа која су примала наруџбине за производе/услуге онлајн		
	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика
ЕУ	18	28	42	87	87	90
Бугарска	8	11	17	62	61	77
Хрватска	17	22	35	100	100	100
Мађарска	14	20	34	79	83	92
Румунија	7	10	15	100	100	100
Словенија	18	23	57	68	67	80
Македонија	6	9	15	40	42	60
Србија*	22,0	27,7	41,0	59	44	53,6

* подаци за Србију се односе на 2016. годину

Извор: Министарство привреде према подацима EUROSTAT-а

Иако МСП у Србији у великом проценту користе платформе *е-трговине* у свом пословању (набавка и продаја путем компјутерских мрежа и веб сајта), заступљеност онлајн набавки и продаје је знатно испод просека ЕУ-28 и свих посматраних земаља из окружења и указује на недовољну искоришћеност могућности е-трговине у Србији и потребу за већим укључивањем МСП сектора у савремене моделе пословања.

V ПРЕДУЗЕТНИЧКА ДЕМОГРАФИЈА – START-UP 2008-2016

У области пословне демографије у 2016. години забележена су позитивна кретања и остварен је најбољи нето резултат у посткризном периоду (+17.316 привредних субјеката). Нето ефекат је повољнији код предузећа (3,4), него код предузетника (1,5). У односу на претходну годину, нето број основаних/угашених привредних субјеката повећан је за 0,5 процентних поена (са 1,2 на 1,7).

У 2016. години стопа оснивања привредних субјеката је већа од стопе гашења. Код предузетника је забележен већи динамизам, као и значајно смањење стопе гашења (нето број предузетника је повећан више од 16 пута у односу на 2015. годину, услед значајног смањења броја угашених предузетничких радњи).

Највећи број нето основаних привредних субјеката је у секторима: *Прерађивачке индустрије, Информисање и комуникације, Трговине и Стручне, научне, иновационе и техничке делатности*. Најповољнији однос између основаних и угашених привредних субјеката (нето ефекат) остварен је у сектору *Информисање и комуникације* (5,0).

Индикатори пословне демографије по регионалним областима показује значајну неравномерност. Највећа пословна динамика забележена је у *Београдској и Јужнобачкој области*. Ове две области су према нето ефекту, уз *Моравичку област*, биле изнад просека Републике.

Позитивни трендови пословне демографије, започети 2013. године, настављени су у периоду од 2014-2016. године. У 2016. години услед повољнијег пословног амбијента и побољшања општих услова за покретање и развијање пословања, остварено је повећање броја привредних субјеката за 17.316, што представља најбољи нето резултат од предкризног периода (2008-2016).

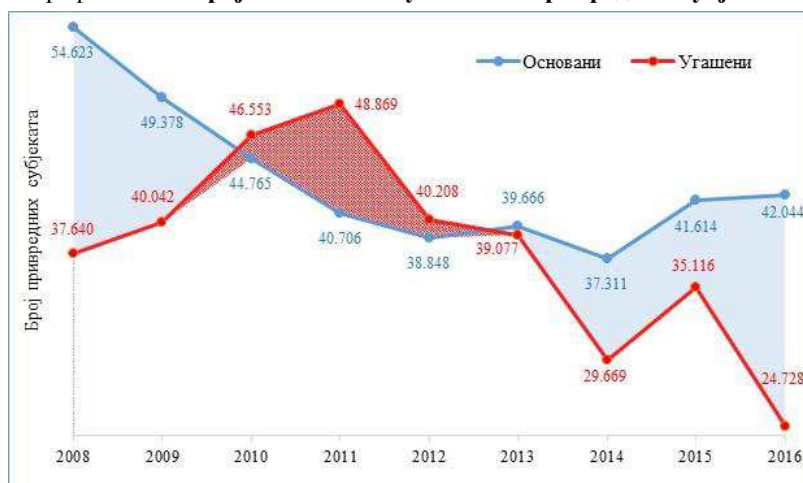
Табела 42. Основни показатељи пословне демографије у Србији у периоду 2008-2016. година

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Основана	54.623	49.378	44.765	40.706	38.848	39.666	37.311	41.614	42.044
Угашена	37.640	40.042	46.553	48.869	40.208	39.077	29.669	35.116	24.728
<i>Нето</i>	16.983	9.336	-1.788	-8.163	-1.360	589	7.642	6.498	17.316
Нето ефекат	1,5	1,2	1,0	0,8	1,0	1,0	1,3	1,2	1,7
Стопа оснивања у %	17,0	14,8	13,5	12,5	12,0	12,3	11,3	12,6	12,5
Стопа гашења у %	11,7	12,0	14,0	15,0	12,4	12,1	9,0	10,6	7,3
Стопа опстанка у %	66,2	64,9	61,8	63,8	59,1	64,0	67,5	69,3	70,9

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР (датум пресека 02.02.2017)

У 2016. години основано је 42.040, што је за 17.316 више од угашених (24.728) привредних субјеката. Укупан нето ефекат основаних/угашених привредних субјеката у 2016. години је позитиван - на сваких 10 угашених привредних субјеката оснује се 17 нових, при чему је тај однос повољнији код предузећа (на 10 угашених предузећа оснује се 34 нова) у односу на предузетнике (на сваких 10 угашених предузетника оснује се 15 нових). У односу на 2015. годину (6.498), нето број основаних/угашених привредних субјеката у 2016. години (17.316) је побољшан (за 10.818), при чему је нето ефекат основаних/угашених привредних субјеката повећан за 0,5 процентних поена (са 1,2 на 1,7 респективно).

Графикон 32. Број основаних и угашених привредних субјеката

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР (датум пресека 02.02.2017)

Повољна кретања пословне демографије у 2016. години забележена су код предузећа – број основаних предузећа у односу на 2015. годину повећан је за 249 (3,0%), а број угашених за 75 (3,1%), тако да је нето резултат основаних и угашених предузећа позитиван (5.971) и за 3,0% је већи у односу на нето резултат из 2015. године (5.797).

Нето број предузетника у 2016. вишеструко је повећан у односу на 2015. годину за 11.345 (више од 16 пута) услед значајног смањења броја угашених (10.463 – 32%) предузетника. Наставак побољшаних демографских кретања код предузећа и побољшање код предузетника, утицала су на то да нето ефекат основаних/угашених предузећа и у 2016. години остане на високом нивоу (3,4), а да се код предузетника нето ефекат повећа са 1,0 на 1,5.

Табела 43. Број основаних и угашених привредних субјеката у периоду 2008-2016.

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Основана	Предузетници	43.375	39.365	35.296	32.236	30.200	30.931	29.102	33.434	33.615
	Предузећа	11.248	10.013	9.469	8.470	8.648	8.735	8.209	8.180	8.429
	Укупно	54.623	49.378	44.765	40.706	38.848	39.666	37.311	41.614	42.044
Угашена	Предузетници	34.572	36.444	37.165	35.288	32.853	36.520	27.068	32.733	22.270
	Предузећа	3.068	3.598	9.388	13.581	7.355	2.557	2.601	2.383	2.458
	Укупно	37.640	40.042	46.553	48.869	40.208	39.077	29.669	35.116	24.728
Нето	Предузетници	8.803	2.921	-1.869	-3.052	-2.653	-5.589	2.034	701	11.345
	Предузећа	8.180	6.415	81	-5.111	1.293	6.178	5.608	5.797	5.971
	Укупно	16.983	9.336	-1.788	-8.163	-1.360	589	7.642	6.498	17.316
Нето ефекат	Предузетници	1,3	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8	1,1	1,0	1,5
	Предузећа	3,7	2,8	1,0	0,6	1,2	3,4	3,2	3,4	3,4
	Укупно	1,5	1,2	1,0	0,8	1,0	1,0	1,3	1,2	1,7

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР (датум пресека 02.02.2017)

У 2016. години стопа оснивања већа је од стопе гашења привредних субјеката и указује на побољшање пословне климе и могућности за пословање привредних субјеката. Забележен је већи динамизам код предузетника (указује на повећану заинтересованост становништва за отпочињање сопственог пословања), као и значајно смањење стопе гашења (у претходном периоду предузетници су имали значајно неповољнији однос стопе оснивања и стопе гашења). Разлика између стопе оснивања и стопе гашења на сличном је нивоу код предузећа и предузетника у 2016. години, за разлику од претходних година.

Табела 44. Стопа оснивања и гашења привредних субјеката (предузећа и предузетника)

у %		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Стопа оснивања	Предузетници	20,0	17,7	15,9	14,6	13,8	14,5	13,5	15,6	15,5
	Предузећа	10,7	9,1	8,6	8,1	8,2	7,9	7,1	7,0	7,0
	Укупно	17,0	14,8	13,5	12,5	12,0	12,3	11,3	12,6	12,5
Стопа гашења	Предузетници	15,9	16,4	16,7	16,0	15,1	17,2	12,6	15,3	10,3
	Предузећа	2,9	3,3	8,5	13,0	7,0	2,3	2,2	2,1	2,0
	Укупно	11,7	12,0	14,0	15,0	12,4	12,1	9,0	10,6	7,3

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР (датум пресека 02.02.2017)

Током 2016. године у просеку је месечно оснивано 3.504 нових привредних субјеката (2.801 предузетника и 703 предузећа), што је нешто повољније у односу на просек 2015. године, када је сваког месеца у просеку оснивано 3.468 привредних субјеката (2.786 предузетника и 682 предузећа).

Графикон 33. Густина новооснованих активних привредних субјеката

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР и РЗС

На сваких 1.000 становника у 2016. години у просеку је основано 6,0 нових привредних субјеката, а прве две године пословања преживело је у просеку 3,7 привредних субјеката. Када се посматра активно становништво (запослени и незапослени) старије од 15 година, на 1.000 становника основано је 13,1 привредних субјеката, а прве две године пословања преживело је 8,2 привредна субјекта.

У 2016. години стопа опстанка привредних субјеката (мери колико привредних субјеката који су основани у години n преживи у години n+2) показује да је 70,9% привредних субјеката која су основана 2014. године преживело прве две године пословања. Забележена је већа стопа опстанка код предузећа (90,0%) у односу на предузетнике (65,5%).

На основу података о броју новооснованих привредних субјеката у периоду 2008-2016. године може се закључити да у просеку:

- око 65% нових привредних субјеката преживи прве 2 године пословања;
- већу стопу опстанка имају предузећа око 90% у односу на предузетнике око 58%.

Табела 45. Стопе опстанка привредних субјеката

Година (n)		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Предузећа	основана (у n-2 години)	11.479	11.900	11.248	10.013	9.469	8.470	8.648	8.735	8.209
	преживела (у n години)	10.481	10.694	10.315	8.772	8.189	7.897	7.742	7.774	7.387
	стопа опстанка у %	91,3	89,9	91,7	87,6	86,5	93,2	89,5	89,0	90,0
Предузетници	основана (у n-2 години)	45.717	47.990	43.575	39.365	35.296	32.236	30.200	30.931	29.102
	преживела (у n години)	27.364	28.198	23.581	22.731	18.269	18.137	17.214	19.177	19.063
	стопа опстанка у %	59,9	58,8	54,1	57,7	51,8	56,3	57,0	62,0	65,5
Укупно	основана (у n-2 години)	57.196	59.890	54.823	49.378	44.765	40.706	38.848	39.666	37.311
	преживела (у n години)	37.845	38.892	33.896	31.503	26.458	26.034	24.956	26.951	26.450
	стопа опстанка у %	66,2	64,9	61,8	63,8	59,1	64,0	64,2	67,9	70,9

Извор: Министарство привреде на основу података АПР

Секторска анализа пословне демографије

У 2016. години највећу динамику оснивања и гашења привредних субјеката (предузећа и предузетника) имају сектори: *Трговина* (основано: 8.989 – 21,4% свих основаних привредних субјеката; угашено: 6.495 – 26,3%), *Прерађивачка индустрија* (основано: 6.457 – 15,4%; угашено: 3.918 – 15,8%) и *Услуге смештаја и исхране* (основано: 4.646 – 11,1%; угашено: 2.888 – 11,7%). Највећи нето број основаних привредних субјеката је у секторима: *Прерађивачке индустрије* (2.539 – 14,7%), *Информисање и комуникације* (2.506 -14,5%), *Трговине* (2.494 – 14,4%) и *Стручне, научне, иновационе и техничке делатности* (2.433 - 14,1%). У оквиру *Прерађивачке индустрије* највећи нето резултат је остварен у областима: *производња прехрамбених производа* (+382), *производња одевних предмета* (+313) и *производња металних производа* (198).

Најповољнији однос између основаних и угашених привредних субјеката (нето ефекат) остварен је у сектору *Информисање и комуникације* (5,0). Просечна стопа опстанка у 2016. години привредних субјеката који су основани у 2014. години износила је 70,9% (од 100 основаних привредних субјеката преживео је 71 субјекат). Број опсталих привредних субјеката у сектору *Прерађивачке индустрије* у 2016. години у односу на број основаних у 2014. години је мањи за 1.501. Сектор *Прерађивачке индустрије*, као најзначајнији реални сектор, забележио је у 2016. години стопу опстанка од 70% (у оквиру сектора највише стопе опстанка забележиле су области: *производња основних фармацеутских производа*, *производња електричне опреме*, *производња рачунара*, *производња електронских и оптичких производа* и *производња пића*).

Табела 46. Основни показатељи пословне демографије по секторима у 2016. години

	Основани	Угашени	Нето	Нето ефекат	Основани у 2014.	Опстали у 2016.	Стопа опстанка (%)
Пољопривреда, шумарство и рибарство	652	322	330	2,0	554	440	79,4
Рударство	46	14	32	3,3	34	30	88,2
Прерађивачка индустрија	6.457	3.918	2.539	1,6	5.009	3.508	70,0
Снабдев. електр. енерг. гасом и паром	73	42	31	1,7	98	97	99,0
Снабд. водом и управљ. отпадним водама	211	113	98	1,9	159	116	73,0
Грађевинарство	3.440	2.357	1.083	1,5	2.445	1.789	73,2
Трговина на велико и мало и поправка	8.989	6.495	2.494	1,4	10.244	7.261	70,9
Саобраћај и складиштење	3.032	2.276	756	1,3	2.508	1.953	77,9
Услуге смештаја и исхране	4.646	2.888	1.758	1,6	5.058	2.981	58,9
Информисање и комуникације	3.133	627	2.506	5,0	1.855	1.480	79,8
Финан. делатности и делат. осигурања	192	160	32	1,2	248	179	72,2
Пословање некретнинама	265	102	163	2,6	220	187	85,0
Стручне, научне, инов. и тех. делатности	4.302	1.869	2.433	2,3	3.492	2.660	76,2
Админ. и помоћне услужне делатности	2.195	968	1.227	2,3	1.765	1.202	68,1
Образовање	439	114	325	3,9	278	226	81,3
Здравствена и социјална заштита	551	245	306	2,2	427	350	82,0
Уметност, забава и рекреација	804	327	477	2,5	523	350	66,9
Остале услужне делатности	2.617	1.891	726	1,4	2.394	1.641	68,5
Укупно	42.044	24.728	17.316	1,7	37.311	26.450	70,9

Извор: Министарство привреде, на основу података АПР

Регионална анализа

Индикатори пословне демографије по регионалним областима показују значајну неравномерност услова за оснивање нових и развој постојећих привредних субјеката (предузећа и предузетника).

У 2016. години највећа пословна динамика забележена је у *Београдској* – број основаних (13.353 - 31,8% свих основаних) привредних субјеката већи је од броја угашених (6.419 – 26,0% свих угашених) за 6.934 привредних субјеката (нето ефекат 2,1) и *Јужнобачкој области* - нето број привредних субјеката повећан је за 2.122 (основано је 4.317 – 10,3% свих основаних, а угашено 2.195 привредних субјеката – 8,9% свих угашених, нето ефекат 2,0). Ове две области су према нето ефекту, уз *Моравичку област* (1,8) биле изнад просека Републике, док су *Нишавска, Шумадијска, Расинска и Браничевска област* биле на нивоу просека (1,7).

Распон најповољнијих и најнеповољнијих односа оснивања и гашења привредних субјеката према регионалним областима износио је у 2016. години између *Београдске* и *Севернобанатске* области (2,1:1,2).

Најповољније окружење за покретање и развој пословања (области са највећим бројем привредних субјеката која успешно настављају своје пословање након две године од оснивања), односно вишу стопу опстанка од просечне у Републици имало је осам области, а највише стопе су забележене у *Београдској, Севернобачкој, Браничевској, Колубарској, Моравичкој и Јужнобачкој области*.

Табела 47. Основни показатељи пословне демографије по областима у 2016. години

Територијалне јединице		Основана	Угашена	Нето	Нето ефекат	Број основаних 2014.	Број опсталих у 2016.	Стопа опстанка (%)	
СРБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	13.353	6.419	6.934	2,1	11.430	8.626	75,5
	Регион Војводине	Западнобачка област	751	485	266	1,5	780	537	68,8
		Јужнобанатска област	1.440	1.060	380	1,4	1.230	847	68,9
		Јужнобачка област	4.317	2.195	2.122	2,0	3.812	2.776	72,8
		Севернобан, област	467	386	81	1,2	438	283	64,6
		Севернобачка област	812	543	269	1,5	777	580	74,6
		Средњебан, област	649	511	138	1,3	745	529	71,0
Сремска област	1.434	1.024	410	1,4	1.381	985	71,3		
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	1.573	1.009	564	1,6	1.303	890	68,3
		Колубарска област	841	544	297	1,5	831	610	73,4
		Мачванска област	1.571	992	579	1,6	1.411	886	62,8
		Моравичка област	1.218	660	558	1,8	1.219	890	73,0
		Поморавска област	1.024	661	363	1,5	866	616	71,1
		Расинска област	1.274	763	511	1,7	1.199	805	67,1
		Рашка област	1.949	1.210	739	1,6	1.697	1.108	65,3
		Шумадијска област	1.700	1.020	680	1,7	1.394	953	68,4
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	447	368	79	1,2	435	294	67,6
		Браничевска област	716	429	287	1,7	634	469	74,0
		Зајечарска област	447	333	114	1,3	372	245	65,9
		Јабланичка област	1.086	713	373	1,5	846	539	63,7
		Нишавска област	2.133	1.291	842	1,7	2.000	1.304	65,2
Пиротска област		355	246	109	1,4	294	205	69,7	
Подунавска област		929	710	219	1,3	819	564	68,9	
Пчињска област		962	702	260	1,4	901	603	66,9	
Топличка област		434	333	101	1,3	379	210	55,4	
Регион Косово и Метохија	Косово и Метохија	162	95	67	1,7	118	96	81,4	
Укупно Република Србија		42.044	24.728	17.316	1,7	37.311	26.450	70,9	

Извор: Министарство привреде, на основу података АПП

AHEKC

Табела 1. Основни индикатори пословања нефинансијског сектора 2012-2016. године – текуће цене

	Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2012													
Бр. предузећа	226.132	79.189	9.699	2.142	317.162	506	317.668	71,2	24,9	3,1	0,7	99,8	0,2
Бр. запослених	207.566	153.745	196.492	224.223	782.026	420.019	1.202.045	17,3	12,8	16,3	18,7	65,1	34,9
Промет*	882.951	1.355.027	1.769.859	1.681.829	5.689.666	3.011.466	8.701.131	10,1	15,6	20,3	19,3	65,4	34,6
БДВ*	211.655	163.426	280.026	321.980	977.088	774.252	1.751.340	12,1	9,3	16,0	18,4	55,8	44,2
Извоз*	9.485	105.160	142.997	241.243	498.886	477.500	976.386	1,0	10,8	14,6	24,7	51,1	48,9
Број извозника	2.087	6.616	3.240	1.062	13.005	309	13.314	15,7	49,7	24,3	8,0	97,7	2,3
Увоз*	9.728	238.674	367.734	357.241	973.376	644.240	1.617.616	0,6	14,8	22,7	22,1	60,2	39,8
Број увозника	2.657	12.277	4.402	1.329	20.665	372	21.037	12,6	58,4	20,9	6,3	98,2	1,8
2013													
Бр. предузећа	222.152	81.775	9.353	2.132	315.412	494	315.906	70,3	25,9	3,0	0,7	99,8	0,2
Бр. запослених	203.297	153.087	189.172	222.994	768.550	416.394	1.184.944	17,2	12,9	16,0	18,8	64,9	35,1
Промет*	904.367	1.327.994	1.745.887	1.735.609	5.713.857	3.167.978	8.881.835	10,2	15,0	19,7	19,5	64,3	35,7
БДВ*	219.558	158.265	269.095	317.088	964.007	817.649	1.781.655	12,3	8,9	15,1	17,8	54,1	45,9
Извоз*	10.355	118.506	143.028	247.187	519.075	683.722	1.202.797	0,9	9,9	11,9	20,6	43,2	56,8
Број извозника	2.223	6.985	3.242	1.061	13.511	301	13.812	16,1	50,6	23,5	7,7	97,8	2,2
Увоз*	10.100	213.903	338.892	375.291	938.186	722.626	1.660.812	0,6	12,9	20,4	22,6	56,5	43,5
Број увозника	2.847	12.385	4.413	1.345	20.990	363	21.353	13,3	58,0	20,7	6,3	98,3	1,7
2014													
Бр. предузећа	231.616	81.327	9.198	2.131	324.272	494	324.766	71,3	25,0	2,8	0,7	99,8	0,2
Бр. запослених	207.748	147.641	185.206	220.944	761.539	413.408	1.174.947	17,7	12,6	15,8	18,8	64,8	35,2
Промет*	958.563	1.363.463	1.727.909	1.949.462	5.999.397	3.168.851	9.168.248	10,5	14,9	18,8	21,3	65,4	34,6
БДВ*	236.081	179.422	279.323	334.737	1.029.563	808.058	1.837.620	12,8	9,8	15,2	18,2	56,0	44,0
Извоз*	11.932	126.745	159.422	279.708	577.807	713.325	1.291.133	0,9	9,8	12,3	21,7	44,8	55,2
Број извозника	2.380	6.942	3.266	1.089	13.677	300	13.977	17,0	49,7	23,4	7,8	97,9	2,1
Увоз*	11.228	234.901	349.987	418.150	1.014.266	765.591	1.779.856	0,6	13,2	19,7	23,5	57,0	43,0
Број увозника	2.887	12.053	4.422	1.386	20.748	370	21.118	13,7	57,1	20,9	6,6	98,2	1,8
2015													
Бр. предузећа	232.765	80.122	9.531	2.182	324.600	494	325.094	71,6	24,6	2,9	0,7	99,8	0,2
Бр. запослених	236.359	150.919	190.936	223.505	801.719	418.538	1.220.257	19,4	12,4	15,6	18,3	65,7	34,3
Промет*	1.040.226	1.358.207	1.786.105	2.118.332	6.302.870	3.197.616	9.500.486	10,9	14,3	18,8	22,3	66,3	33,7
БДВ*	261.343	171.156	293.711	370.541	1.096.750	805.147	1.901.897	13,7	9,0	15,4	19,5	57,7	42,3
Извоз*	13.770	132.653	156.974	331.916	635.312	804.486	1.439.798	1,0	9,2	10,9	23,1	44,1	55,9
Број извозника	2.604	7.073	3.447	1.145	14.269	309	14.578	17,9	48,5	23,6	7,9	97,9	2,1
Увоз*	12.306	238.712	352.739	483.323	1.087.080	835.919	1.922.999	0,6	12,4	18,3	25,1	56,5	43,5
Број увозника	3.097	12.023	4.538	1.445	21.103	369	21.472	14,4	56,0	21,1	6,7	98,3	1,7
2016													
Бр. предузећа	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501	340.613	71,5	24,7	3,0	0,7	99,9	0,1
Бр. запослених	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910	1.275.442	19,4	12,1	16,0	18,2	65,7	34,3
Промет*	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947	10.149.826	11,0	14,5	19,2	20,3	65,1	34,9
БДВ*	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383	2.175.902	13,1	8,7	15,6	18,9	56,2	43,8
Извоз*	16.400	137.432	183.997	331.430	669.259	969.179	1.638.438	1,0	8,4	11,2	20,2	40,8	59,2
Број извозника	2.776	7.239	3.604	1.151	14.770	326	15.096	18,4	48,0	23,9	7,6	97,8	2,2
Увоз*	15.109	249.021	409.609	506.525	1.180.263	914.431	2.094.694	0,7	11,9	19,6	24,2	56,3	43,7
Број увозника	3.464	12.476	4.945	1.530	22.415	399	22.814	15,2	54,7	21,7	6,7	98,3	1,7

*у мил. динара

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 2. Основни показатељи пословања нефинансијског сектора 2013-2016. године, у сталним ценама из 2016. - мил. динара

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Промет							
2013	959.654	1.409.179	1.852.619	1.841.713	6.063.166	3.361.648	9.424.814
2014	988.497	1.406.041	1.781.868	2.010.340	6.186.746	3.267.808	9.454.554
2015	1.052.709	1.374.505	1.807.539	2.143.752	6.378.504	3.235.987	9.614.491
2016	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947	10.149.826
БДВ							
2013	232.981	167.940	285.546	336.473	1.022.940	867.634	1.890.574
2014	243.453	185.025	288.046	345.190	1.061.714	833.292	1.895.006
2015	264.479	173.209	297.236	374.987	1.109.911	814.808	1.924.720
2016	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383	2.175.902
Извоз							
2013	10.988	125.750	151.771	262.299	550.808	725.520	1.276.328
2014	12.305	130.703	164.400	288.443	595.851	735.601	1.331.452
2015	13.935	134.245	158.857	335.899	642.936	814.140	1.457.076
2016	16.400	137.432	183.997	331.430	669.259	969.179	1.638.438
Увоз							
2013	10.718	226.980	359.609	398.234	995.541	766.803	1.762.344
2014	11.579	242.237	360.916	431.208	1.045.939	789.498	1.835.438
2015	12.454	241.576	356.972	489.123	1.100.125	845.950	1.946.075
2016	15.109	249.021	409.609	506.525	1.180.263	914.431	2.094.694

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 3. Основни показатељи пословања нефинансијског сектора 2013-2016. у мил. ЕУР

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Промет							
2013	7.994	11.738	15.432	15.341	50.504	28.001	78.505
2014	8.171	11.623	14.730	16.619	51.143	27.014	78.157
2015	8.616	11.250	14.794	17.546	52.206	26.486	78.692
2016	9.065	11.991	15.859	16.772	53.687	28.752	82.440
БДВ							
2013	1.941	1.399	2.378	2.803	8.521	7.227	15.748
2014	2.013	1.530	2.381	2.854	8.777	6.888	15.665
2015	2.165	1.418	2.433	3.069	9.084	6.669	15.753
2016	2.308	1.531	2.748	3.342	9.930	7.744	17.673
Извоз							
2013	92	1.047	1.264	2.185	4.588	6.043	10.631
2014	102	1.080	1.359	2.384	4.926	6.081	11.007
2015	114	1.099	1.300	2.749	5.262	6.664	11.926
2016	133	1.116	1.494	2.692	5.436	7.872	13.308
Увоз							
2013	89	1.891	2.995	3.317	8.292	6.387	14.680
2014	96	2.002	2.984	3.565	8.646	6.526	15.173
2015	102	1.977	2.922	4.003	9.004	6.924	15.928
2016	123	2.023	3.327	4.114	9.586	7.427	17.014

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 4. Инвестиције у основна средства нефинансијског сектора привреде – текуће цене

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2008						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	56.718	36.259	71.148	95.381	259.506	293.497
у % (нефинансијски сектор = 100)	10,3	6,6	12,9	17,2	46,9	53,1
Однос улагања и промета (%)	5,9	3,6	5,1	7,3	5,6	12,5
2009						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	50.231	40.374	100.095	69.096	259.796	234.170
у % (нефинансијски сектор = 100)	10,2	8,2	20,3	14,0	52,6	47,4
Однос улагања и промета (%)	5,4	4,3	8,1	5,4	5,9	11,3
2010						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	50.060	39.729	33.254	152.872	275.915	219.093
у % (нефинансијски сектор = 100)	10,1	8,0	6,7	30,9	55,7	44,3
Однос улагања и промета (%)	6,2	3,7	2,4	10,9	5,9	8,8
2011						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	69.589	31.266	47.091	68.156	216.101	259.241
у % (нефинансијски сектор = 100)	14,6	6,6	9,9	14,3	45,5	54,5
Однос улагања и промета (%)	8,6	2,5	3,0	4,4	4,2	9,5
2012						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	66.366	31.270	76.713	102.769	277.118	351.303
у % (нефинансијски сектор = 100)	10,6	5,0	12,2	16,4	44,1	55,9
Однос улагања и промета (%)	7,5	2,3	4,3	6,1	4,9	11,7
2013						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	70.042	28.299	64.547	107.838	270.726	278.256
у % (нефинансијски сектор = 100)	12,8	5,2	11,8	19,6	49,3	50,7
Однос улагања и промета (%)	7,7	2,1	3,7	6,2	4,7	8,8
2014						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	72.525	29.243	55.430	118.597	275.796	257.614
у % (нефинансијски сектор = 100)	13,6	5,5	10,4	22,2	51,7	48,3
Однос улагања и промета (%)	7,6	2,1	3,2	6,1	4,6	8,1
2015						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	78.215	30.578	57.385	134.444	300.622	244.082
у % (нефинансијски сектор = 100)	13,8	5,4	10,2	23,8	53,2	43,2
Однос улагања и промета (%)	7,5	2,3	3,2	6,3	4,8	7,6

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 5. Инвестиције у основна средства нефинансијског сектора привреде

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Нефинансијски сектор
у мил. динара - сталне цене из 2015. године							
2008	88.562	56.617	111.094	148.933	405.206	458.282	863.488
2009	72.356	58.157	144.182	99.530	374.224	337.311	711.535
2010	67.708	53.736	44.977	206.765	373.186	296.332	669.518
2011	84.794	38.098	57.380	83.048	263.320	315.887	579.207
2012	75.016	35.345	86.711	116.164	313.237	397.092	710.329
2013	73.443	29.673	67.681	113.073	283.870	291.766	575.636
2014	73.903	29.798	56.483	120.851	281.036	262.509	543.545
2015	78.215	30.578	57.385	134.444	300.622	244.082	544.704
у мил. ЕУР							
2008	696	445	874	1.171	3.604	6.790	10.394
2009	535	430	1.065	735	2.492	5.258	7.750
2010	486	386	323	1.484	2.126	4.804	6.930
2011	683	307	462	669	2.543	4.662	7.205
2012	587	276	678	908	3.105	5.555	8.660
2013	619	250	571	953	2.459	4.852	7.311
2014	618	249	473	1.011	2.196	4.547	6.743
2015	648	253	475	1.114	2.490	2.022	4.512

Табела 6. МСПП сектор привреде Србије у периоду 2015-2016. године

		Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2015	Број	232.765	80.122	9.531	2.182	324.600
	% учешћа у МСПП	71,7	24,7	2,9	0,7	100,0
2016	Број	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112
	% учешћа у МСПП	71,6	24,7	3,0	0,7	100,0
2015-2016	Промена броја	10.825	3.983	623	81	15.512
	Стопа раста	4,7	5,0	6,5	3,7	4,8

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 7. Запосленост у МСПП сектору привреде Србије у периоду 2015-2016. године

		Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2015	Број запослених	236.359	150.919	190.936	223.505	801.719
	% учешћа у МСПП	29,5	18,8	23,8	27,9	100,0
2016	Број запослених	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532
	% учешћа у МСПП	29,6	18,4	24,3	27,7	100,0
2015-2016	Промена броја	11.416	3.154	12.745	8.498	35.813
	Стопа раста	4,8	2,1	6,7	3,8	4,5

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 8. Секторски распоред броја предузећа у 2016. години

	Укупно	Предуз.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	340.613	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501
Пољопривреда, шумарство и рибарство	6.059	2.504	3.080	368	94	6.046	13
Рударство	502	158	283	41	12	494	8
Прерађивачка индустрија	53.450	36.497	13.213	2.679	856	53.245	205
Производња прехрамбених производа	10.366	7.211	2.406	519	185	10.321	45
Производња пића	909	541	305	38	17	901	8
Произв. дуванских производа	9	0	4	1	3	8	1
Производња текстила	1.714	1.273	357	56	21	1.707	7
Производња одевних предмета	5.183	4.227	666	194	75	5.162	21
Производња коже и предмета од коже	851	562	191	52	37	842	9
Прерада дрвета и пр. од дрвета, осим намештаја	4.430	3.040	1.182	177	30	4.429	1
Произв. папира и производа од папира	1.444	818	508	98	16	1.440	4
Штампање и умножавање аудио и видео записа	3.009	2.113	744	127	24	3.008	1
Производња кокса и деривата нафте	37	0	25	4	7	36	1
Произв. хемикалија и хемијских производа	1.094	477	490	86	33	1.086	8
Произв. осн. фармацеут. производа и препарата	62	1	33	18	7	59	3
Произв. производа од гуме и пластике	2.844	1.764	824	200	47	2.835	9
Произв. производа од неметалних минерала	2.738	2.080	535	82	34	2.731	7
Производња основних метала	451	223	164	44	13	444	7
Произв. металних производа, осим машина	7.913	5.847	1.579	366	102	7.894	19
Произв. рачунара, електр. и оптичких производа	1.316	399	785	106	25	1.315	1
Производња електричне опреме	749	251	368	82	35	736	13
Производња непоменутих машина и опреме	1.169	313	655	152	42	1.162	7
Производња моторних возила и приколица	360	104	168	37	29	338	22
Производња осталих саобраћајних средстава	192	73	95	16	6	190	2
Производња намештаја	2.207	1.522	504	129	46	2.201	6
Остале прерађивачке делатности	3.238	2.760	405	58	14	3.237	1
Поправка и монтажа машина и опреме	1.165	898	220	37	8	1.163	2
Снабдевање електр. енергијом, гасом и паром	839	36	725	50	22	833	6
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	1.313	430	563	155	138	1.286	27
Грађевинарство	24.227	16.621	6.481	871	221	24.194	33
Трговина на велико и мало и попр.мот. возила	95.891	63.089	29.594	2.759	371	95.813	78
Саобраћај и складиштење	34.802	28.860	5.042	729	135	34.766	36
Услуге смештаја и исхране	24.957	21.529	2.897	470	56	24.952	5
Информисање и комуникације	11.983	7.324	4.061	486	91	11.962	21
Финансијске дел. и делатност осигурања	2.350	1.755	562	26	7	2.350	0
Пословање некретнинама	1.991	832	1.075	67	16	1.990	1
Стручне, научне, иновационе и техничке дел.	41.881	29.845	11.015	897	111	41.868	13
Административне и помоћне услужне дел.	9.137	5.786	2.887	339	85	9.097	40
Државна управа и обавезно социјално осигурање	18	0	16	1	1	18	0
Образовање	2.523	1.506	963	52	2	2.523	0
Здравствена и социјална заштита	5.129	5.029	56	33	10	5.128	1
Уметност, забава и рекреација	2.831	2.150	578	63	29	2.820	11
Остале услужне делатности	20.728	19.639	1.012	68	6	20.725	3

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 9. Секторски распоред индикатора пословања сектора МСПП у 2016. години

	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у сектору	број	%	% у сектору	у мил. динара	%	% у сектору	у мил. динара	%	% у сектору
Укупно МСПП	340.112	100,0	99,9	837.532	100,0	65,7	6.609.879	100,0	65,1	1.222.519	100,0	56,2
Пољопривреда, шумарство и рибарство	6.046	1,8	99,8	22.813	2,7	67,9	302.696	4,6	85,8	43.649	3,6	71,2
Рударство	494	0,1	98,4	3.076	0,4	25,1	20.725	0,3	37,0	5.316	0,4	26,5
Прерађивачка индустрија	53.245	15,7	99,6	233.252	27,8	60,9	1.497.473	22,7	50,4	306.770	25,1	47,3
Прехрамбени производи	10.321	3,0	99,6	58.997	7,0	72,1	400.303	6,1	56,3	62.165	5,1	49,7
Пиће	901	0,3	99,1	3.632	0,4	48,4	27.672	0,4	24,8	7.262	0,6	26,7
Дувански производи	8	0,0	88,9	362	0,0	37,4	7.977	0,1	16,5	741	0,1	10,2
Текстил	1.707	0,5	99,6	5.984	0,7	53,2	27.550	0,4	62,6	7.795	0,6	58,7
Одежни предмети	5.162	1,5	99,6	20.138	2,4	59,9	45.461	0,7	52,4	14.755	1,2	52,9
Кожа и предмети од коже	842	0,2	98,9	7.119	0,8	54,3	19.151	0,3	59,5	5.296	0,4	52,3
Прерада дрвета	4.429	1,3	100,0	12.815	1,5	95,8	59.814	0,9	98,4	13.355	1,1	97,5
Папир и произ. од папира	1.440	0,4	99,7	5.572	0,7	79,7	47.495	0,7	50,7	8.448	0,7	43,4
Штампање и умножавање аудио и видео записа	3.008	0,9	100,0	8.073	1,0	96,8	42.720	0,6	94,2	11.760	1,0	95,0
Кокс и деривати нафте	36	0,0	97,3	806	0,1	17,2	20.573	0,3	10,4	1.921	0,2	4,0
Хемикалије и хем. произв.	1.086	0,3	99,3	6.639	0,8	53,9	68.935	1,0	38,6	13.718	1,1	40,3
Основни фармац. произ.	59	0,0	95,2	974	0,1	18,9	6.558	0,1	14,9	1.782	0,1	11,7
Произв. од гуме и пластике	2.835	0,8	99,7	14.699	1,8	63,2	91.746	1,4	51,3	20.865	1,7	41,2
Произв. од неметалних минерала	2.731	0,8	99,7	9.058	1,1	74,1	75.380	1,1	81,5	19.772	1,6	74,5
Основни метали	444	0,1	98,4	2.902	0,3	23,8	23.959	0,4	18,8	3.722	0,3	28,1
Метални производи осим машина	7.894	2,3	99,8	28.413	3,4	65,1	186.447	2,8	79,0	42.794	3,5	64,4
Рачунари, електрон. и оптички производи	1.315	0,4	99,9	6.787	0,8	95,8	104.509	1,6	99,4	13.432	1,1	97,0
Електрична опрема	736	0,2	98,3	6.310	0,8	34,6	40.275	0,6	36,7	9.752	0,8	42,2
Непоменуте машине и опр.	1.162	0,3	99,4	9.105	1,1	74,8	63.500	1,0	72,3	15.778	1,3	76,7
Моторна возила и прикол.	338	0,1	93,9	4.456	0,5	16,4	41.405	0,6	16,7	7.008	0,6	15,5
Остала саобраћај. средстава	190	0,1	99,0	1.615	0,2	71,7	7.661	0,1	82,3	2.035	0,2	83,2
Намештај	2.201	0,6	99,7	10.040	1,2	68,7	47.562	0,7	72,5	9.622	0,8	67,3
Остале прерађивачке делатности	3.237	1,0	100,0	6.388	0,8	87,1	26.457	0,4	77,9	7.243	0,6	74,1
Поправка и монтажа машина и опреме	1.163	0,3	99,8	2.367	0,3	65,0	14.366	0,2	69,5	5.749	0,5	69,0
Снабдевање електр. енергијом, гасом и паром	833	0,2	99,3	4.014	0,5	10,2	111.762	1,7	23,8	9.288	0,8	5,0
Снабдевање водом и управљање отп. водама	1.286	0,4	97,9	23.445	2,8	60,9	70.576	1,1	65,1	23.078	1,9	50,4
Грађевинарство	24.194	7,1	99,9	62.378	7,4	80,0	479.904	7,3	83,5	106.164	8,7	77,5
Трговина на велико и мало и попр.мот. возила	95.813	28,2	99,9	227.084	27,1	77,6	2.924.590	44,2	76,3	306.758	25,1	77,5
Саобраћај и складиштење	34.766	10,2	99,9	44.463	5,3	42,8	337.702	5,1	55,4	92.147	7,5	47,6
Услуге смештаја и исхране	24.952	7,3	100,0	53.315	6,4	94,8	133.590	2,0	90,1	43.511	3,6	92,7
Информисање и комуник.	11.962	3,5	99,8	28.327	3,4	61,7	170.315	2,6	44,4	69.904	5,7	40,2
Финансијске дел. и делатност осигурања	2.350	0,7	100,0	4.544	0,5	100,0	12.194	0,2	100,0	4.043	0,3	100,0
Пословање некретнинама	1.990	0,6	99,9	4.679	0,6	94,8	25.125	0,4	92,5	19.476	1,6	94,3
Стручне, научне, иновационе и техничке дел.	41.868	12,3	100,0	63.461	7,6	87,5	342.602	5,2	95,5	115.674	9,5	93,0
Административне и помоћне услужне дел.	9.097	2,7	99,6	25.271	3,0	38,5	72.328	1,1	64,2	32.295	2,6	51,3
Државна управа и обавезно социјално осигурање	18	0,0	100,0	185	0,0	100,0	102	0,0	100,0	-1	0,0	100,0
Образовање	2.523	0,7	100,0	4.755	0,6	100,0	10.487	0,2	100,0	5.020	0,4	100,0
Здравствена и соц. заштита	5.128	1,5	100,0	8.720	1,0	97,1	19.948	0,3	97,3	10.292	0,8	98,9
Уметност, забава и рекреација	2.820	0,8	99,6	5.778	0,7	49,5	19.413	0,3	45,9	6.131	0,5	37,6
Остале услужне делатности	20.725	6,1	100,0	17.971	2,1	95,1	58.348	0,9	95,5	23.003	1,9	95,2

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 10. Секторски распоред броја запослених у 2016. години

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	1.275.442	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910
Пољопривреда, шумарство и рибарство	33.618	1.508	4.728	8.126	8.451	22.813	10.805
Рударство	12.235	286	469	1.015	1.306	3.076	9.159
Прерађивачка индустрија	382.876	60.524	25.176	57.330	90.222	233.252	149.624
Производња прехрамбених производа	81.772	23.602	3.978	11.224	20.193	58.997	22.775
Производња пића	7.510	365	428	853	1.986	3.632	3.878
Произв. дуванских производа	968	0	6	43	313	362	606
Производња текстила	11.244	1.718	617	1.163	2.486	5.984	5.260
Производња одевних предмета	33.615	7.301	1.207	4.236	7.394	20.138	13.477
Производња коже и предмета од коже	13.113	1.341	339	1.169	4.270	7.119	5.994
Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја	13.379	4.334	1.943	3.697	2.841	12.815	564
Произв. папира и производа од папира	6.989	742	958	2.060	1.812	5.572	1.417
Штампање и умножавање аудио и видео записа	8.337	1.759	1.540	2.443	2.331	8.073	264
Производња кокса и деривата нафте	4.697	0	40	111	655	806	3.891
Произв. хемикалија и хемијских производа	12.325	432	946	1.760	3.501	6.639	5.686
Произв. осн. фармацеутских производа и препарата	5.158	0	73	398	503	974	4.184
Произв. производа од гуме и пластике	23.249	3.096	1.739	4.478	5.386	14.699	8.550
Произв. производа од неметалних минерала	12.230	2.561	1.059	1.858	3.580	9.058	3.172
Производња основних метала	12.180	348	297	1.053	1.204	2.902	9.278
Произв. металних произ., осим машина	43.662	6.306	3.531	7.743	10.833	28.413	15.249
Произв. рачунара, елект. и оптичких произ	7.085	414	1.588	2.275	2.510	6.787	298
Производња електричне опреме	18.214	339	718	1.710	3.543	6.310	11.904
Произв. непоменутих машина и опреме	12.169	563	1.395	3.157	3.990	9.105	3.064
Производња моторних возила и приколица	27.130	226	321	819	3.090	4.456	22.674
Произв. осталих саобраћајних средстава	2.252	105	175	370	965	1.615	637
Производња намештаја	14.617	1.848	988	2.659	4.545	10.040	4.577
Остале прерађивачке делатности	7.337	2.708	890	1.176	1.614	6.388	949
Поправка и монтажа машина и опреме	3.643	415	400	875	677	2.367	1.276
Снабдевање елек. енер., гасом и паром	39.424	32	461	1.163	2.358	4.014	35.410
Снабд. водом и управ. отпадним водама	38.485	2.317	1.069	3.664	16.395	23.445	15.040
Грађевинарство	77.983	11.382	10.661	17.682	22.653	62.378	15.605
Трговина на велико и мало и поправка	292.603	85.965	53.250	51.149	36.720	227.084	65.519
Саобраћај и складиштење	103.972	6.044	10.981	14.341	13.097	44.463	59.509
Услуге смештаја и исхране	56.254	32.426	5.827	9.349	5.713	53.315	2.939
Информисање и комуникације	45.899	2.232	7.092	9.536	9.467	28.327	17.572
Финансијске дел. и делатност осигурања	4.544	2.616	1.008	475	445	4.544	0
Пословање некретнинама	4.937	416	1.388	1.347	1.528	4.679	258
Стручне, научне, иновац. и техничке дел.	72.547	15.339	20.963	16.757	10.402	63.461	9.086
Административне и помоћне услужне дел.	65.567	4.390	5.259	7.021	8.601	25.271	40.296
Држ. управа и обавезно соц. осигурање	185	0	31	38	116	185	0
Образовање	4.755	909	2.725	929	192	4.755	0
Здравствена и социјална заштита	8.977	6.731	143	856	990	8.720	257
Уметност, забава и рекреација	11.680	732	882	1.493	2.671	5.778	5.902
Остале услужне делатности	18.900	13.925	1.960	1.410	676	17.971	929

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 11. Секторски распоред промета у 2016. години (у мил. динара)

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	10.149.826	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947
Пољопривреда, шумарство и рибарство	352.673	8.200	89.051	126.315	79.129	302.696	49.977
Рударство	56.057	629	3.093	10.051	6.952	20.725	35.331
Прерађивачка индустрија	2.969.569	214.698	178.479	391.082	713.215	1.497.473	1.472.096
<i>Производња прехранбених производа</i>	<i>710.987</i>	<i>82.868</i>	<i>37.604</i>	<i>82.832</i>	<i>196.998</i>	<i>400.303</i>	<i>310.684</i>
<i>Производња пића</i>	<i>111.451</i>	<i>2.360</i>	<i>3.145</i>	<i>7.685</i>	<i>14.482</i>	<i>27.672</i>	<i>83.779</i>
<i>Произв. дуванских производа</i>	<i>48.323</i>	<i>0</i>	<i>44</i>	<i>622</i>	<i>7.311</i>	<i>7.977</i>	<i>40.346</i>
<i>Производња текстила</i>	<i>44.013</i>	<i>4.387</i>	<i>2.801</i>	<i>4.749</i>	<i>15.613</i>	<i>27.550</i>	<i>16.463</i>
<i>Производња одевних предмета</i>	<i>86.722</i>	<i>17.853</i>	<i>4.708</i>	<i>8.933</i>	<i>13.968</i>	<i>45.461</i>	<i>41.261</i>
<i>Производња коже и предмета од коже</i>	<i>32.205</i>	<i>4.131</i>	<i>1.734</i>	<i>3.338</i>	<i>9.949</i>	<i>19.151</i>	<i>13.054</i>
<i>Прерада дрвета и производа од дрвета</i>	<i>60.805</i>	<i>14.976</i>	<i>9.201</i>	<i>17.709</i>	<i>17.928</i>	<i>59.814</i>	<i>991</i>
<i>Произв. папира и производа од папира</i>	<i>93.732</i>	<i>4.008</i>	<i>5.564</i>	<i>17.926</i>	<i>19.996</i>	<i>47.495</i>	<i>46.237</i>
<i>Штам. и умножавање аудио и видео записа</i>	<i>45.338</i>	<i>7.115</i>	<i>7.867</i>	<i>12.217</i>	<i>15.520</i>	<i>42.720</i>	<i>2.618</i>
<i>Производња кокса и деривата нафте</i>	<i>198.143</i>	<i>0</i>	<i>1.129</i>	<i>5.686</i>	<i>13.758</i>	<i>20.573</i>	<i>177.569</i>
<i>Произв. хемикалија и хемијских производа</i>	<i>178.815</i>	<i>1.913</i>	<i>10.602</i>	<i>17.060</i>	<i>39.360</i>	<i>68.935</i>	<i>109.880</i>
<i>Произв. основних фарм. произв. и препарата</i>	<i>44.155</i>	<i>6</i>	<i>406</i>	<i>3.073</i>	<i>3.072</i>	<i>6.558</i>	<i>37.597</i>
<i>Произв. производа од гуме и пластике</i>	<i>178.815</i>	<i>9.669</i>	<i>9.199</i>	<i>32.989</i>	<i>39.888</i>	<i>91.746</i>	<i>87.069</i>
<i>Произв. производа од неметалних минерала</i>	<i>92.477</i>	<i>13.857</i>	<i>7.104</i>	<i>14.387</i>	<i>40.033</i>	<i>75.380</i>	<i>17.097</i>
<i>Производња основних метала</i>	<i>127.319</i>	<i>1.082</i>	<i>3.547</i>	<i>12.806</i>	<i>6.524</i>	<i>23.959</i>	<i>103.360</i>
<i>Произв. металних производа, осим машина</i>	<i>236.056</i>	<i>24.821</i>	<i>24.392</i>	<i>51.684</i>	<i>85.550</i>	<i>186.447</i>	<i>49.610</i>
<i>Произв. рачунара, елект. и оптичких произ.</i>	<i>105.157</i>	<i>1.680</i>	<i>11.647</i>	<i>30.302</i>	<i>60.879</i>	<i>104.509</i>	<i>648</i>
<i>Производња електричне опреме</i>	<i>109.757</i>	<i>1.225</i>	<i>5.834</i>	<i>14.580</i>	<i>18.636</i>	<i>40.275</i>	<i>69.482</i>
<i>Производња непоменутих машина и опреме</i>	<i>87.816</i>	<i>1.598</i>	<i>11.079</i>	<i>22.822</i>	<i>28.001</i>	<i>63.500</i>	<i>24.316</i>
<i>Производња моторних возила и приколица</i>	<i>247.912</i>	<i>590</i>	<i>6.296</i>	<i>5.402</i>	<i>29.117</i>	<i>41.405</i>	<i>206.507</i>
<i>Произв. осталих саобраћајних средстава</i>	<i>9.311</i>	<i>335</i>	<i>1.128</i>	<i>1.793</i>	<i>4.404</i>	<i>7.661</i>	<i>1.651</i>
<i>Производња намештаја</i>	<i>65.609</i>	<i>7.657</i>	<i>5.992</i>	<i>11.064</i>	<i>22.849</i>	<i>47.562</i>	<i>18.047</i>
<i>Остале прерађивачке делатности</i>	<i>33.980</i>	<i>10.723</i>	<i>3.565</i>	<i>5.292</i>	<i>6.877</i>	<i>26.457</i>	<i>7.523</i>
Поправка и монтажа машина и опреме	20.671	1.843	3.891	6.132	2.500	14.366	6.305
Снабдевање електр. енерг., гасом и паром	468.655	85	86.689	10.592	14.395	111.762	356.894
Снабд. водом и управ. отпадним водама	108.433	3.864	9.848	22.884	33.981	70.576	37.856
Грађевинарство	574.933	61.503	93.408	121.923	203.070	479.904	95.028
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	3.833.026	541.396	737.041	921.720	724.433	2.924.590	908.436
Саобраћај и складиштење	609.541	42.743	70.139	127.648	97.171	337.702	271.839
Услуге смештаја и исхране	148.303	77.135	13.564	25.712	17.179	133.590	14.714
Информисање и комуникације	383.454	15.825	42.213	50.317	61.961	170.315	213.139
Финансијске дел. и делатност осигурања	12.194	4.019	3.315	4.018	841	12.194	0
Пословање некретнинама	27.150	1.315	13.837	6.671	3.301	25.125	2.025
Стручне, научне, инов. и техн. делатности	358.644	61.585	97.899	97.506	85.613	342.602	16.042
Административне и помоћне услужне дел.	112.702	12.629	24.438	22.278	12.983	72.328	40.374
Државна управа и обавезно соц. осигурање	102	0	36	33	33	102	0
Образовање	10.487	3.799	4.172	1.879	638	10.487	0
Здравствена и социјална заштита	20.496	16.601	254	2.049	1.043	19.948	548
Уметност, забава и рекреација	42.337	3.367	2.648	5.174	8.225	19.413	22.924
Остале услужне делатности	61.071	46.675	6.231	4.625	817	58.348	2.723

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 12. Секторски распоред БДВ у 2016. години (у мил. динара)

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	2.175.902	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383
Пољопривреда, шумарство и рибарство	61.273	2.054	5.563	18.956	17.075	43.649	17.624
Рударство	20.098	243	240	1.521	3.312	5.316	14.781
Прерађивачка индустрија	648.253	53.004	25.103	75.428	153.235	306.770	341.483
<i>Производња прехрамбених производа</i>	<i>124.988</i>	<i>16.180</i>	<i>3.251</i>	<i>11.039</i>	<i>31.695</i>	<i>62.165</i>	<i>62.824</i>
<i>Производња пића</i>	<i>27.247</i>	<i>497</i>	<i>249</i>	<i>1.823</i>	<i>4.694</i>	<i>7.262</i>	<i>19.985</i>
<i>Производња дуванских производа</i>	<i>7.255</i>	<i>0</i>	<i>-16</i>	<i>78</i>	<i>679</i>	<i>741</i>	<i>6.514</i>
<i>Производња текстила</i>	<i>13.277</i>	<i>1.578</i>	<i>530</i>	<i>1.293</i>	<i>4.394</i>	<i>7.795</i>	<i>5.482</i>
<i>Производња одевних предмета</i>	<i>27.916</i>	<i>5.957</i>	<i>818</i>	<i>2.732</i>	<i>5.248</i>	<i>14.755</i>	<i>13.162</i>
<i>Производња коже и предмета од коже</i>	<i>10.131</i>	<i>1.003</i>	<i>231</i>	<i>661</i>	<i>3.400</i>	<i>5.296</i>	<i>4.835</i>
<i>Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја</i>	<i>13.693</i>	<i>3.790</i>	<i>1.248</i>	<i>3.734</i>	<i>4.582</i>	<i>13.355</i>	<i>338</i>
<i>Произв. папира и производа од папира</i>	<i>19.473</i>	<i>813</i>	<i>774</i>	<i>2.856</i>	<i>4.005</i>	<i>8.448</i>	<i>11.024</i>
<i>Штампање и умножавање аудио и видео записа</i>	<i>12.374</i>	<i>2.342</i>	<i>1.634</i>	<i>3.103</i>	<i>4.681</i>	<i>11.760</i>	<i>615</i>
<i>Производња кокса и деривата нафте</i>	<i>48.238</i>	<i>0</i>	<i>55</i>	<i>301</i>	<i>1.565</i>	<i>1.921</i>	<i>46.317</i>
<i>Произв. хемикалија и хемијских производа</i>	<i>34.070</i>	<i>503</i>	<i>935</i>	<i>3.590</i>	<i>8.690</i>	<i>13.718</i>	<i>20.351</i>
<i>Произв. основних фармацеутских производа и препарата</i>	<i>15.177</i>	<i>1</i>	<i>91</i>	<i>816</i>	<i>874</i>	<i>1.782</i>	<i>13.395</i>
<i>Произв. производа од гуме и пластике</i>	<i>50.610</i>	<i>2.813</i>	<i>1.725</i>	<i>6.626</i>	<i>9.702</i>	<i>20.865</i>	<i>29.745</i>
<i>Произв. производа од неметалних минерала</i>	<i>26.535</i>	<i>2.714</i>	<i>744</i>	<i>3.102</i>	<i>13.211</i>	<i>19.772</i>	<i>6.763</i>
<i>Производња основних метала</i>	<i>13.231</i>	<i>294</i>	<i>257</i>	<i>1.330</i>	<i>1.842</i>	<i>3.722</i>	<i>9.509</i>
<i>Произв. металних производа, осим машина</i>	<i>66.426</i>	<i>7.225</i>	<i>4.248</i>	<i>11.698</i>	<i>19.624</i>	<i>42.794</i>	<i>23.632</i>
<i>Произв. рачунара, електрон. и оптичких производа</i>	<i>13.846</i>	<i>504</i>	<i>1.974</i>	<i>4.972</i>	<i>5.982</i>	<i>13.432</i>	<i>414</i>
<i>Производња електричне опреме</i>	<i>23.124</i>	<i>368</i>	<i>1.092</i>	<i>2.676</i>	<i>5.616</i>	<i>9.752</i>	<i>13.372</i>
<i>Производња непоменутих машина и опреме</i>	<i>20.577</i>	<i>496</i>	<i>1.277</i>	<i>5.684</i>	<i>8.322</i>	<i>15.778</i>	<i>4.799</i>
<i>Производња моторних возила и приколица</i>	<i>45.211</i>	<i>179</i>	<i>375</i>	<i>1.026</i>	<i>5.427</i>	<i>7.008</i>	<i>38.203</i>
<i>Производња осталих саобраћајних средстава</i>	<i>2.446</i>	<i>88</i>	<i>113</i>	<i>712</i>	<i>1.122</i>	<i>2.035</i>	<i>411</i>
<i>Производња намештаја</i>	<i>14.296</i>	<i>1.850</i>	<i>923</i>	<i>2.163</i>	<i>4.687</i>	<i>9.622</i>	<i>4.674</i>
<i>Остале прерађивачке делатности</i>	<i>9.780</i>	<i>2.979</i>	<i>677</i>	<i>1.551</i>	<i>2.037</i>	<i>7.243</i>	<i>2.537</i>
<i>Поправка и монтажа машина и опреме</i>	<i>8.333</i>	<i>829</i>	<i>1.898</i>	<i>1.863</i>	<i>1.157</i>	<i>5.749</i>	<i>2.584</i>
Снабдевање електр. енергијом, гасом и паром	185.684	41	1.440	2.457	5.350	9.288	176.395
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	45.771	1.199	1.061	4.676	16.142	23.078	22.694
Грађевинарство	137.021	17.880	18.573	25.819	43.892	106.164	30.857
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	395.627	75.439	64.217	98.956	68.145	306.758	88.868
Саобраћај и складиштење	193.624	24.045	13.666	26.850	27.586	92.147	101.477
Услуге смештаја и исхране	46.949	25.903	2.436	7.497	7.675	43.511	3.438
Информисање и комуникације	173.700	7.457	10.956	21.720	29.770	69.904	103.796
Финансијске дел. и делатност осигурања	4.043	2.334	651	876	183	4.043	0
Пословање некретнинама	20.646	573	10.365	5.617	2.921	19.476	1.170
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	124.412	34.665	23.656	32.165	25.188	115.674	8.738
Административне и помоћне услужне дел.	62.918	6.323	6.552	11.821	7.599	32.295	30.623
Државна управа и обавезно социјално осигурање	-1	0	-14	0	13	-1	0
Образовање	5.020	1.838	1.947	814	420	5.020	0
Здравствена и социјална заштита	10.404	9.644	87	308	253	10.292	112
Уметност, забава и рекреација	16.290	1.792	558	1.507	2.273	6.131	10.159
Остале услужне делатности	24.170	19.718	1.463	1.374	447	23.003	1.167

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 13. Регионални распоред показатеља пословања сектора МСПП у 2016. години - области

	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у области	број	%	% у области	у мил. динара	%	% у области	у мил. динара	%	% у области
Укупно МСПП	340.112	100,0	99,9	837.532	100,0	65,7	6.609.879	100,0	65,1	1.222.519	100,0	56,2
Београдска област	109.857	32,3	99,8	272.228	32,5	53,9	2.843.473	43,0	61,9	526.890	43,1	48,6
Западнобачка област	6.801	2,0	99,9	16.877	2,0	78,4	140.024	2,1	81,2	23.725	1,9	68,6
Јужнобанатска област	12.818	3,8	99,9	24.977	3,0	75,8	184.077	2,8	67,4	33.425	2,7	57,2
Јужнобачка област	35.358	10,4	99,8	87.424	10,4	64,8	804.070	12,2	55,0	135.400	11,1	48,2
Севернобанатска област	4.607	1,4	99,8	14.649	1,7	73,1	84.768	1,3	68,6	18.997	1,6	77,0
Севернобачка област	7.896	2,3	99,8	24.267	2,9	74,9	169.172	2,6	75,5	31.009	2,5	71,3
Средњобанатска област	6.086	1,8	99,8	17.383	2,1	65,7	124.698	1,9	70,7	23.725	1,9	69,7
Сремска област	13.545	4,0	99,8	38.587	4,6	79,1	299.394	4,5	77,4	57.670	4,7	80,2
Златиборска област	12.740	3,7	99,9	32.582	3,9	82,5	173.902	2,6	76,0	37.933	3,1	74,5
Колубарска област	8.670	2,5	99,9	16.698	2,0	70,7	121.266	1,8	68,9	21.569	1,8	67,9
Мачванска област	11.779	3,5	99,9	28.953	3,5	86,8	215.636	3,3	87,8	35.059	2,9	86,1
Моравичка област	11.303	3,3	99,9	28.047	3,3	78,0	218.489	3,3	81,1	37.449	3,1	74,1
Поморавска област	8.712	2,6	99,9	21.105	2,5	70,8	123.190	1,9	86,6	21.849	1,8	77,4
Расинска област	10.088	3,0	99,9	21.046	2,5	79,9	123.533	1,9	84,9	22.125	1,8	78,1
Рашка област	12.907	3,8	99,9	30.139	3,6	92,8	160.439	2,4	96,5	30.341	2,5	91,7
Шумадијска област	11.913	3,5	99,8	29.422	3,5	60,9	184.612	2,8	45,7	39.347	3,2	48,3
Борска област	3.837	1,1	99,8	10.077	1,2	58,9	76.536	1,2	54,9	8.246	0,7	39,9
Браничевска област	6.695	2,0	99,9	13.080	1,6	75,6	71.890	1,1	80,3	12.648	1,0	62,1
Зајечарска област	3.519	1,0	99,9	9.183	1,1	82,0	33.743	0,5	64,4	7.501	0,6	75,8
Јабланичка област	7.381	2,2	99,9	17.919	2,1	79,1	76.743	1,2	79,8	14.946	1,2	69,5
Нишавска област	14.551	4,3	99,9	38.556	4,6	81,2	172.330	2,6	71,9	39.138	3,2	71,5
Пиротска област	2.785	0,8	99,8	8.525	1,0	61,6	29.734	0,4	39,2	7.905	0,6	29,9
Подунавска област	6.786	2,0	99,9	12.874	1,5	64,1	71.904	1,1	57,5	13.665	1,1	113,5
Пчињска област	6.880	2,0	99,9	15.794	1,9	75,1	75.041	1,1	83,2	14.753	1,2	77,5
Топличка област	2.596	0,8	99,8	7.142	0,9	54,6	31.216	0,5	62,3	7.202	0,6	56,0

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 14. Регионални распоред показатеља пословања сектора МСПП у 2016. години - региони

	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у области	број	%	% у области	у мил. динара	%	% у области	у мил. динара	%	% у области
Укупно МСПП	340.112	100,0	99,9	837.532	100,0	65,7	6.609.879	100,0	65,1	1.222.519	100,0	56,2
Београдски регион	109.857	32,3	99,8	272.228	32,5	53,9	2.843.473	43,0	61,9	526.890	43,1	48,6
Регион Војводине	87.110	25,6	99,8	224.163	26,8	70,7	1.806.204	27,3	64,1	323.952	26,5	59,1
Регион Шумадије и Западне Србије	88.113	25,9	99,9	207.991	24,8	77,2	1.321.067	20,0	74,3	245.673	20,1	71,2
Регион Јужне и Источне Србије	55.032	16,2	99,9	133.151	15,9	72,4	639.136	9,7	66,7	126.005	10,3	63,8

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 15. Регионални распоред броја предузећа у 2016. години - региони

	Укупно	Предузе гници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	340.613	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501
Београдски регион	110.063	66.848	38.346	3.879	784	109.857	206
Регион Војводине	87.250	62.514	21.281	2.696	619	87.110	140
Регион Шумадије и Западне Србије	88.203	70.304	14.972	2.307	530	88.113	90
Регион Јужне и Источне Србије	55.097	43.924	9.506	1.272	330	55.032	65

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 16. Регионални распоред броја запослених у 2016. години - региони

	Укупно	Предузе гници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	1.275.442	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910
Београдски регион	505.344	49.041	66.460	77.606	79.121	272.228	233.116
Регион Војводине	317.004	65.820	39.156	55.325	63.862	224.163	92.841
Регион Шумадије и Западне Србије	269.296	77.518	29.960	45.747	54.766	207.991	61.305
Регион Јужне и Источне Србије	183.799	55.397	18.497	25.003	34.254	133.151	50.648

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 17. Регионални распоред промета у 2016. години, у мил. динара - региони

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	10.149.826	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947
Београдски регион	4.594.880	285.956	710.483	943.223	903.811	2.843.473	1.751.407
Регион Војводине	2.818.614	292.521	428.608	487.284	597.792	1.806.204	1.012.410
Регион Шумадије и Западне Србије	1.777.958	326.441	224.053	369.044	401.529	1.321.067	456.892
Регион Јужне и Источне Србије	958.374	211.150	113.212	152.925	161.850	639.136	319.238

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 18. Регионални распоред БДВ у 2016. години, у мил. динара - региони

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	2.175.902	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383
Београдски регион	1.085.004	80.841	101.986	166.649	177.413	526.890	558.114
Регион Војводине	548.309	75.169	44.247	85.154	119.382	323.952	224.357
Регион Шумадије и Западне Србије	345.012	78.026	27.054	59.399	81.194	245.673	99.339
Регион Јужне и Источне Србије	197.577	50.118	15.235	27.162	33.491	126.005	71.572

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 19. Регионални распоред броја предузећа у 2016. години - области

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	340.613	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501
Београдска област	110.063	66.848	38.346	3.879	784	109.857	206
Западнобачка област	6.807	5.136	1.438	183	44	6.801	6
Јужнобанатска област	12.828	9.961	2.509	284	64	12.818	10
Јужнобачка област	35.419	24.335	9.676	1.119	228	35.358	61
Севернобанатска област	4.618	3.417	981	164	45	4.607	11
Севернобачка област	7.915	4.609	2.883	337	67	7.896	19
Средњобанатска област	6.097	4.728	1.125	181	52	6.086	11
Сремска област	13.567	10.329	2.669	428	119	13.545	22
Златиборска област	12.751	10.410	1.894	346	90	12.740	11
Колубарска област	8.677	7.068	1.362	203	37	8.670	7
Мачванска област	11.789	9.329	2.050	325	75	11.779	10
Моравичка област	11.317	8.771	2.108	348	76	11.303	14
Поморавска област	8.722	6.754	1.673	237	48	8.712	10
Расинска област	10.099	8.288	1.535	220	45	10.088	11
Рашка област	12.914	10.142	2.368	319	78	12.907	7
Шумадијска област	11.933	9.541	1.982	309	81	11.913	20
Борска област	3.844	3.076	654	80	27	3.837	7
Браничевска област	6.703	5.517	1.031	126	21	6.695	8
Зајечарска област	3.523	2.853	555	87	24	3.519	4
Јабланичка област	7.391	6.244	957	137	43	7.381	10
Нишавска област	14.564	11.092	2.968	395	96	14.551	13
Пиротска област	2.790	2.199	474	92	20	2.785	5
Подунавска област	6.794	5.409	1.206	144	27	6.786	8
Пчињска област	6.886	5.368	1.301	156	55	6.880	6
Топличка област	2.600	2.164	360	55	17	2.596	4

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 20. Регионални распоред броја запослених у 2016. години - области

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	1.275.442	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910
Београдска област	505.344	49.041	66.460	77.606	79.121	272.228	233.116
Западнобачка област	21.521	5.925	2.450	3.939	4.563	16.877	4.644
Јужнобанатска област	32.950	8.182	4.254	6.219	6.322	24.977	7.973
Јужнобачка област	134.870	24.428	17.711	22.149	23.136	87.424	47.446
Севернобанатска област	20.028	4.777	1.902	3.494	4.476	14.649	5.379
Севернобачка област	32.395	4.892	5.351	6.638	7.386	24.267	8.128
Средњобанатска област	26.478	5.900	2.196	3.666	5.621	17.383	9.095
Сремска област	48.763	11.717	5.292	9.220	12.358	38.587	10.176
Златиборска област	39.473	12.471	3.796	6.957	9.358	32.582	6.891
Колубарска област	23.612	5.978	2.519	4.160	4.041	16.698	6.914
Мачванска област	33.342	10.366	4.179	6.280	8.128	28.953	4.389
Моравичка област	35.971	8.999	3.996	6.831	8.221	28.047	7.924
Поморавска област	29.800	7.794	3.349	4.806	5.156	21.105	8.695
Расинска област	26.349	8.847	3.187	4.420	4.592	21.046	5.303
Рашка област	32.471	12.018	4.881	6.077	7.163	30.139	2.332
Шумадијска област	48.279	11.046	4.053	6.216	8.107	29.422	18.857
Борска област	17.114	4.063	1.288	1.668	3.058	10.077	7.037
Браничевска област	17.294	6.392	1.953	2.450	2.285	13.080	4.214
Зајечарска област	11.199	4.011	994	1.732	2.446	9.183	2.016
Јабланичка област	22.656	9.388	1.734	2.784	4.013	17.919	4.737
Нишавска област	47.487	15.276	6.021	7.460	9.799	38.556	8.931
Пиротска област	13.838	3.625	883	1.805	2.212	8.525	5.313
Подунавска област	20.099	4.847	2.313	2.980	2.734	12.874	7.225
Пчињска област	21.032	4.421	2.596	3.035	5.742	15.794	5.238
Топличка област	13.079	3.373	715	1.089	1.965	7.142	5.937

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 21. Регионални распоред промета у 2016. години, у мил. динара - области

	Укупно	Предуз.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	10.149.826	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947
Београдска област	4.594.880	285.956	710.483	943.223	903.811	2.843.473	1.751.407
Западнобачка област	172.397	24.475	32.760	30.689	52.100	140.024	32.373
Јужнобанатска област	273.193	51.696	44.453	48.448	39.480	184.077	89.116
Јужнобачка област	1.462.294	105.898	211.039	214.327	272.806	804.070	658.224
Севернобанатска област	123.573	17.230	17.047	23.357	27.134	84.768	38.805
Севернобачка област	224.108	20.487	47.164	39.976	61.545	169.172	54.935
Средњобанатска област	176.467	24.048	24.437	36.413	39.799	124.698	51.769
Сремска област	386.581	48.685	51.708	94.074	104.926	299.394	87.187
Златиборска област	228.836	49.998	27.157	48.056	48.690	173.902	54.934
Колубарска област	176.025	31.267	17.733	33.422	38.844	121.266	54.759
Мачванска област	245.548	41.993	38.744	60.106	74.792	215.636	29.913
Моравичка област	269.442	38.765	39.046	58.579	82.100	218.489	50.953
Поморавска област	142.328	33.862	17.966	46.316	25.046	123.190	19.138
Расинска област	145.452	37.542	25.302	31.758	28.930	123.533	21.919
Рашка област	166.312	47.426	31.631	47.747	33.634	160.439	5.874
Шумадијска област	404.016	45.587	26.474	43.059	69.493	184.612	219.404
Борска област	139.532	17.477	7.263	14.006	37.790	76.536	62.996
Браничевска област	89.546	28.133	14.963	16.008	12.786	71.890	17.656
Зајечарска област	52.397	14.678	3.944	6.780	8.340	33.743	18.654
Јабланичка област	96.134	32.168	9.453	17.033	18.090	76.743	19.391
Нишавска област	239.544	55.571	32.917	41.928	41.914	172.330	67.214
Пиротска област	75.900	12.241	5.966	6.608	4.919	29.734	46.166
Подунавска област	125.025	16.851	22.364	23.822	8.867	71.904	53.121
Пчињска област	90.151	22.135	12.445	20.501	19.961	75.041	15.109
Топличка област	50.145	11.896	3.897	6.239	9.183	31.216	18.930

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 22. Регионални распоред БДВ у 2016. години, у мил. динара - области

	Укупно	Предузе тници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	2.175.902	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383
Београдска област	1.085.004	80.841	101.986	166.649	177.413	526.890	558.114
Западнобачка област	34.577	5.979	2.548	5.338	9.860	23.725	10.852
Јужнобанатска област	58.472	11.155	3.625	8.381	10.264	33.425	25.046
Јужнобачка област	281.102	30.324	21.783	35.964	47.329	135.400	145.702
Севернобанатска област	24.685	4.370	2.186	5.007	7.434	18.997	5.687
Севернобачка област	43.507	5.389	5.105	7.951	12.564	31.009	12.498
Средњобанатска област	34.037	5.799	2.598	6.048	9.280	23.725	10.312
Сремска област	71.930	12.153	6.402	16.464	22.651	57.670	14.260
Златиборска област	50.884	11.905	3.554	8.851	13.623	37.933	12.951
Колубарска област	31.762	7.162	2.152	5.653	6.602	21.569	10.192
Мачванска област	40.714	10.221	4.026	7.722	13.090	35.059	5.655
Моравичка област	50.564	9.643	4.232	9.563	14.011	37.449	13.115
Поморавска област	28.217	7.464	2.633	6.469	5.284	21.849	6.367
Расинска област	28.328	8.912	2.104	5.457	5.652	22.125	6.203
Рашка област	33.104	11.372	4.046	7.236	7.688	30.341	2.763
Шумадијска област	81.440	11.348	4.306	8.448	15.244	39.347	42.093
Борска област	20.660	4.127	1.109	1.518	1.493	8.246	12.414
Браничевска област	20.381	6.272	1.268	2.227	2.881	12.648	7.733
Зајечарска област	9.893	3.496	616	1.267	2.121	7.501	2.392
Јабланичка област	21.507	7.742	1.328	2.493	3.382	14.946	6.562
Нишавска област	54.706	13.720	5.415	9.057	10.946	39.138	15.567
Пиротска област	26.477	3.134	660	1.912	2.199	7.905	18.572
Подунавска област	12.041	3.755	2.381	4.386	3.143	13.665	-1.624
Пчињска област	19.044	5.168	1.935	2.961	4.688	14.753	4.290
Топличка област	12.869	2.703	522	1.340	2.637	7.202	5.666

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 23. Промет МСПП сектора Србије у периоду 2015-2016. године – сталне цене 2016

		Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2015	млрд. динара	1.053	1.375	1.808	2.144	6.379
	% учешћа у МСПП	16,5	21,5	28,3	33,6	100,0
2016	млрд. динара	1.116	1.476	1.952	2.065	6.610
	% учешћа у МСПП	16,9	22,3	29,5	31,2	100,0
2016-2015	промена вредности	63	102	145	-79	231
	Стопа раста	6,0	7,4	8,0	-3,7	3,6

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 24. БДВ сектора МСПП Србије у периоду 2015-2016. године – сталне цене 2016

		Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2015	млрд. динара	264	173	297	375	1.110
	% учешћа у МСПП	23,8	15,6	26,8	33,8	100,0
2016	млрд. динара	284	189	338	411	1.223
	% учешћа у МСПП	23,2	15,4	27,7	33,7	100,0
2016-2015	промена вредности	20	15	41	36	113
	Стопа раста	7,4	8,8	13,8	9,7	10,1

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 25. Профит нефинансијског сектора Србије у 2016. години према облику организовања и величини предузећа (у мил. динара)

Облик организовања	Микро		Мала		Средња		Велика		Укупно	
	Профит	%	Профит	%	Профит	%	Профит	%	Профит	%
Предузећа	71.915	8,0	151.967	16,9	164.603	18,3	446.216	49,5	834.702	92,7
Оргачко	628	0,1	955	0,1	566	0,1	85	0,0	2.234	0,2
Командитно	47	0,0	177	0,0	-1.153	-0,1	0	0,0	-928	-0,1
АД	-3.033	-0,3	3.340	0,4	16.511	1,8	119.545	13,3	136.364	15,1
ДОО	74.798	8,3	147.365	16,4	140.167	15,6	205.902	22,9	568.232	63,1
Друштвено	-204	0,0	-29	0,0	978	0,1	0	0,0	746	0,1
Јавно	-340	0,0	-425	0,0	3.911	0,4	119.782	13,3	122.928	13,6
Задруге	-1.756	-0,2	1.063	0,1	321	0,0	743	0,1	371	0,0
Остала	1.773	0,2	-480	-0,1	3.303	0,4	159	0,0	4.755	0,5
Предузетници	66.084	7,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	66.084	7,3
Укупно	137.999	15,3	151.967	16,9	164.603	18,3	446.216	49,5	900.786	100,0

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 26. Стопе профитабилности нефинансијског сектора Србије у 2016. години према облику организовања и величини предузећа (у %)

Облик организовања	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Предузећа	38,1	44,9	40,0	41,4	46,8	44,1
Оргачко	37,9	53,5	72,3	50,8	34,8	49,9
Командитно	27,1	58,7	350,4	-632,7		-632,7
АД	391,8	34,0	37,8	31,9	47,5	44,8
ДОО	41,0	46,3	42,4	43,6	44,4	43,9
Јавно	-919,2	-12,0	14,7	10,4	51,0	46,3
Задружно	-87,0	37,0	31,5	-6,3	57,9	5,2
Остало	62,8	-26,9	45,4	38,7	12,3	36,1
Предузетници	23,3					23,3
Укупно	29,2	44,9	40,0	37,2	46,8	41,4

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 27. Профит нефинансијског сектора Србије у 2016, по секторима делатности (у мил. динара)

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Укупно	66.084	71.915	151.967	164.603	454.569	446.216	900.786
Пољопривреда, шумарство и рибарство	525	2.389	11.824	9.600	24.338	8.115	32.453
Рударство	49	-94	426	1.728	2.110	1.888	3.998
Прерађивачка индустрија	10.448	8.442	34.012	72.568	125.470	176.050	301.520
Снабдевање ел. енергијом, гасом и паром	10	780	1.168	2.587	4.545	106.666	111.211
Снабдевање водом и упр.отп.водама	7	288	1.671	2.715	4.680	7.615	12.296
Грађевинарство	4.775	11.014	11.950	19.070	46.809	10.374	57.183
Трговина на велико и мало	15.025	26.208	53.414	28.244	122.891	30.833	153.724
Саобраћај и складиштење	7.595	5.370	12.335	12.963	38.263	32.834	71.097
Услуге смештаја и исхране	4.764	-435	2.051	2.931	9.311	1.089	10.400
Информисање и комуникације	2.272	3.072	5.722	7.713	18.779	68.506	87.285
Финансијске делатности и дел.осигурања	466	-365	131	-745	-513	0	-513
Пословање некретнинама	141	9.061	3.917	1.159	14.279	818	15.096
Стручне, научне, иновац.и тех.делатн.	9.965	5.869	6.973	4.427	27.234	-3.799	23.435
Админ. и помоћне услужне делатности	1.604	-233	6.085	205	7.661	-180	7.481
Државна управа и обавезно соц. осигур.	0	-59	-26	-149	-234	0	-234
Образовање	513	600	198	206	1.517	0	1.517
Здравствена и социјална заштита	2.391	-5	-165	-385	1.836	-68	1.768
Уметност, забава и рекреација	524	-202	2	-62	261	5.368	5.629
Остале услужне делатности	5.009	216	280	-172	5.332	107	5.439

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 28. Профит Прерађивачке индустрије у 2016. години у мил. динара

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Прерађивачка индустрија	10.448	8.442	34.012	72.568	125.470	176.050	301.520
Произв. прехрамбених производа	2.537	892	4.191	15.341	22.961	37.385	60.346
Производња пића	128	-207	1.004	2.719	3.644	11.865	15.509
Произв.дуванских производа	0	-43	12	92	62	4.985	5.047
Производња текстила	323	168	644	1.990	3.124	1.766	4.891
Произв.одевних предмета	1.120	192	649	1.505	3.466	4.960	8.426
Производња коже и предмета од коже	171	22	114	971	1.278	930	2.207
Прерада дрвета и произ. од дрвета, осим намештаја	766	275	1.626	2.332	5.000	-22	4.978
Произв. папира и производа од папира	187	224	1.526	2.083	4.021	8.593	12.615
Штампање и умножавање аудио и видео записа	577	668	1.431	2.336	5.011	308	5.319
Производња кокса и деривата нафте	0	8	201	762	971	32.397	33.368
Произв. хемикалија и хемијских производа	116	257	1.871	4.745	6.989	12.262	19.251
Произв. основних фармацеут. производа и препарата	0	33	286	3	322	5.574	5.897
Произв.производа од гуме и пластике	559	696	3.238	4.985	9.478	17.438	26.916
Произв. производа од неметалних минерала	615	77	1.784	8.493	10.969	3.493	14.462
Произв. основних метала	57	37	556	783	1.433	366	1.799
Произв. металних производа, осим машина	1.685	1.956	5.708	9.485	18.835	6.906	25.741
Произв.рачунара, електронских и оптичких произв.	113	663	2.383	2.255	5.414	163	5.577
Произв. електричне опреме	75	438	1.220	2.566	4.299	3.737	8.036
Произв.непоменутих машина и опреме	99	82	2.755	3.657	6.592	1.682	8.274
Произв. моторних возила и приколица	32	99	446	2.516	3.092	18.666	21.759
Произв.осталих саобраћајних средстава	17	-42	378	171	525	-160	364
Произв. намештаја	406	293	645	1.621	2.964	1.291	4.255
Остале прерађивачке делатности	631	144	665	932	2.372	1.022	3.394
Поправка и монтажа машина и опреме	234	1.511	680	225	2.649	441	3.090

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 29. Стопе профитабилности нефинансијског сектора Србије у 2016. по секторима

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Укупно	23,3	38,1	44,9	40,0	37,2	46,8	41,4
Пољопривреда, шумарство и рибарство	25,6	42,9	62,4	56,2	55,8	46,0	53,0
Рударство	20,3	-39,1	28,0	52,2	39,7	12,8	19,9
Прерађивачка индустрија	19,7	33,6	45,1	47,4	40,9	51,6	46,5
Снабдевање електр. енерг., гасом и паром	24,9	54,1	47,5	48,4	48,9	60,5	59,9
Снабдевање водом и управ. отпад. водама	0,6	27,1	35,7	16,8	20,3	33,6	26,9
Грађевинарство	26,7	59,3	46,3	43,4	44,1	33,6	41,7
Трговина на велико и мало	19,9	40,8	54,0	41,4	40,1	34,7	38,9
Саобраћај и складиштење	31,6	39,3	45,9	47,0	41,5	32,4	36,7
Услуге смештаја и исхране	18,4	-17,8	27,4	38,2	21,4	31,7	22,2
Информисање и комуникације	30,5	28,0	26,3	25,9	26,9	66,0	50,3
Финансијске делатн. и делатност осигурања	20,0	-56,1	15,0	-406,9	-12,7	-	-12,7
Пословање некретнинама	24,7	87,4	69,7	39,7	73,3	69,9	73,1
Стручне, научне, инов. и техн. делатности	28,7	24,8	21,7	17,6	23,5	-43,5	18,8
Админ.и помоћне услужне делатности	25,4	-3,6	51,5	2,7	23,7	-0,6	11,9
Образовање	27,9	30,8	24,4	48,9	30,2	-	30,2
Здравствена и социјална заштита	24,8	-6,3	-53,5	-152,3	17,8	-60,2	17,0
Уметност, забава и рекреација	29,2	-36,3	0,1	-2,7	4,3	52,8	34,6
Остале услужне делатности	25,4	14,7	20,4	-38,5	23,2	9,2	22,5

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 30. Стопе профитабилности Прерађивачке индустрије у 2016. години

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Прерађивачка индустрија	19,7	33,6	45,1	47,4	40,9	51,6	46,5
Произв. прехранбених производа	15,7	27,4	38,0	48,4	36,9	59,5	48,3
Произв. пића	25,8	-83,2	55,1	57,9	50,2	59,4	56,9
Произв. дуванских производа		270,3	15,3	13,6	8,3	76,5	69,6
Произв. текстила	20,4	31,7	49,8	45,3	40,1	32,2	36,8
Произв. одевних предмета	18,8	23,5	23,7	28,7	23,5	37,7	30,2
Произв. коже и предмета од коже	17,1	9,6	17,2	28,5	24,1	19,2	21,8
Прерада дрвета и произ. од дрвета, осим намештаја	20,2	22,0	43,6	50,9	37,4	-6,4	36,4
Произв. папира и производа од папира	23,0	28,9	53,4	52,0	47,6	77,9	64,8
Штампање и умножавање аудио и видео записа	24,6	40,9	46,1	49,9	42,6	50,1	43,0
Произв. кокса и деривата нафте		13,7	66,7	48,7	50,5	69,9	69,2
Произв. хемикалија и хемијских производа	23,1	27,5	52,1	54,6	50,9	60,3	56,5
Произв. основних фармацеут. производа и препарата	35,5	36,2	35,1	0,3	18,1	41,6	38,9
Произв. производа од гуме и пластике	19,9	40,4	48,9	51,4	45,4	58,6	53,2
Произв. производа од неметалних минерала	22,7	10,3	57,5	64,3	55,5	51,6	54,5
Произв. основних метала	19,5	14,4	41,8	42,5	38,5	3,9	13,6
Произв. металних производа, осим машина	23,3	46,1	48,8	48,3	44,0	29,2	38,8
Произв. рачунара, електронских и оптичких произв.	22,4	33,6	47,9	37,7	40,3	39,5	40,3
Произв. електричне опреме	20,3	40,1	45,6	45,7	44,1	27,9	34,8
Произв. непоменутих машина и опреме	19,9	6,4	48,5	43,9	41,8	35,1	40,2
Произв. моторних возила и приколица	17,8	26,3	43,4	46,4	44,1	48,9	48,1
Произв. осталих саобраћајних средстава	19,4	-36,9	53,1	15,3	25,8	-39,0	14,9
Произв. намештаја	21,9	31,7	29,8	34,6	30,8	27,6	29,8
Остале прерађивачке делатности	21,2	21,3	42,9	45,8	32,7	40,3	34,7
Поправка и монтажа машина и опреме	28,2	79,6	36,5	19,4	46,1	17,1	37,1

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 31. Структура Профита нефинансијског сектора Србије по областима у 2016. години

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Република Србија	66.084	71.915	151.967	164.603	454.569	446.216	900.786
<i>учеиће у области</i>	<i>7,3</i>	<i>8,0</i>	<i>16,9</i>	<i>18,3</i>	<i>50,5</i>	<i>49,5</i>	<i>100,0</i>
Београдска област	20.667	41.561	72.956	63.472	198.656	262.531	461.187
<i>учеиће у области</i>	<i>4,5</i>	<i>9,0</i>	<i>15,8</i>	<i>13,8</i>	<i>43,1</i>	<i>56,9</i>	<i>100,0</i>
Западнобачка област	1.311	956	2.305	5.318	9.890	6.048	15.938
<i>учеиће у области</i>	<i>8,2</i>	<i>6,0</i>	<i>14,5</i>	<i>33,4</i>	<i>62,1</i>	<i>37,9</i>	<i>100,0</i>
Јужнобанатска област	2.685	923	3.610	4.075	11.293	12.786	24.079
<i>учеиће у области</i>	<i>11,2</i>	<i>3,8</i>	<i>15,0</i>	<i>16,9</i>	<i>46,9</i>	<i>53,1</i>	<i>100,0</i>
Јужнобачка област	7.169	8.626	17.207	22.608	55.609	85.235	140.845
<i>учеиће у области</i>	<i>5,1</i>	<i>6,1</i>	<i>12,2</i>	<i>16,1</i>	<i>39,5</i>	<i>60,5</i>	<i>100,0</i>
Севернобанатска област	926	837	2.420	3.543	7.726	-63	7.663
<i>учеиће у области</i>	<i>12,1</i>	<i>10,9</i>	<i>31,6</i>	<i>46,2</i>	<i>100,8</i>	<i>-0,8</i>	<i>100,0</i>
Севернобачка област	1.228	1.524	2.962	6.082	11.796	4.920	16.716
<i>учеиће у области</i>	<i>7,3</i>	<i>9,1</i>	<i>17,7</i>	<i>36,4</i>	<i>70,6</i>	<i>29,4</i>	<i>100,0</i>
Средњобанатска област	1.251	1.034	3.191	4.651	10.127	2.540	12.667
<i>учеиће у области</i>	<i>9,9</i>	<i>8,2</i>	<i>25,2</i>	<i>36,7</i>	<i>79,9</i>	<i>20,1</i>	<i>100,0</i>
Сремска област	2.719	2.690	8.497	9.760	23.667	5.661	29.327
<i>учеиће у области</i>	<i>9,3</i>	<i>9,2</i>	<i>29,0</i>	<i>33,3</i>	<i>80,7</i>	<i>19,3</i>	<i>100,0</i>
Златиборска област	2.568	1.236	4.102	5.978	13.884	4.633	18.518
<i>учеиће у области</i>	<i>13,9</i>	<i>6,7</i>	<i>22,2</i>	<i>32,3</i>	<i>75,0</i>	<i>25,0</i>	<i>100,0</i>
Колубарска област	1.668	720	2.630	2.771	7.789	4.388	12.177
<i>учеиће у области</i>	<i>13,7</i>	<i>5,9</i>	<i>21,6</i>	<i>22,8</i>	<i>64,0</i>	<i>36,0</i>	<i>100,0</i>
Мачванска област	2.231	1.507	3.662	6.501	13.901	2.939	16.840
<i>учеиће у области</i>	<i>13,2</i>	<i>9,0</i>	<i>21,7</i>	<i>38,6</i>	<i>82,5</i>	<i>17,5</i>	<i>100,0</i>
Моравичка област	2.183	1.619	4.537	6.757	15.095	5.999	21.094
<i>учеиће у области</i>	<i>10,3</i>	<i>7,7</i>	<i>21,5</i>	<i>32,0</i>	<i>71,6</i>	<i>28,4</i>	<i>100,0</i>
Поморавска област	1.612	867	3.335	1.696	7.509	-2.442	5.068
<i>учеиће у области</i>	<i>31,8</i>	<i>17,1</i>	<i>65,8</i>	<i>33,5</i>	<i>148,2</i>	<i>-48,2</i>	<i>100,0</i>
Расинска област	1.950	243	2.533	2.237	6.963	1.917	8.880
<i>учеиће у области</i>	<i>22,0</i>	<i>2,7</i>	<i>28,5</i>	<i>25,2</i>	<i>78,4</i>	<i>21,6</i>	<i>100,0</i>
Рашка област	2.432	1.408	3.501	2.691	10.033	853	10.886
<i>учеиће у области</i>	<i>22,3</i>	<i>12,9</i>	<i>32,2</i>	<i>24,7</i>	<i>92,2</i>	<i>7,8</i>	<i>100,0</i>
Шумадијска област	2.520	1.641	3.314	7.625	15.100	25.518	40.618
<i>учеиће у области</i>	<i>6,2</i>	<i>4,0</i>	<i>8,2</i>	<i>18,8</i>	<i>37,2</i>	<i>62,8</i>	<i>100,0</i>
Борска област	905	439	387	-1.220	510	4.143	4.653
<i>учеиће у области</i>	<i>19,5</i>	<i>9,4</i>	<i>8,3</i>	<i>-26,2</i>	<i>11,0</i>	<i>89,0</i>	<i>100,0</i>
Браничевска област	1.365	157	762	1.159	3.442	3.312	6.754
<i>учеиће у области</i>	<i>20,2</i>	<i>2,3</i>	<i>11,3</i>	<i>17,2</i>	<i>51,0</i>	<i>49,0</i>	<i>100,0</i>
Зајечарска област	710	51	297	473	1.531	601	2.132
<i>учеиће у области</i>	<i>33,3</i>	<i>2,4</i>	<i>13,9</i>	<i>22,2</i>	<i>71,8</i>	<i>28,2</i>	<i>100,0</i>
Јабланичка област	1.642	445	1.006	896	3.989	3.025	7.013
<i>учеиће у области</i>	<i>23,4</i>	<i>6,3</i>	<i>14,3</i>	<i>12,8</i>	<i>56,9</i>	<i>43,1</i>	<i>100,0</i>
Нишавска област	2.862	1.572	3.802	3.704	11.939	7.520	19.459
<i>учеиће у области</i>	<i>14,7</i>	<i>8,1</i>	<i>19,5</i>	<i>19,0</i>	<i>61,4</i>	<i>38,6</i>	<i>100,0</i>
Пиротска област	634	189	861	814	2.498	11.281	13.779
<i>учеиће у области</i>	<i>4,6</i>	<i>1,4</i>	<i>6,2</i>	<i>5,9</i>	<i>18,1</i>	<i>81,9</i>	<i>100,0</i>
Подунавска област	1.152	932	2.038	1.081	5.204	-9.268	-4.064
<i>учеиће у области</i>	<i>-28,3</i>	<i>-22,9</i>	<i>-50,1</i>	<i>-26,6</i>	<i>-128,0</i>	<i>228,0</i>	<i>100,0</i>
Пчињска област	1.172	545	1.417	724	3.858	417	4.275
<i>учеиће у области</i>	<i>27,4</i>	<i>12,8</i>	<i>33,1</i>	<i>16,9</i>	<i>90,3</i>	<i>9,7</i>	<i>100,0</i>
Топличка област	520	193	635	1.209	2.558	1.723	4.281
<i>учеиће у области</i>	<i>12,2</i>	<i>4,5</i>	<i>14,8</i>	<i>28,2</i>	<i>59,7</i>	<i>40,3</i>	<i>100,0</i>

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 32. Стопе профитабилности по областима у 2016. години

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Република Србија	23,3	38,1	44,9	40,0	37,2	46,8	41,4
Београдска област	25,6	40,8	43,8	35,8	37,7	47,0	42,5
Западнобачка област	21,9	37,5	43,2	53,9	41,7	55,7	46,1
Јужнобанатска област	24,1	25,5	43,1	39,7	33,8	51,0	41,2
Јужнобачка област	23,6	39,6	47,8	47,8	41,1	58,5	50,1
Севернобанатска област	21,2	38,3	48,3	47,7	40,7	-1,1	31,0
Севернобачка област	22,8	29,8	37,3	48,4	38,0	39,4	38,4
Средњобанатска област	21,6	39,8	52,8	50,1	42,7	24,6	37,2
Сремска област	22,4	42,0	51,6	43,1	41,0	39,7	40,8
Златиборска област	21,6	34,8	46,3	43,9	36,6	35,8	36,4
Колубарска област	23,3	33,5	46,5	42,0	36,1	43,1	38,3
Мачванска област	21,8	37,4	47,4	49,7	39,7	52,0	41,4
Моравичка област	22,6	38,3	47,4	48,2	40,3	45,7	41,7
Поморавска област	21,6	32,9	51,6	32,1	34,4	-38,3	18,0
Расинска област	21,9	11,5	46,4	39,6	31,5	30,9	31,3
Рашка област	21,4	34,8	48,4	35,0	33,1	30,9	32,9
Шумадијска област	22,2	38,1	39,2	50,0	38,4	60,6	49,9
Борска област	21,9	39,5	25,5	-81,7	6,2	33,4	22,5
Браничевска област	21,8	12,4	34,2	40,2	27,2	42,8	33,1
Зајечарска област	20,3	8,3	23,5	22,3	20,4	25,1	21,6
Јабланичка област	21,2	33,5	40,4	26,5	26,7	46,1	32,6
Нишавска област	20,9	29,0	42,0	33,8	30,5	48,3	35,6
Пиротска област	20,2	28,7	45,0	37,0	31,6	60,7	52,0
Подунавска област	30,7	39,2	46,5	34,4	38,1	570,8	-33,8
Пчињска област	22,7	28,2	47,8	15,4	26,2	9,7	22,4
Топличка област	19,2	36,9	47,4	45,8	35,5	30,4	33,3

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

Табела 33. Инвестиције Србије према величини предузећа и техничкој структури у 2015. години (у хиљ. динара)

	Укупно	Грађевински радови	Опрема са монтажом	Остало
Укупне инвестиције	564.849.378	215.483.027	287.350.243	62.016.108
Нефинансијски сектор	544.703.269	203.841.257	285.289.542	55.572.470
Велика	244.081.501	68.332.765	142.872.983	32.875.753
МСПП	300.621.768	135.508.492	142.416.559	22.696.717
Средња	134.444.392	72.753.122	54.792.941	6.898.329
Мала	57.384.894	21.084.023	31.078.989	5.221.882
Микро	30.577.768	9.814.157	17.879.420	2.884.191
Предузетници	78.214.715	31.857.190	38.665.209	7.692.315

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС